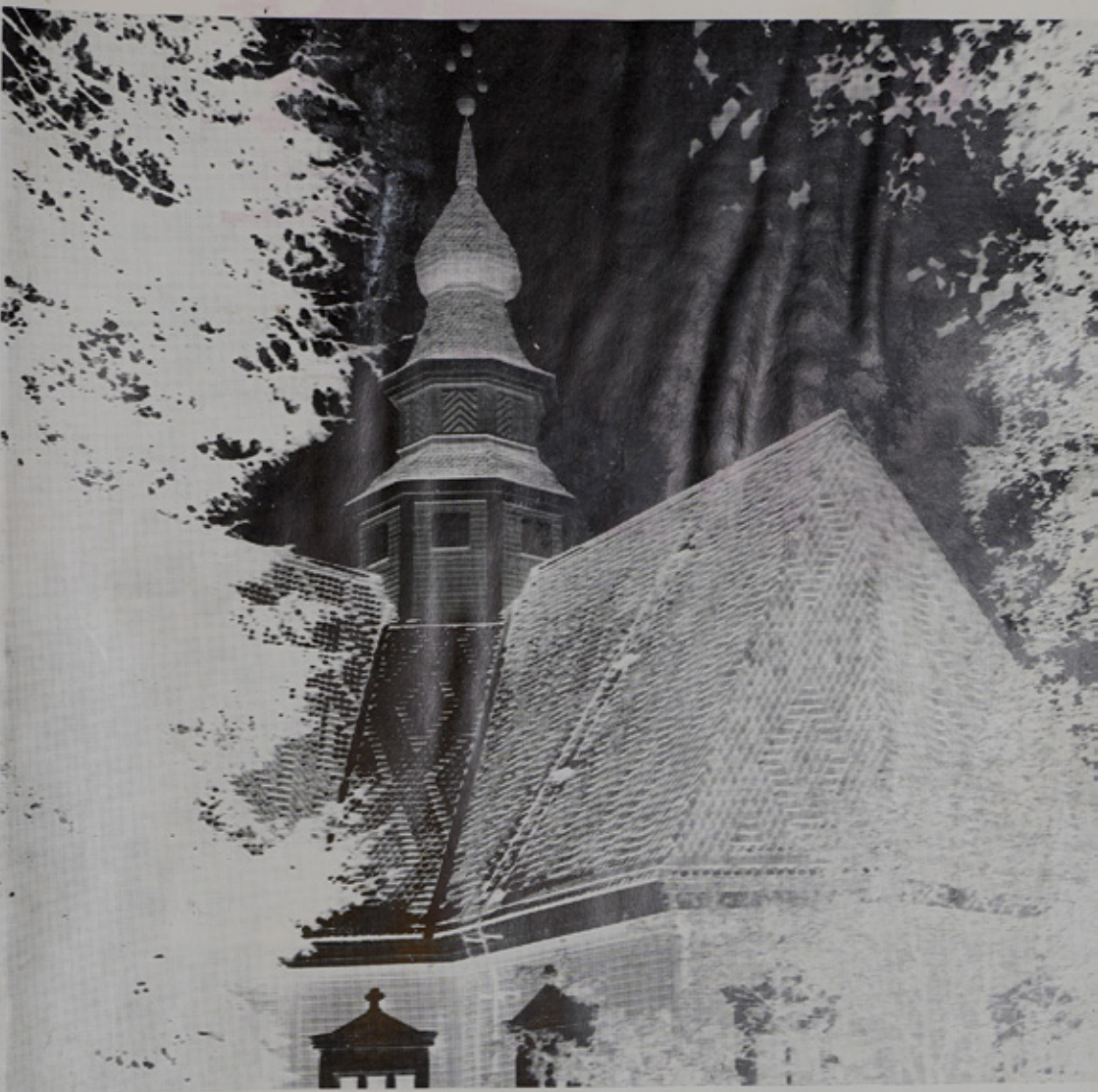

Kuurtanes-Seuran Joulu
1968

Kuurtanes-Seuran *Joulu 1968*

*Heinillä härkien kaukalon
nukkuu lapsi viaton.
Enkelparven tie
kohta luokse vie
rakkautta suurinta katsomaan.*

ARVOISA LUKIJA

Kuortanes-Seuran Joulun tarkoituksena on sukupolvesta toiseen kulkeutuneiden muistitietojen ja nykytapahtumien avulla säilyttää Kuortaneen entistä ja nykyistä elämää. Toimituskunta kiittää lehden avustajia.

KUURTANES-SEURA

TOIMITUSKUNTA

Jussi Kukkola

Iivari Honkola, Sirkka Kantola, Heikki Mäki-Hallila, Eeva Peltola, Ville Rasinperä, Irja Yli-Hallila.

Kansikuva: P. Valkama

Joulun valot

Jouluna kuulemme sanan: "Kansa, joka pimeydessä vaelttaa, näkee suuren valkeuden; jotka asuvat kuoleman varjon maassa, niille loistaa valkeus". Kun tämän kuulemme, rientävät ajatuksemme Beetlehemiin kedolle. Siellä oli pimeää. Siellä oli myös ihmisiä, jotka olivat pimeyden ympäröimiä. Mahdollisesti sekä ulko- kuin sisäisesti. Valo välähtää kedon yllä. Emme taida tajuta sen voimaa, mutta me luemme siitä: "Herran kirkkaus loisti heidän ympärillään". Miehet saivat valoa kedolle. Ja pian he saivat nähdä valon, joka loistaa tänne saakka.

Me sytyttemme joulun valoja. Niin on tehty aina kristikunnassa. Vahakynttilät ovat tuikki-neet. Päreet palaneet rätisten. Ja sähkölamput loistavat. Kodit ovat valaistuja ja joulukirkko on valoa tulvillaan. Jouluaamun kirkkomatkan valot olivat ennen toisenlaisia. Ne olivat pehmeämpiä ja lämpimämpiä kuin nyt. Silloin loistivat soi-hdut ja kynttilät. Nyt autojen valokiiilat halkovat jouluaamuista pimeää. Vain hautakumpujen kynttilät lepattavat niinkuin ennen. Eipä ihme, että moni ajattelee kaihoten lapsuutensa joulu-aamuja.

Ulkonainen valo on muuttunut. Mutta todelli-nen Joulun valo loistaa aivan samalla tavalla, kuin Beetlehemin seimessä aikanaan. Ja loisti Galilean mailla. Valo, josta joulun evankeliumi kertoo, pysyy. Se valo loistaa ihmismielen pi-meyteen. Vieläpä sinnekin, missä kuoleman varjot synkentävät elämää. Valo loistaa koko ajan, jonka täällä vaellamme. Ja se valaisee läh-dön hetkellä, ettei silloinkaan tarvitse olla pi-meässä peljäten.

Onpa meillä siis syytä yhtyä Joulun ylistys-virteen: "Kunnia Jumalalle korkeuksissa ja maas-sa rauha ihmisten kesken".

Nykyinen joululehtitoimikunta, vas. taiteilija Iivari Honkola, lehtori Irja Yli-Hallila, sosiaali-
sihteeri Eeva Peltola, opettaja Sirkka Kantola, maanviljelijä Heikki Mäki-Hallila ja toimisto-
päällikkö Jussi Kukkola. Kuvasta puuttuu maanviljelijä Ville Rasinpera.

H. MÄKI-HALLILA:

Kuurtanes-Seuran Joulu 15. kerran

Kotiseututoiminnan Kuortaneella varsinaisesti alkaessa heräsi kysymys siitä, miten voitaisiin tallettaa ja muistiin merkitä entisiä ja nykyisiäkin tapahtumia, ja samalla tehdä kotiseututyötä tunnetuksi pitäjässä. Niinpä päätettiin perustaa kuortanelaista elämää käsittelevä lehti. Joululehtenä katsottiin tällaisella julkaisulla olevan parhaat edellytykset menestyä. Suuria vaatimuksia ei sille voitu asettaa. Tietävästi ei koko maassa vastaavanlaisia pitäjälehtiä vielä ilmestynyt, joten esikuvia ei käytettävissä ollut. Kokeiluun lähdettiin. Saadaanko kirjoituksia, saadaanko levikkiä? Pystytäänkö asia taloudellisesti hoitamaan? Nyt viidentoista vuoden kuluttua voi sanoa, että kaikki on sujunut yli odotusten. Vaikka lehden painatuskustannukset ovatkin olleet suuret, on taloudellinen puoli voitu vuodesta vuoteen hoitaa. Kiitos kuortanelaiden ja naapuripitäjäläisten, kuten alavutelaisten sekä vähän muittenkin liikelaitosten, jotka jatkuvasti ovat antaneet ilmoituksia lehdellemme!

Kuurtanes-Seuran Joulun myynnin, noin 1000

kpl vuosittain, ovat pääasiassa Kuortaneen kansakoulut hoitaneet. Opettajien myönteellisuuden turvin ja oppilaiden toimiessa myyjinä ovat lehdet tehneet hyvin kauppansa. Paljon sitä on lähetetty Amerikkaan ja muualle Suomessa asuville entisille kuortanelaisille.

Vaikeimpänä pulmana voi sittenkin pitää kirjoitusten saantia. Lehtitoimikunnan kokoonnuttu syksyisin ensimmäiseen kokoukseen, on ensimmäisenä kysymyksenä ollut, saadaanko kirjoituksia. Niitä on pyydetty ja haravoitu ja on tähän saakka onnistuttu. Onpa lehti pikku hiljaa laajentunutkin ollen ensimmäinen numero v. 1954 28 sivua, ilmoituksineen ja kansineen 32 sivua, 1967 vastaavat sivumäärät olivat 32 ja 56. Kieliopillisesti ei toimituskunta ole vaatimuksia asettanut kirjoittajille. Päinvastoin mielellään on otettu vastaan kirjoituksia eri tahoilta ja tasoilta.

Kun selailee vanhoja K-S:n Jouluja, on niissä samoiltakin henkilöiltä useita kirjoituksia. Esa Harju esiintyy alusta alkaen kuolemaansa saakka, vuoteen 1963, useampaankin otteeseen sa-

massa lehdessä. Arvokasta kotiseutuaihetta hän käsittelee. Toivo Salonen kirjoittaa ensimmäises-
sä numerossa Heikki Klemelin muistolle: - Heh-
kuva liekki on sammunut. Väinö Tuomaalan täy-
sipainoista aihetta Kuortaneen museosta Kaa-
tialan kummituksiin. Alkuvuosina esiintyy Eeva
Harju usein käsitellen aiheita joulun enkeleis-
tä naisten käsitöihin saakka. Voimakkaan his-
toriallisen panoksen Kuortanes-Seuran Joululle
ovat antaneet Reino Ala-Kulju ja Aulis Alanen.
Helmi Kuusisto on jatkuvasti rikastuttanut leh-
den sisältöä synnyinseutuaan elävästi muistellen.
Juho Kokkilan kirjoituksia Kuortaneen vanhasta
kunnalliselämästä. Matti Pellon kansanomaisia
muistelmia. Helliin Koivisto oli jatkuvasti mukana
muistellen läheisiä asioita kuten Luoman kaup-
paa, Mäkipäätä ja Rumaa vuorta. Jo vuodesta
-56 alkaen kirjoittaa Tiänyviären Helemi eli Helmi
Mäkelä muistelmia etupäässä Ruonalta, arvokas-
ta talletettavaa. Kusti Hallilalta Amerikan ja 50
vuoden takaisen kotimaan muistelmia. Useissa
vanhemmissa lehdissä Haapa-ahon Liisa muiste-
lee "vielä vähän" tyyliään. V:sta -59 alkaen on
Sanni Porrin kirjoituksia saatu lehteen, joissa
huokuu tosi kuortanelainen henki ja Sysilammen
paikkaasia. Ainakin jo v. -60 nähdään Heidi Ran-
tasen kirjoituksia suurten muistojen mailta. Sa-
moin Helinä Luomahaaran kaunisten kerrontaa.

Edellä luettelu on siis poimittu K-S:n Joulun
alkuvuosilta. Luetteloa voisi jatkaa. Monilta tässä
mainitsemattomilta on mielenkiintoista aineistoa:
kerrontaa, runoa ym. On vanhaa, on nykyaikaa,

sodan ja rauhan ajoilta. Nämä kaikki ovat tal-
letettuina, nekin joita ei ole julkaistu.

Uskonnollinen, joulun sanomaa käsittelevä
kirjoitus aloittaa jokaisen K-S:n Joulun. Omien
pappien lisäksi ovat lyhyemmän ajan Kuortaneel-
la asuneet papit kirjoituksia antaneet joukossa
maallikoitakin. Kirkko ja sankarihauta asianmu-
kaiseine lauseineen koristavat julkaisun kansi- ja
alkulehtiä.

K-S:n Joulun toimituskuntaan ovat kuuluneet
1954-55 Aarno Kangassuo, Pentti Harju alusta al-
kaen v:teen -64, Eeva Peltola, Iivari Honkola ja
H. Mäki-Hallila koko ajan, Sirkka Kantola v:sta
-56, Pentti Mäenpää v:na 1962-66 sekä Irja Yli-
Hallila, Ville Rasinperä ja Jussi Kukkola v:sta
-65, jälkimmäinen päätoimittajana.

Vaikka kysymyksessä on näinkin vaatimatonta
julkaisu, on toimituskunta saanut paneutua työ-
hönsä tosi mielessä sen painoaan saattamiseksi.
Lisäksi toimituskunnan jäsenet ovat omasta
takaa täydentäneet lehteä kirjoituksilla, piirroks-
silla, lasten ostastolla ja "Tähdien väleillä". V:sta
-60 alkaen on toimitusk. maisteri Irja Yli-Hallilan
johtolla järjestänyt kirjoituskilpailun Kuortaneen
Yhteiskoulun VIII luokalla. Näitä kirjoituksia on
useita julkaistu lehdessämme.

Eiköhän ole niin, että Kuortanes-Seuran Joulun
jo vakintuneesti sellaisenaan vaan, ilman enempiä
vaatimuksia, kuuluu jokaiseen kuortanelai-
seen kotiin niin omassa pitäjässä kuin kauempana-
nakin.

Kuortaneen suojeluskunnan mukana Lapuaa ja Seinäjokea valtaamassa

Muistellessa nyt 50 vuoden takai-
lähiesiyydessä kokoontuikin sitten
joukko kuortanelaisia entisen ali-
upseeri Matti Koiviston johdolla.
Ei aseita ollut käytettävissä, oli-
han vain puiset kanget, mutta ko-
vasti ne antoivat innostusta, kun
siinä harjoiteltiin sekä hyökkäyk-
siä, että käännöksiä.

Sitten vasta, kun suojeluskunnat
alkoivat hahmottua ja ruvettiin
saamaan asianmukaista opetusta
sodankäyntiin, todenteolla lämme-
ttiin asialle. Vimpelin sotakoulusta
palasivat H. Vesteri ja V. Kaa-
tiala, oman pitäjän pojat, ja nyt
voitiin aloittaa harjoitukset asian-
mukaisesti. Ensinnä pidettiin ryhmän-
johtajakurssi Hallisen lammen jäl-
jellä. Edellämainitut Vimpelin kurssi-
laiset johtivat. Meidät majoitettiin tultuk-
aan ja saimme palata jo

lähitaloihin. Iltaisin oli luentoja ja
silloin tutustuimme ensi kerran so-
tilaskivääriin, mutta harjoituksissa
ei ollut aseita. Kurssin loputtua jo-
kainen kurssilainen otti kouluttaak-
seen oman ryhmänsä, joka oli koot-
tava kodin ympäriltä. Tämänkin
kirjoittaja harjoitti Herojan ja Sip-
polan kylän miehiä Nisossjärvellä.
Siihen aikaan sain sitten oman ki-
väärinkin, jolla näytin latausotteita.

Etelästä tulevan uhkan takia
saimme jo kerran hälytyksen ja
jouduimme lähtemään matkaan
kohti Lapuaa. Sinne piti kerätä
meri eri pitäjien suojeluskuntalaisia
torjumaan etelästä tulevaa vaaraa.
Junaa, jonka piti tuoda etelän jouk-
koja Pohjanmaalle, ei kuitenkaan
ollut.

Tiistenjoelta takaisin. Jatkoimme jälleen harjoituksiimme kiinteästi, kunnes koitti kuuluu tammisunnuntai.

Lapuan valtauksessa tammisunnuntaiyönä

Tuona ikimuistettavana päivänä meillä oli harjoitus joukkueen puitteissa Ruonan lahdella. Innostus oli suuri kun saimme harjoitella avojärjestystä ja ryhmäkärröt sai jättää vähemmälle. Harjoitus kuitenkin keskeytyi äkisti, kun saimme viestin kirkolta, jossa määrättiin, että kaikkien piti lähteä Lapualle suuriin harjoituksiin. Samalla määrättiin, että oli kokoonnuttava Salmelle ja sieltä sitten lähdettäisiin yhtenä joukkona Lapualle.

Salmella pidettiin illalla kenttähartaus, jossa puhui Kuortaneen silloinen khra Toivo Kansanen (Kansanaho). Ala-Salmen isossa tuvassa kokoonnuimme kai sen ajan ensimmäiseen kenttähartauteen. Veisasimme vakavina "Jumala on pi linnamme". Sieltä jatkui sitten matkamme yöstä myöten Lapualle.

Nyt Tiistenjoki ohitettiin ja pysähdettiin vasta Kojolassa. Hevoset jätettiin sinne ja jatkettiin matkaa jalkaisin Honkimäelle, jossa suoritettiin järjestyksellään. Sieltä laskeuduttiin jokijäälle ja sitä marssien tultiin kirkonkylän kohdalle siinä kello 2:n tienoolla yöllä. Osasto, johon kuului, oli saanut tehtäväkseen n.s. Rannan kasarmin valtaamisen. Tämä sijaitti melkein vastapäätä osuuselmeriä.

Kiväärin ladattiin ja varmistettiin jokitöyrällä. Hiipien nousitiin maalle. Johtajamme, jääkäri Jussi Heiskanen järjesti meidät meijerin halkopien suojan käskien poistaa kiväärin varmistuksesta. Hän selvitti meille tilanteen ja ilmoitti menevänsä yksin vaatimaan antautumista. Oven avautuessa hän sitten mauserilla uhaten vaatiikin antautumista. Siihen tietysti suostuttiin, koska meidät huudettiin keräämään kiväärit, ja sisällä olleet venäläiset sotilaita vangittiin. Samaan aikaan muualla kylässä vangittiin samoin kaikki venäläiset sotilaita ilman laukaustakaan. Ihmettelimme, miten kaikki kävi niin helposti, mutta yhtenä syynä pidimme sitä, että heillä oli ollut edellisiltana tanssit työväentalolla ja siitä väsyneinä he eivät olleet järjestäneet edes vahteja.

Laukaustenvaltoha Seinäjoella

Päivän sarastaessa vietiin meidät asemalla odottavaan junaan. Alkoi matka kohti Seinäjokea. Ennen lähtöä oli lähetetty veturi varmistukseksi eteen. Sen valot huomattiin vasta kun tultiin lähelle rautatieasialta. Monet luulivat sieltä junan olevan tulossa vastaan ja pelästyksissään hyppäsivät pois junasta.

Kuortanelaisia ryhmänjohtajia kuvassa, joka on otettu välittömästi Seinäjoen valtauksen jälkeen. Heistä on elossa enää kaksi. Kuvassa vasemmalta ylhäältä lukien Jussi Ala-Rasula, Aleksi Honkola, Jussi Ala-Nisula, Jussi Perälä, Siimon Kokkila, Juho Kokkila.

nasta kieren pitkin radan pengertä aina joelle saakka.

Mutta junamme jatkoi vain matkaansa, veturin perässä, ja niin tultiin lähelle Seinäjokea. Ratavarteen purkautuen joukot kokoontuivat ja lähtivät osastottain kauppalaan, kukin suorittamaan niille annettua valtaustehtävää.

Minun osastoni jäi lyhyeksi ajaksi radan viereen. Ihmettelimme, miksi meidät siihen jätettiin. Pian se kuitenkin selvisi. Min varsinainen kauppa oli valloitettu, saimme yhdessä Lappajärven ratsukoululaisten kanssa tehtäväksemme Hankkijan makasiinin valtauksen. Se oli Suupohjan radan varrella. Tässä makasiinissa oli venäläisillä suuret varastot ja varastoa vartioitiin sen edessä olevasta umpinaisesta tavaravauunista.

Hiilaa hiipien lähenimme makasiinia suojaiselta puolelta aina rakennuksen päädylle saakka. Siinä johtajamme, luutnantti Nenonen, selvitti tilanteen. Itse hän otti tehtäväkseen vaatia venäläisiä antautumaan. Meidän piti olla valmiina avaamaan tuli edellä mainittuun vaunuun. Nenonen nousi pistooli kädessä vaunun ovelle ja vaati antautumista. Vahdit vastasivat kivääritulella. Nenonen ampui ja me yhdyimme tuleen. Ammuin ehkä 6-8 laukausta, kun tuli lopetettiin. Sisällä olleet neljä sotilasta haavoit-

tuivat vaikeasti. Yksi pääsi takavesta karkuun, mutta pitkälle kauppalaan ei hänkään päässyt kun joutui vangiksi.

Ammutamme oli kuultu kauppalaan ja sieltä lähestyi varasto omiemme ketju ampuen makasiiniin päin. Olimme siis omien joukkojen piirittämässä. Asia selvisi kuitenkin ennenkuin parempaa pääsi tapahtumaan.

Makasiinia tarkastettaessa löydettiin sieltä paljon tavaraa. Lattialla oli mm. erilaisia räjähdysaineita. Jos joku luoti olisi ammuttaessa osunut pommeihin, olisi ehkäpä koko varasto lentänyt ilmaan, ja me myös.

Minulle, joka en ennenkin ollut sotilaskiväärillä ampuunut, antoivat ensimmäiset laukauskani kovaa täyskyä solisluuhuni.

Aamulla kerääntyneitä meitä otettiin ensin meidät vielä ilmajoelle, mutta sitten palasimme Lapualle ja sieltä kotikuntaamme täydentämään vaatteita ja varusteita. Sen jälkeen lähdettiin Haapamäelle ja kohti etelää.

Tällainen oli vapausotamme alku kohdallani ja varmaan muutkin kuortanelaiset elivät ne hetket samalla tavalla. Ehkä monen muistosaa on muitakin tapahtumia tältä ajalta, mutta minä myös on jo siellä "miss" on sanaton suu".

Aleksi Honkola

"Torpan" toimintaa

Seurakuntamme kirkkovaltuusto teki 17. 7. 1966 päätöksen ostaa Kuortaneen Saarijärven rannalta yli kolmen hehtaarin alueen erilaisia leirejä varten. Toimintaa on riittänyt kesäisinä aikoina tuosta hetkestä lähtien. Vain viisi päivää ehti kulua edellä mainitusta päätöksestä, kun jo ensimmäiset leiriläiset miehittivät entisen Saarelan rannat ja telttoja nousi kunniotettava määrä kauniiseen männikköön, joka tunnetaan olevan juuri telttakyläksi luotu. Kesällä 1966 pidettiin sekä partiotyttöjen että -poikien leirit ja paikka todettiin hyväksi, ellei ota lukuun uimarannan puuttumista. Siihenkin tuntuu kuitenkin löytyvän lääke, kun ei luoteta vieraaseen apuun, joka on pettänyt jo monet kerrat. Ei ole kovinkaan hyvää mainosta Seinäjoen kaivureille se, että ovat yksi toisensa jälkeen luvanneet ruopata Torpan rannat, mutta aina on puheet jääneet vain puheiksi. Toivotaan, että Lai-tilan Martti tekee hyvää jälkeä ja ensi kesänä saadaan uida jo kunnolla.

Jos oli uimarannan puuttuminen vakava asia, niin vieläkin pahempaa oli se, että tie petti traktorinkin alla tuona sateisena kesänä, jolloin leiriläiset ottivat monta virkistävää suihkua. Viimeistä traktorikuormaa avustamaan tarvittiin lähes jokaista leiriläistä ja lujilla oltiin sittenkin, vaikka poikia olikin reilusti yli viidenkymmenen. Ensimmäisen leirikeseän sateet osoittivat myös jonkinlaisen ruokailukatoksen tarpeelliseksi, kun soppa meinasi käydä liiankin lai-

meaksi, vaikka leirimme emäntä Elvi Lampi pani parastaan, sade kun pääsi keitoksia laimentamaan.

Talvella 1967 tehtiin tie ja ajettiin jo hirretkin tulevaa päärakennusta varten. Kesällä saivatkin leiriläiset todistaa oikein paikanpäältä, että siitä tulee hieno. Kirvesmiehemme tekivät parastaan ja rakennusmestari Yli-Lahden suunnitelmat toteutuivat parhaalla mahdollisella tavalla. Mutta vielä kesän 1967 leiriläisetkin saivat syödä taivasalla ja ottaa sen kesän myrskyiset sateet vastaan ilman erityistä suojaa. Nyt on paikalla tilanne aivan toinen. Viime kesänä jo saimme istua hienosti pöydissä ja sateen sattuessa saatoimme jatkaa leiriohjelmaa suojassa.

Viime kesästä muodostui oikea leiri-kesä Kuortaneen nuorille. Pienemmät pojat, nappulat aloittivat, pikku työt jatkoivat, heitä seurasivat pitemmillä leireillä partiotytöt ja -pojat. Leiriläisten määrä oli suuri ja kaikkiaan kertyy leirivuorokausia yli 1000. Lisäksi Torpalla kokoonnuttii monet muut kerrat viikonloppuleireille ja iltanuotiolle. Varttuneempi väki sai vieraila juhannusaaton kokolla ja juhannuspäivän seuroissa, jokaisen leirin omassa leirikirkossa ja iltanuotiolla. Kesä tuntui loppuvan kesken, sillä toimintaa riitti Torpalla vielä pitkään muuttolintujen jo lähdettyä sen räystäiden alta, jonne ne ovat oikein joukolla hakeutuneet pesiään tekemään. Sauna- ja majoitusrakennus nousi leirialueen kauneimpaan niemkeen ja lokakuun ensimmäisenä viikonloppuna saatoivat KuKu:n hiihtäjät ottaa ensimmäiset löylät komeassa saunassa ja nukkua hyvät yöt kerrossänkyjen pehmeillä patjoilla. Samaan viikonloppuun sovitivat kirkonkylän maatalousnaiset oman retkensä Torpalle ja vielä partiopojatkin, joita oli kirkolta, Mäyrystä ja Ylijoeltakin. Syksyn aikana ovat myös seurakuntamme vanhukset tehneet omia retkiään leirialueelle Leppälästä, kirkolta, Mäyrystä ja Ruismäestä, ja kaikki ovat olleet heidän joukostaan sitä mieltä, että leirille tullaan ensi kesänä. Tarkoitus onkin, että toimintaa voitaisiin laajentaa niin, että se sulkiisi piiriinsä kaikki ikäluokat. Vanhukset tarvitsevat omat

Vuorokauden kierto Torpalla leiriaikana

Klo 7.15 Kirkas, auringon kultaama aamu. Järvi välkehtii. Luonto on hiljainen. Jokunen lintu visertelee aamuvirttä.

Klo 7.30 Pilli soi. Se ääni on kuin töytäisy muurahaispesään. Telttakylä herää. Leiriläisten aamutoimet alkavat. Juoksu rantaan pesulle, siitä kiire teltan kunnostamiseen.

Leiririemuja.

leiripäivänsä, samoin äidit, rippikoululaiset, kehitysvammaiset ja miksei isätkin.

Torppa tulee varmaan tarjoamaan monille kuortanelaisille virkistäviä hetkiä Jumalan kauniin luonnon keskellä. Siellä on luonnonrauha vielä rikkomaton (Mäyryn vanhukset ne näkivät siellä hirviäkin, sen voi sanoa, kun hirvenmetsästäyskin on ohi). — Me kiireisen ajan ihmiset tarvitsemme todella tuollaista hiljaisuutta ja nuoremme tarvitsevat paikkaa, jossa he voisivat olla yhdessä ja purkaa tarmoaan hyvien harrastusten ja reippailun merkeissä. Tarve on nähty ja tajuttu monella taholla. Seurakuntamme isät ovat auliisti myöntäneet määrärahojaan, kunta on auttanut huomattavilla summilla leirikustannusten hoitoa, monet järjestöt ja yksityiset ovat tehneet lahjoituksiaan jne. Tästä kaikesta kaunis kiitos. Uskomme ja toivomme, että Torpalla on tulevaisuutta ja kuortanelaiset tuntevat sen omakseen ja tahtovat kukin ryhmä vuorollaan hakeutua Saarijärven rantaan virkistytymään arjen keskeltä ja hiljentymään luonnon helmassa Jumalan kasvojen eteen. Moni virsi on jo kaikunut niin nuorten kuin vanhempienkin veisamaan Torpan rannoilla, puheet on puhuttu ja rukoukseen on hiljennytty. Ovet ovat auki jokaiselle ja kaikkia kutsutaan leireille.

Heikki Vihma

Klo 8.15 Mukien kolinaa ja nopeita askeleita kohti päärakennusta, jossa emäntien aamutee odottaa. Hiljaisuus. Aamuvirsi ja hetkisen kuluttua istuu monikymmenpäinen joukko teemukien ääressä, rouskutellen näkkileipää ja korppuja.

Klo 9.15 Jono etenee kohti lippusalkoa. Lippu nousee. Helähtää virsi aamun kirkkauteen. Hiljennytään kuuntelemaan sanaa, joka tänä aamuna kertoo Jumalan rakkaudesta ja luonnon kauneudesta.

Klo 9.30 Leiriläiset muodostavat eri ryhmiä iän mukaan. Tuolla entisen navetan takana pihlajan varjossa istuu ryhmä raamattutunnilla. Toinen ryhmä opettelee virsiä lautapinkan kupeessa. Nuorimmat leikkivät ranta-aukiolla.

Klo 11.00 Kiirettä, kiirettä, — pilli on viheltänyt. Se tietää aamiaista. Nyt onkin jo nälkä. Pian ovat rivit järjestäytyneet. Kuuluu ruokavirsi ja rukous. Istutaan pöytään ja kyläpä se ruoka onkin maistavaa!

Klo 12.00 Nyt on tunti vapaata. Hei, hei! Mitäkö teemme? Vene on vuorokäytössä. Rannat on tutkittava. Metsään pitää poiketa. Kukkakimppu teltan eteen tuotava. On kurkistettava naapuritelttaan. Omia telttanaruja kiristettävä — tai otettava pieni ruokalepo. Puuhaa on ja ilo elää!

Klo 13.00 Ryhmät kerääntyvät. Nyt eri asioiden ympärille kuin aamulla. Ohjelmaa on, sillä urheilua, leikit, suunnistus, saassa käynti ja monet muut työmuodot vuorottelevat.

Klo 14.30 Päiväjuoma. Kylläpä on mukavaa, kun tuo pilli puhuu. Onkin jo "jonkin" mieliteko. Mehu ja korppu, mikä onnistunut yhdistelmä.

Klo 15.00 Kaikki matkalle ja metsään. Siellä tuoksuvasa "luonnonsalissa" on tilaa rakennella hyvää ja riemastuttavaa maastoleikkiä. On tunnistettava puita, muistettava nimet erilaisille sienille ja monta muuta tehtävää. Kaikki on hauskaa, sillä rehti kilpa on käynnissä.

Klo 17.00 "Kotona" Torpalla taas. Ruokailu on alkanut. Kylläpä siellä metsässä tulikin nälkä, mutta ei hätää. Nyt on hernekeittoautan edessä — ja näinkö hyvää voi ruoka olla! Haetaan lisää keittoa ja voileipää. Sellaista se on, kun leiriväki syö, ruokaa siinä kuuluu. — Yhdytään virteen ja kiitokseen. Ko-measti kajahtaa kiitos emännällekin!

Klo 18.00 Salaperäisyyttä. Tuolla ryhmä harjoittelee ohjelmaa iltanuotiolle. Lautapinon takaa kuuluu supinaa. Se on yllätys, joka paljastuu myös nuotiolle.

Klo 19.00 Jälleen neliossa lippuaukiolla. Laulamme lippulaulun. Sen päättyessä kolme leiriläistä laskee lipun. Vakaina seisten, katse seu-

raten lippua, seuraamme toimitusta. Rivissä poistumme paikalta.

Klo 19.15 Vielä kerran olemme yhdessä pitkien pöytien ääressä. Nyt juomme iltateetä. Ihme kyllä — se maistuu, vaikka ruokailun jälkeen olimme ylen kylläisiä.

Klo 20.00 Nuotio piirin keskellä. Leiriläiset ympärillä. Kajahtaa reippaat laulut, on iloista ohjelmaa. Välillä käristämme suuren lenkkipöydän palan. Haukkaamme tikun nestä kuumaa makkaraa — ja mielellämme on hyvänolon tunne. — Ilta on hiukan hämartyntä, järvi tyyni. Pilven lomasta kurkistelee laskeva aurinko, kun pyyhkimme nokia suutamme. Järjestäydymme nuotio ympärille veljespiiriin. Hiljennymme. Kajahtaa iltavirsi, luetaan iltarukous. Käsikädessä kiitämme Jumalaa päivistä, jonka olemme eläneet.

Klo 22.00 Juoksua telttojen ympärillä. Vuoteet kuntoon. Teltan ovi ”lukkoon”. Hiljaista puhetta ja joku naurahdus teltasta. Pian sekin vaimeene. Unen ja todellisuuden rajamilla kuulee leiriläinen vielä laulua — siellä veisaavat johtajat hyvänyön toivituksen: ”Ilta on tullut Luojaani, armias ole suojani...” Lauu loppuu. Leirikylä nukkuu.

Sirkka Kantola

J.K. Jos luulet, että edellisessä on kerrottu kaikki, mitä leirielämään kuuluu, erehdyt. Paljon, paljon muuta siellä puuhataan. Tule itse leirille tulevana kesänä, silloin elät mukana sen ilot ja riemut ja samalla virkistyt uudella tavalla luonnon kauniissa kodissa.

Sam a

PENTTI HARJU:

Siantappopäivä

Nykyään eivät nuoret tiedä siantaposta enää mitään. Ennenmaailmassa se oli suuri päivä, jota piti valmistella ainakin viikkoa, kahta aikaisemmin. Oli tilattava siantappaja, sillä lahtipäivät olivat suurin piirtein samoihin aikoihin koko kylällä ja ammattimiehistä oli puutetta. Meilläkin minä menin jo hyvissä ajoin ”kysymään” Riihimäen isäntää teurastajaksi. Päivät olivat kysytyt, mutta loppujen lopuksi määräpäivä sovittiin ja isäntä lupasi tulla.

Siantappopäivän aamuna alkoivat kartanolla monet valmistelut. Niko-päivämies, joka oli aina kehnut voimiaan niin, ettemme olleet puoliakaan uskoneet, näytti voimansa meille samaisena aamuna. Kun olimme isän karssa aamukahvilla, niin tuli Niko puhtiladon takaa ja kanto painavaa ja hankalasti kannettavaa siantappokolaa selässään. Taisi meiltä mennä kahvi väärään kurkkuun, kun yli 60-vuotias mies kanto rystäsnuodossa olleen kolan navetan oven eteen odottamaan sikaa. Aiililla, joka oli askareissa siellä navetan puolella, oli myös omat puuhansa. Piti varustaa jättä ja astia varta varten, saunan eteinen piti panna siihen kuntoon, että siantappajan oli siellä hyvä työskennellä. Piti lämmittää siiankaltausvesi saunapadassa ja raaputtaa lähtäisiksi sikaa, jonka oli syötyänyt 7-8 kuukaudessa sellaiseksi 100 kiloiseksi ja ehkä vähän itkeä pihauttaakin, kun hyvätapainen sika poistuu kohta elävien kirjoista. Isä kävi pöydän laatikolla, jossa säilytti ampuma-asetta ja varusti

sellaiseen kuntoon, ettei teurastajan tarvitse muuta kuin pitää ja päästää. Minä taisin käydä kaupassa hakemassa karkkeita suoloja siianlihan säilömiseen ja siinä ne tärkeimmät valmistelut olivatkin.

Riihimäen isäntä tuli puoli yhdeksän maissa. Ensimmäin aamiainen jo sitten käytiin käsiin siihen teurastuspuuhaan. Siantappokola pantiin navetan oven eteen ja Aili meni siiankarssinaan houkuttelevaan ruokalla sikaa ulos. Kyllä kai se sika vaistosi, että nyt taitaa päästä hengestänsä jos Ailin houkuttukseen lankeaa ja niinpä se ei vapaaehtoisesti tullutkaan pois karsinasta. Meidän piti miehistä vetää sitä korvista ja lykkä takapuolesta ja kovan ottelun päätteeksi sika oli vihdoinkin kolassaan.

Sitten seurasi valkein toimitus. Aili, joka pelkäsi kovasti ampumista, ei suostunut olemaan silloin paikalla ja kuitenkin veriatien pitäjää tarvittiin. Aili paineli piiloon varmasti kellariin asti ja minä olin Ailin v:inä. Sian etu- ja takajalkaan oli sidottuna köydet, josta Isä ja Niko vetäisivät silloin kun Rihiimäen isäntä ampuu kuolettavan laukauksen sian otseen. Niin makasi sika kyljellään kolassa ja teurastus alkoi. Päättömän sian kannoimme saunan eteiseen valmiiksi tehdyille alustalle, Rihiimäki otti takin päältänsä, kääri paidan hihat ylös ja rupeesi kaltaamaan possua.

Naapurin Paavo istui monena siantappopäivänä

saunan lauteilla teurastajan puuhia seurailen ja olen reippaana miehenalkuna juttutoverina teurastajalla. Ei poika siellä aivan huvikseen istunut, vaan oli hänellä omat tarkoituksensa ja mielitekonsa. Paavo oli nimittäin mieltynyt siankorvien makuun ja niinpä hän uskollisesti odotti niin kauan, kunnes siangepää oli tullut kaltatuksi. Kun teurastaja irroitti korvat ja antoi ne Paavolle, juoksi poika kipin kapin kotiinsa siankorvia keittämään. Kerrottakoon samaisesta Paavosta vielä pieni juttu. Kerran poika oli yksinään kotosalla ja liekö tullut nälkä, koska hän meni pimeässä eteisessä olevalle ruokakaapille. Sieltä hän löysi hyllyltä pitkäkkön, valkoisen ja pehmein tavarana, jonka poika vei pataan ja rupesi keittopuuhin. Tuvassa oli öljylamppu, joten keittomies ei niin tarkoin asioita nähnyt. Jonkin ajan kuluttua tuli pojan äiti kotiin ja alkoi kysellä pojan keittotouhuista. Paavo selitti, että hän löysi kaapista siankorvan, jonka alkaa nyt syödä makoisina paloina. Äiti tiesi, ettei heillä ole varastossa siankorvia ja nosti padasta valkoisen sukanlavan, jota poika siankorvien himossa oli alkanut keittää.

Mennäänäs taas asiaan. Sian paloitteli teurastaja saaveihin. Suolaa pantiin runsaasti säilymisen turvaamiseksi, suolet pantiin eri astiaan pesua ja myöhem-

pää verimakkaran tekoa varten, sisäelimet kuten sydän, munuaiset ja maksa otettiin visusti talteen ja niistä keitettiin herkullisia ruokia. Kun sika oli tiinussa, teurastettiin usein myös juottovasikka. Siitä saatiin verratonta vasikkahyytelöä ja paistettua vasikanlihaa.

Näinpä tämä siantappopäivä alkoikin olla illassa. Äiti keitti illalliseksi sianlihasta ja perunoista "tappa-jaaskattilan" ja kyllä uusi, tuore sianlihakeitto maistui vanhan monta kuukautta suolassa olleen lihan jäljeltä mainiolta niin että oli viedä kielen mennessään. Kattila kolisikin tyhjyyttään väen noustessa pöydästä. Isän maksettua palkan teurastajalle, nousi tämä pyörilleen ja suuntasi kulkunta kohti Ylipäättä ja seuraavana aamuna taas toista taloa kohti. Näin oli eräs maalaistalon tavallisesta työntouhusta poikkeava päivä ohi. Ohi ovat nämä siantappopäivät. Harvassa talossa on enää saaveissa suolattua sianlihaa, sillä liha tilataan teurastamoista tai ostetaan kaupoi-
ta. Toden totta täytyy myöntää, ettei siinä monen kuukauden vanhassa suolaissa ja ehä jo "härskiintyneessä" lihassa mitään kehumista ollut, vaikka nämä siantappopäivät olivatkin silloin vanhoina hyvinä aikoina.

KUORTANE — TERVAPITÄJÄ

Kuortanes-Seuran Joulun lukijoita saattaa kiinnostaa sitä osaa kotiseudun historiaa, mikä koskee tervanpolttoa, eli niinkuin on sanottu "tervan prukoota". Tämä oli eräs merkittävä yritteliäisyyden muoto menneinä aikoina.

Seuraavassa koetan esittää eräitä saamiini tietoja näistä terva-asioista.

Tervan valmistus on Kuortaneella alkanut asutuksen mukana, ehkä jo sitäkkin aikaisemmin. On hautapaikkoja, joita sanotaan kyröläisten haudoiksi. Tämä selittyy siten, että ns. kyröläiset olisivat käyneet prukaamassa tervaansa silloisen Kyrön pitäjän takamailla. Tätä asiantilaa todistaa sekin, että vanhimmat hautapaikat ovat järvien ja jokien varsilla. Käynteihin liittyy lisäksi kalastus ja erilainen muu riistanpyynti. Tarinan mukaan

on "majan" rannassa (pappila) ollut kyröläisten kalamaja.

Kuortaneen asutus ja asutuksen alkaminen on selitettävissä siten, että eränkävijät ovat mieltyneet seutuun ja jääneet pysyvästi asumaan. Ei tarvitse ollenkaan ihmetellä, että näin on monille kävijöille käynyt. Täällä on ollut vapautta ja tilaa. On ollut koskematonta luontoa ja maata riittävästi. On ollut kalaa ja muuta riistaa ja metsää, sekä kaunista luontoa.

Edellä jo tuli sanotuksi, että tervan liittyy läheisesti Kuortaneen asutushistoriaan. Nimien perusteella voidaan vanhimmat hautapaikat ajoittaa 1500 luvulle ja niitä paikkoja sanotaan kyröläisten haudoiksi. Eräs esimerkki tästä: Palomäen talon maalla N:o 26 Ylijoen kylällä, on paikka, joka kantaa nimeä "Kyröläisten hauta". Käsitämme hyvin

Juho Palomäki valmistaa parhaillaan metsästä nostetuista kannoista tervahautaa polttokuntoon.

sen, että tervanpoltton nyöhempi laajentuminen on ollut suhteessa asutuksen lisääntymiseen. Tämä homma, jos mikä, on työvoiman määrästä riippuva asia.

Tietojen mukaan on jo 1600 luvulla käytetty tervaa jopa maksuvälineenä. Vuonna 1663 on mm.

Pietari Kulju ostanut Porkkusen rannan luhdan nautintoikeuden tynnörillä tervaa. Edelleen on esiintynyt riitojakin samoihin aikoihin tervasmetsistä. Oli annettu tuomio, että Taninkalma (Talinkalma) olisi lapualaisten ja kuortanalaisten raja, jota ei saanut ylittää. Sanotaan, että tervarajat ovat olleet ohjeena myöhemmin tehdyille pitäjärajoille.

Vanhoja tervahautapaikkoja on tähän mennessä rekisteröity n. 350 kpl. Tämä osoittaa jo sen taloudellisen merkityksen, mikä tervalla on ollut. Ilmeisesti on tervan avulla saatu hyvinvointi vaikuttanut monella tavalla ihmisten elämään. Näiltä ajoilta ovat peräisin mm. ne kauniit talonpoikaisrakennukset, joiden kauneutta ihailimme.

Viivymme vielä hetkisen niissä vanhoissa haudoissa. Niillä kaikilla on omat tarinansa, joiden kertominen vaatii oman lukunsa. Näistä ja muista seikoista on kerrottava toisella kertaa. Tulkoon kuitenkin mainituksi, että hautoja on ollut

suuria ja pieniä. Joukossa on ollut oikein jättiläishautoja. Eräs sellainen pitäisi olleen nimeltään "Tervolan hauta". Paikka on Tervolan ja Palovirran talojen välillä Mäenpään n:lla 31. Kerrotaan, että tällä haudalla olisi saatu tervaa kerralla 120 tynnööriä. Kuinka onkaan ollut komea rivi tynnöreitä. Keskimäärin lieene tavallinen saalis ollut 20-40 tr. Menemme eteenpäin ja laskemme tämän panoksen arvoa siten, että 80-100 vuotta sitten maksoi ruistynnööri 10-12 markkaa, joka siihen aikaan on ollut tärkeä arvon mitta. Samaan aikaan on tervatynnörin hinta liikkunut 12-20 markan vaiheilla kaupunkiin vietyinä. Alimman hinnan mukaan olisi Tervolan haudan tuotto ollut 1500 markkaa. Tämä oli palkkaa monen vuoden kovasta työstä, mutta kuitenkin sai tällä rahalla yhtä ja toista näkyvää aikaan.

Tervakulttuuria on kestänyt 250-300 vuotta. Tämän tarkempaa aikamääritystä on vaikea todeta. On pa-

rempi sanoa tässä asiassa varovasti kuin liian paljon.

Tervan pruuukoon ohella asukasluvun ja varallisuuden kasvaessa on varsinainen maanviljelyskin voimistunut. On kannattanut kuokittaa uutta maata, rakentaa rakennuksia. Vähitellen on astunut esiin uusi aika entisen tilalle. On tullut tilalle ruis ja kylvöheinät, sekä meijerit ja sahat sekä rautalaivat. Tervaa ei enää tarvittu Englannissa eikä muuallakaan. Tämän muutoksen rajana voidaan pitää tämän vuosisadan vaihdetta.

Kuortaneen tervakulttuuri kaikkien vaiheineen on asia, jonka kohdalla on syytä tallettaa kaikki tiedot, mitkä tähän kauteen liittyvät. Esivanhempiemme elämä ja toiminta myöskin tässä muodossa on kunnioituksemme arvoisin.

Seuraavaan Kuortanes-Seuran Jouluun yritetään lisätä tervatarinoita. Aiheena mm. kuinka se terva oikein tehdään, sekä asiaan liittyviä muita juttuja.

Aryo Laaja

TUPA

Vauvana lattiallas korissa uinuin sitten ryömin, kontin ja ensi askeleita otin. Penkeillä, lavitsoillas ja pöydillä kaahin. Kaapeistas maistiaisia otin, sokurilaffista sokeria. Alasinkyys äitee peitteli iltarukouksen kera. Ylisängyssä myöhemmin nukuin. Veli vastaan potki, kun unissani häntä potkin. Seinäkellos kiinnostusta herätti, sen käynti, lyönnit. Penkkiarkuissas salaperäinen tenho. Niissä piilossa oltiin ja alakaapeissa ja loukossa, uunin ja takkihirsien päällä, vaatteet pölyssä. Takkihirsies varaan isä toi aisivärkkiä kuivamaan. Niitäkin pitkin ryömime takkihirreltä hirrelle. Talviaamuina takkas valkean ääreen noustiin, varpaat takkakivelle. Kahvipannu ja perunapata oli kuumenemassa. Loukkoos puita kannettiin, jäisiäkin. Piisilolaillas sukkaa kuivamassa ja lapasia, kintaita. Päreorsillias pannuja ja kynnäräkeppi. Lattias alla pimeä kellari, kerran sinne putosin avoimesta kannesta. Sielläkin ryömime, piilosilla olimme.

Syksyisin perunat sinne kolinalla kaadettiin. Konstisilla seinies sisällä usein oltiin, kylän tenavien kanssa. Vasarapalloosta myös, aikuisetkin. Orsillas, hirsillä ja ylisängyn laidoilla riiputtiin. Pakkaspäivinä lasiruutujes jääkukkiin rahan kuvia painoin. Lyhyellä penkillä läksyjas luin pöydän takana, kaappiin nojaten. Jouluaattona kuusi keskelle lattias tuotiin. Ristiarkku takkaas tehtiin, sen ääressä lämmiteltiin, kun saunasta tultiin. Kuusi koristeltiin, joulupukkia odotettiin aaton hämyssä. Lahjat pöytäs laatikkoon pantiin, veli toiseen, minä toiseen. Jouluaamuna varhain kynttilät sytytettiin, ikkunoistas katseltiin joulukirkkoon menoa, kuunneltiin satojen kulkusten kilinää. — Katoava olet Sinä, tupakin.

P. M.-H.

Naiskuoro kerääntyneenä kuvaan harjoitusten lomassa. Kuoron johtajana toimii terveysisär Salmi.

HARRI VEHNIA:

Kuortaneen Kansalaisopisto on ottanut ensiaskeleensa

Toukokuun 24. päivänä 1966 teki kunnanvaltuusto kokouksessaan perustaa kunnallisella pohjalla toimivan Kuortaneen Kansalaisopiston, sekä hyväksyi sille työohjelman ja ohjesäännön. Maaliskuun 28. päivänä 1967 antoi Opetusministeriö kansalaisopistolle perustamisluvan ja vahvisti sen työohjelman. Ohjesäännön vahvisti kouluhallitus 18. päivänä toukokuuta 1967. Kuortaneen Kansalaisopiston ensimmäisen työkauden toiminta alkoi 2. päivänä lokakuuta 1967.

Kansalaisopistoja koskeva ohjesääntö määrittelee: "Opiston tehtävänä on edistää aikuiskasvatusta opettamalla varttuneille nuorille ja aikuisille heidän vapaa-aikanaan sellaisia tietoja ja taitoja, jotka ovat tarpeellisia kansalaiselämässä, antavat pohjan jatko-opiskelulle sekä edistävät itseopiskelua ja henkistä itsensä kehittämistä, ynnä ohjata heitä vapaa-ajan oikeaan käyttöön."

Edellä oleva tehtävämäärittely antaa opiston toiminnalle väljyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa olisi tunnettava toiminta-alueen väestörakenne, ammattiryhmät, liikenneolosuhteet, yhdistystoiminta jne. On otettava huomioon paikkakunnan erikoisolot ja toimittava yhteistoiminnassa eri koulumuotojen kanssa. Toimintaansa varten saavat kansalaisopistot valtionapua kahtena ensimmäisenä vuotena vain 35 %. Näin ollen vain kaikkein suosituimmat ja hyödyllisim-

mät opintopiirit tulevat kahden ensimmäisen vuoden aikana kysymykseen. Valitettavasti tässä vaiheessa karsinta koskee enempi sivukyliä.

Edellä olevan huomioiden on johtokunta ottanut ensitavoitteeksi kansalaisopiston tekemisen tunnetuksi pitäjässä. Liikkeelle lähdettiin kahdeksalla aineella ja opintopiirejä toimi 15. Kansalaisopisto sai erittäin suotuisan vastaanoton ja oli selvää, että tällainen oppilaitos on pitäjässä tarpeellinen, sillä opistoon ilmoittautui yhteensä 506 opiskelijaa, joista 178 oli naisia ja 268 miehiä.

Opiskelijoiden suureen lukumäärään vaikutti osaltaan uusi maatalouden tuloverolaki, jonka johdosta opistossa toimi maatalouden kirjanpito-piirejä 5 eri paikassa. Erittäin suosittuja olivat myös sekä naisten että miesten liikuntapiirit, käsityöt ja konekirjoitus. Ohjelma-apua moniin tilaisuuksiin tarjosivat naiskuoro ja torvisoittajat. Kirjallisuuden harrastajat ehtivät jo solmia suhteita Seinäjoen vastaavaan harrastajaryhmään. Myös englannin kielen opiskelijoita on Kuortaneella ollut ilahduttavan runsaasti.

Kansalaisopistoissa annetaan opetusta oppitunnein, luennoin ja harjoituksin. Luennot ovat yleisötilaisuuksia, joihin kaikilla on vapaa pääsy. Kansalaisopiston järjestämän erityisen matkailuviikon aikana tutustui matkailunäyttelyyn ja viikon eri tilaisuuksissa kävi lähes 1000 henkilöä,

mikä osaltaan oli tekemässä Kuortanetta tunnetuksi matkailupitäjänä.

Aloittaessaan toisen toimintavuotensa, otettiin opiston ohjelmaan vain muutamia uusia aineita. Lisäksi järjestetään eri aloilta useita lyhyitä kursseja, jotka ovat tulleet suosituiksi kansalaisopistoissa.

Valtionavun ensi syksynä kohotessa täyteen määrään eli 70 % pyritään pitäjän kaikki koulu-

piirit saamaan kansalaisopiston toimintapisteiksi. Keskuspaikkana on kansalaiskoulu, joka pystyy tarjoamaan viihtyisät tilat. Liikunnan harrastus pyritään keskittämään urheilupuistolle, jossa jo nyt on vertaansa vailla olevat tilat puhumattakaan sitten, kun uimahalli on valmistunut. Terveystoimintaa tarvitseville järjestettäneen toimintaa erikseen. Myöskään ei unohdeta vanhainkodissa olevia.

Ensimmäiset ilmoittautujat v. 1967.

Matkailuviikon eräs edustavimmista näyttelykohteista oli Kuortaneen Kotikutomon nurkkaus. Tämä kutomoteollisuuden erikoisliike vietti samalla 20-vuotisjuhlaansa. Vas. liikkeen omistajat Viola ja Martti Kivi-Porkkunen sekä tytär Kirsti ja hänen miehensä Jorma Rajasaari.

Askartelupiiriläiset suorittamassa mallisuunnittelua batik-työskentelyä varten. Ohjaamassa Anelma Kuusisto.

Palvellakseen kuntalaisia hyvin täytyy opettajavoimilla olla hyvin saatavissa. Tässä suhteessa on lämmin kiitos lausuttava opettajille myönteisestä suhtautumisesta kansalaisopiston työhön. Opiston palvelusten laatu on suoraan verrannollinen opettajatilanteeseen. Päästäkseen seuraaviin päämääriin on kansalaisopistolla oltava monipuoliset opettajavoimat:

1. Toimia paikkakunnan nuorison vapaa-ajanviihteen ohjaavana käynnistäjänä.
2. Toimia tavoitteellisen opiskelun edistäjänä.
3. Toimia paikkakunnan elinkeinoelämän edistäjänä.
4. Saada esille taiteellisesti ja käytännöllisesti lahjakkaita henkilöitä.

Varsin usein paikkakunnalta poisuuton syyksi on todettu ohjatun vapaa-ajan vieton ja harrastustoiminnan puutteellisuus. Kansalaisopisto täyttää tämän puutteen. Liity sinäkin mukaan! Kehitä itseäsi! Opi tuntemaan itsesi! Tapaat siellä tuttuja, ja harrastamalla jotakin virkistyt henkisesti. Olemme useimmat kevyen viihteen uhreja, mutta nyt juuri tarvittaisiin omaa toimintaa. Pois "enmäviitsi-naamio" kasvoilta!

Kansalaisopisto Kuortaneella on eräs kokoava elin, joka toimii seura- ja yhdistysväen apuna ja samalla vetää mukaan ihmisiä, joilla on taitoja ja taitoja antaa muillekin.

Toivotan Joulurauhaa piirien opettajille, opiskelijoille, johtokunnan jäsenille sekä kunnallismiehille, jotka ennakkoluulottomalla toiminnalla aikaansaivat kansalaisopiston Kuortaneelle ja ovat rohkaisevasti tukeneet sen ensiaskeleita.

Kiitämme

NIITÄ, JOTKA ILMOITTAMALLA TÄSSÄ JULKAISUSSA OVAT TUKENEET SEURAMME TOIMINTAA. SAMALLA PYDÄMME LUKIJAKUNTAA SUOSIMAAN ILMOITTANEITA.

Kuortanes-Seura

VOIMISTELIJOITA itsenäisyytemme alkuvuosina

Vuosikymmenien takaiset kuvat kertovat, että voimisteluharrastus on näytellyt varsin merkittävää osaa sen ajan nuorisoseuratyössä. Toimituskunnan käyttöön on luovutettu tästä pari todistuskappaletta, jotka molemmat ovat sieltä 1920-luvun vaiheilta. Naisvoimisteluryhmää esittävä

kuva on kotaisin Heikki Mäki-Hallilan kuvakoelmista ja kyseessä on Kuortaneen Nuorisoseuran naisvoimistelijoita. Juho Perälän omistama miesryhmää esittävä kuva on Ruonan Nuijan Nuorisoseuran joukkue, joka aikoinaan antoi väriä lukuisiin iltamaohjelmiin.

Tässä naisvoimisteluryhmässä esiintyvien nimet ovat jokseenkin kaikki tiedossa. Oikealla joukkueen johtaja Maija Sysilampi sekä muut eturivissä oik. Hilja Mäki-Hallila, Heidi Märijärvi, Helmi Kulju sekä takana Sanelma Saari, Helmi Hah-to, Lyyli Vesteri, Maija Nokua, Hanna Vuori-Sipilä, Laimi Vuokse-la ja Selma Vierre.

Nuijan joukkueessa ei kaikkien nime tole toimituksen tiedossa, mutta varmasti tarkkaavaiset lukijat tunteva theistä monia. Etualalla johtajana toiminut kunnansihteeri Jussi Kokkila. Toinen vas. Juho Perälä ja seuraavana Lauri Sippola, kolmas oikealta Aleks Honkola.

Junnu

Kuortanes-Seuran Joulun toimituskunta järjesti perinteelliseksi tulleen kirjoituskilpailun Kuortaneen Yhteiskoulun VIII luokalla. Seuraavien oppilaiden kirjoitukset palkittiin:

I p. ERKKI MOISIO
II p. RAIJA HOLKKO
III p. LEILA NYKÄNEN

IV p. PERTTI KESKI-HONKOLA
V p. SEIJA YLI-HONKOLA

Kiitämme kaikkia kirjoittajia erittäin hyvästä ja tasaväkisestä kilpailusta ja toivotamme menestystä kevään kirjoituksissa.

ERKKI MOISIO

Joulumietelmöintiä

Jo muinaiset roomalaiset olivat joskus, kuten hän nyt, mielissään. Mielellään hänellä heräsi kysymys, mistä oli oikeastaan kysymys. Hän punastui, kun muuan jo kellastunut asia valkeni hänelle.

Jo monena jouluna hänen ajatuksissaan askarrellut asetelma meneväisen olevaisuuden tulevaisuudesta näytti nyt ratkeavan. Muina jouluna se oli ratkennut kielteisesti repeytyneen liitoksissaan. Kepeytynyt mies ilahtui.

Joulumietelmöintinsä lomassa ja lomalla ollessaan hum. kand. Petri Luumunoja päivitteli öisinkin nimensä kehitystä. Hän oli tosin hum. kand. ja käänsi itsekkin Petrin Pekaksi, muttei hän katsonut arvotseen sopivaksi, että hum. Petristä tuli Humu-Pekka. Kiusallisehkoja tilanteita sai aikaan hänen perinnekäähkö sukunimensä Luumun-
oja. Oli epäselvyyttä, oliko kyseessä luumun-oja, luu-mun-
oja. Hän ihmetteli, mitä katajainen kansamme ajatteli luumun-
ojien tai luumun-
ojien olevan.

Sikälitse, mikälitse hänen kiertoite saamansa tiedot sukunsa kohta kohalta kohtalokkaammasta kohtalon kohtelemasta kohtalosta kohtuullisen luotettavia ovat, on nimi ollut muinoin Plommonlutus. Hänen oleskeluunsa seinää eivät korista Hakan Plommonlutus vanhemman ja vanhimman muotokuvat. Ne vain ovat siinä ikäänkuin viitteinä suvun historialliseen taustaan. Seinältä tosin puuttuu Hakan mitä vanhimman muotokuva kuvan muodon vuoksi. Muodon vuoksi sen tilalla on harvinaisen taidearre "Taistelevat metsot", tosin jäljen-
näkseen.

Humu-Pekka on pohtinut puhdikaasti erikoisesti joulukoulutouhun psykologishumanitaarista vääristä määristä Bäärästä johtuvaa haitelmaa ja oheisesti myös muita alaan juonnattavia pulmia. Mainittakoonpa vain hänen mietelmöintinsä koululaiskurin koululaiskurin tarpeesta joulun edellä.

Tulostensa nojalla tyytyväinen joulumietelmöitsijä Luumunoja nojautui nojatuolinsa selkänöjan nojaan nojautuen jo vanhaan tapaan-
sa heittäytyä runolliseksi. Muusa-
naan muu sana kuin tavallisesti, nimittäin jouluruoka, hän intoutui si-
teeraamaan mielirunolijaansa — it-
seään. Joulukuusensa hivenen hivel-
vään havinan säestämänä hän lau-
sahti osasen herkinä jouluru-
noaan — "Turskansyöjääriaa".

Yksikseni yksiskelen,
itsekseni itkeskelen, sillä
mieli halaa syödä kalaa,
muttei salaa kurkkuun palaa
voine valaa ilman vahaa.
Muuten sahaa ruodot mahaan.
Tekee pahaa, menee rahaa
sairaalalaskuun, kun
maha leikataan,
ruodot poistetaan,
lasku maksetaan,
jos vain jaksetaan. Siis!

Menee rahaa samaa rataa
monta sataa. Kohti pataa
kala matalaa. Siellä makaa
kunnes hakaa veitsi vakaa
kalaa takaa sekä jakaa
kalan takaa, kunnes tapaa
veitsi lapaa ollen vapaa
kyseinen turska tämän jälkeen
nautittavaksi maksimimimimäärin
Joulumietelmöitsijä Luumunojan
raskaan, mutta antoisaa työkauden
päätyttyä runottaren lumioihin hän
siirtyi joulupukin esimerkkiä se-
raten hyvinasaitulle kesälomal-
leen.

RAIJA HOLKKO

Joulutunnelma — tehtyä vai todellista?

Me odotamme joululta tunnel-
maa. Me teemme kaikkemme saa-
daksemme sen. Mittanamme ovat
ulkoiiset asiat. Miksi? Olemmeko
niin tyhjiä sisäisesti, ettemme pysy
muuten iloitsemaan, muuten saa-
maan aikaan minkäänlaista tunnel-
maa?

Ensimmäisenä joulunakin oli tun-
nelmaa. Bethlehemin kedoilla paimen-
et kokivat sekä ilon että järkytyk-
sen. Enkelit ilmoittivat heille maail-
man Vapahtajasta. Taivaan sotajou-
kot ylistivät ja lauloivat Jumalan
kunniaa. Eivätkö paimenet olleet
tuhlanneet omaisuuttaan hankkiak-
seen tämän tunnelman. Heillä oli
vain maa allaan ja tähtitaivas pään-
sä päällä.

Myös pienessä tallissa oli juhla-
vainen tunnelma. Siellä oli alkanut uusi
elämä. Ei tallin haju eikä harmaus
kyenneet hälventämään sitä juhla-
tuntua, jonka vastasyntynyt toi
mukanaan. Tätä juhlaillisuutta sei-
men luona lisäsi paimenten tuoma
sanoma: oli syntynyt Vapahtaja,
joka nukkui juuri täällä, tallin sei-
messä.

Me nykyajan ihmiset emme enää
koe joulun ilosanomaa paimenten
tavoin. Me emme saa sitä enkelten
välityksellä. Me emme kuule kirjai-
mellisesti enkelten ylistyslaulua.
Mutta me ehkä pystyisimme siirty-
mään tähän ensimmäisen joulun
tunnelmaan, jos voisimme saada
mielemme kyllin hartaaksi, jos pysy-
tisimme unohtamaan rauhattoman
elämän ympärillämme ja syventy-
mään joulun sanomaan.

Me unohtamme usein kaiken kiin-
teen keskellä pääsiän. Meille on
tärkeää ulkoinen komeus ja värit:
ostettu tunnelma. Me annamme lah-
joja ja saamme niitä. Me olemme
ystävällisiä kaikille. Yritämme luo-
da ympärillemme rakkauden tun-
nelmaa ja kuitenkin: se on vain

tapa. Joulun jälkeen lähimmäisen rakkauteemme vähenee. Jälleen ajattelemme vain itseämme. Jälleen elämme tyhjää, tunnelmatonta elämää. Huomaamme ehkä, että oli turha luoda komeat ulkoiset puitteet, koska ne olivat vain kuoret, joiden sisällä ei ollut mitään.

On varmaan tarkoituksenmukaisista ja mieltä ylentävää, että joulumme on ulkoisesti juhla, mutta tärkeintä on kuitenkin, että me itse sydämissämme olemme valmistautuneet tähän juhlaan, valmistaneet sydämiimme oikean joulutunnelman ottamaan vastaan Vapahtajan, tunnelman, joka ei haihdu joulun loputtuakaan.

LEILA NYKANEN

Nuorten suhde elämään ja uskontoon nyky-yhteiskunnassa

Elämän tarkoitusta ei ole vielä kukaan pystynyt määrittelemään. Nuorena ihminen alkaa etsiä elämälleen ja toiminnalleen sitä tarkoitusta, jota hän kaipaa, ettei elämä tuntuisi tyhjänäpäiväiseltä. Etisiessään vastausta kysymykseen

siitä, miksi elämme, hän oppii paljon uusia asioita ja joutuu usein pettymään suhteissaan ihmisiin ja maailmaan. Hän luottaa helposti toiseen ihmiseen ja joutuu siksi pettymään. Tällöin elämä alkaa hänestä tuntua konemaiselta ja kovalta, jolla ei tunnu olevan aikaa hänen vaikkeuksilleen. Nuori sulkeutuu omaan maailmaansa. Hän ei enää hyväksy muita ihmisiä, usein ei myöskään itseään. Varsinkin nyky-aikana hänen on vaikea löytää oikeaa paikkaa itselleen muiden joukossa. Hänestä tulee yksinäinen eikä hän tiedä, miksi elää.

Nyky-yhteiskunta tarjoaa nuorelle melko paljon mahdollisuuksia toteuttaa omaa persoonallisuuttaan, vaikka nuori ei sitä tiedä. Nuoren ei hyödytä sulautua massa, sillä nyky-aika suosii persoonallisuutta. Hän ei usein vain uskalla ilmaista itseään ja pelkää hänelle asetettujen tehtävien vastuuta. Toisaalta hän ei voi millään tunnustaa vanhempien ihmisten auktoriteettia. Vanhemmat kokevat tämän vain pahantapaisuutena nuoren taholta ja suhteet kahden sukupolven välillä alkavat kärjistyä. Nuori menettää kontaktin hänelle tärkeisiin ihmisiin. Tässä tilanteessa hän saattaa sitten ajautua huumausaineisiin. Hän uskoo niiden kautta löytävänsä uuden, paremman maailman tietämättä, että on ajautumassa aivan päinvastaiseen suuntaan. Tosin suurin osa nuorista kokee kuitenkin normaalin nuoruuden, mutta silti täytyisi huolehtia niistä, joilla asiat eivät ole yhtä hyvin.

Vaikka nuoressa vaihteleekin passiivinen raskasmielisyys ja aktiivi-

nen vastustushalu, alkaa hänen sielunelämänsä kuitenkin vähitellen syventyä ja hän alkaa tajuta henkisten elämänsä tarpeen. Hänen toimintansa tulevat yhä epäitsekäimmiksi. Tässä iässä hän omaksuu paljon vaikutteita muilta ihmisiltä ja alkaa muodostaa omaa elämäntarkastustaan. Tällöin hän joutuu ottamaan kantaa myös uskontoon. Hän ei tunne itselleen läheiseksi sitä Jumalaa, josta kirkko ja vanhemmat puhuvat. Nuori ihminen ei halua Jumalan olevan hänelle ankara Isä vaan läheinen ystävä, jolle voi kertoa kaiken, ja joka hyväksyy hänet virheineen. Tässä suhteessa nyky-yhteiskunnalla on melko vähän annettavaa nuorelle. Nuori ei viihdy kirkossa. Sen saarnat ja virret koskettavat lähinnä vanhempia ja tuntuvat nuorista konservatiivisilta. Tällöin nuori joutuu usein muodostamaan itselleen oman Jumalan, jota muut eivät tunne. On myös melko paljon nuoria, jotka eivät usko minkäänlaiseen Jumalaan. Tätä edistää tieteen nopea kehitys; uskotaan kaiken olevan selitettävissä järjen avulla; aletaan palvoo järjettä.

Nuoren ihmisen ajattelu kehittyy jatkuvasti. Hänen mielipiteensä saattavat vaihtua nopeasti. Hänen vastuuntuntonsa syvenee ja tunne-elämänsä herkiytyy. Hän alkaa suunnitella myös tulevaisuuttaan. Tällöin nuorta olisi opastettava löytämään oikeat suunnat elämässään ja se tarkoitus, joka tekee elämisen elämissä arvoiseksi, ja että hän voisi vanhana muistella nuoruuttaan kultaisena aikana.

kesällä

hehkuvaa hiekkaa kimaltavia laineita
isoja lapsia isolla hiekkalaatikolla
raikkaita ääniä hymyjä elämää
näinkö onnellisia aina

nukahtiko aurinko
tuuliko kaikki ihmiset
pois puhalsi
kioskille mäntyjen alle
autoihin venevajaankin

kaksi vain jää
kesäsade liimaa
vaaleat hiukset poskelle
hiekkaa silmän alle
ilonkyynel

elämäkö

ilmeettömiä naamoja savun takana
ilmät kuin röntgen
yksi nurin neljä oikein kaikki maksaa
vuosisadan tärkein ratkaisu
vaikka takapiru puhalttaa niskaan
tietysti saa bluffata
täysin sääntöjen mukainen taklaus
vääripelaajat olisi ammuttava
vesipistoolilla röntgensilmien väliin
potti nokkiin sama takaisin
onko panoksia kukaan ei tiedä
täyskäsä tai jatkakaa samantekevää
tärkeintä on pelata
usia kortteja ei koskaan jaeta

Juhani Palovirta

KUORTANEEN KIRJA

Muistan, miten 1920-luvulla sain olla mukana, kun professori, siis Heikki Klemetti, valmisteli Kuortaneen historiaa. Kuljimme ympäri pitäjää, valokuvasimme kauniita ja historiallisesti arvokkaita esineitä: kaappeja, tuoleja, kellokaappeja, pöytiä, vyhdinpuita ja paljon muuta. Ne olivat kuin löytöretkiä uuteen ja viehättävään maailmaan, jota en siihen saakka ollut havainnut, vaikka olinkin elänyt sen keskellä. Ja sitten nuo komeat talonpoikaisrakennukset ja kunnit pihapiirit, aitat, lutit, liiverit, saunat. Entäs interiöörit, sisänäkymät avotakkoinen, viilikaappeineen, sänkyrateineen ja komeine kattorakennelmineen valtavine kaksine takkihirsineen. Enpä ihmettele, tosin valitan, että moni kulkee näkemättä vaikka on saanut silmät nähdäkseen, sillä niin olin minäkin kulkenut, vaikka kotonani ja koko Kuljun pihassa oli yllin kyllin kaunista ja arvokasta, josta osa nyt koristaa Kuortaneen Talmuseota. Klemetti opetti minut ja monta muuta näkemään kansantaitajien ja -mestarien rakentamia, veistämiä ja maalaamia pieniä ja suuria taideteoksia. Kuinka hän ihailikaan vanhoja, harmaantuneita hautapaaluja sinikellojen keskellä, kirkkoa ja tupulia ja Viitalan suhdakasta taloa, Rasulan lennokasta, herkuteltua aittaa ja Seppälän aittariviä. Ruona taloineen ja taistelulentineen sai hänet pysähtymään pitkäksi ajaksi kuin kuuntelemaan kumpujen alla olevien kertomaa. Hän näki ja kuuli kotiseudun historian tapahtumat ja tekijät kuvina, jotka kulkivat hänen sielunsa silmien editse.

Klemetti pani kirjaan "Kuortaneen vaiheita sanoin ja kuvin". Kirja ilmestyi pitäjämme 300-vuotisjuhlan 1932. Nyt tämä teos on kauan jo ollut loppuunmyyty. Nuori polvi tuskin tuntee sitä, sillä yhden sukupolven aikana ehti hävitä niin paljon. Esineellisesti ovat Kuortaneen Talmuseo ja Klemetti museo säi-

lyttäneet paljon Klemetin kuvaamaa ja merkittävältä osalta hänen ansiostaan ovat nämä museot niin rikkaita ja eläviä.

★ ★ ★

Kauan on kaivattu Kuortaneen vaihteitten uutta kuvaamista. Nyt ilmestynyt "Kuortaneen kirja" on sitä. Sen pohjana on Etelä-Pohjalaisen Osakunnan Kuortaneelle 1965 tekemän kotiseudun tutkimusretken jäsenten kuvaukset ja tutkimukset. Näiden lisäksi ovat viisi kuortanelaista sekä akateemikko Kustaa Viikuna ja maisteri E. Kojonen kirjoittaneet teokseen Kuortanetta koskevista aiheista. Teoksen laajuus on 300 sivua, kirjoittajia on kahdeksantoista, kuvia lähes 200.

Vaikka teos, "Kuortaneen Kirja", ei olekaan varsinaisen pitäjänhistoria, se on hyvin monipuolisesti Kuortanetta kuvaava teos. Siinä on Kuortaneen historiaa, muinaisuudesta nykyaikaan saakka. Tri Ville Luho esittelee Lahdenkankaan kaivausten tuloksia ja maisteri Matti Sippola taas esittelee Kuortaneen nykypäivän kysymyksiä, keskustamuodostumia ja kuntauudistusta. Professori Aulis J. Alanen on kirjoittanut 60 sivuisen erittäin merkittävän ja työtä vaatineen tutkimuksen Kuortaneen nokiottista, tervakulttuurista, joka on muodostanut Kuortaneen erään omaleimaisimman piirteen. Kirjoitukseen liittyy kartta ja nimet Kuortaneen 303:sta tervahaudasta sekä runsas tervanpolttoon liittyvä kansantietous. Seurakuntahistoriaa 150 vuoden ajalta valaisee pastori Heikki Vihman laaja tutkielma. Gustaf Johansson ja raamatullinen suunta Kuortaneella. Siinä valottuvat vasulaisuus, herännäisyys ja bekkiläisyys pitäjäsämme ja niiden vaiheissa vaikuttaneet papit ja vaakaat kansanmiehet ja -naiset. Erinomaisen kiinnos-

Eevertti Viitalan talo. Ohi ei voi pysähtymättä ajaa, jos vähinkin on tyylisilmää.

Kurssin talo Kuortaneen Salmella 1920 luvulla, vähän ennen siirtoa Seurasareen.

tava on maisteri Eero Kojosen laatima luettelo Kuortaneen talojen isännistä ja emännistä vuosien 1549 - 1775 välillä. Kuortaneen kunnallista sekä talous- ja sivistyselämää yli sadan vuoden ajalta valaisee maanv. Ville Rasinperän laatimat elämäkerrat kahdestakymmenestä seitsemästä "muistettavasta kuortanelaisesta". Kuortaneen esiseminaarin toimintaa kuvatessaan esittelee rovasti Arvo Vesala isänsä Kaarlo Vesalan merkittävää elämäntyötä ja kiintoisaa vaihetta pitäjän sivistyshistoriassa. Vanhat kuortanelaiset tarinoivat (mm. Heikki Mäki-Hallilan ja Helmi Tiensuon suulla) ja niistä ja muus-takin on Väinö Tuomaala pannut kokoon hauskakan ja kansantiedettä sisältävän kirjoituksen. Kurssin talon historiaa sadan vuoden ajalta esittelee valaisevasti maisteri Helena Rinta-Paavola. Kurssi on tullut historiaan jo senkin kautta, että vanha Kurssin talo on siirretty Seurasareen ulkomuseoon Helsinkiin. Kuortaneen kuuluja aittoja esittelee sanoin ja kuvin yo Eevi Ahola ja Kuortaneen vielä kuulumpia peltosahroja akateemikko Kustaa Viikuna. Kuortaneen talomuseo omistaa viljelyshistoriallisen aarteen peltosahroissaan, osoittaa Viikuna.

Maatalouteen liittyy myös lehtori Antti Ranta-Knuuttilan perinpohjainen tutkielma Kuortaneen heinäjärvistä ja niiden viljelyshistoriasta. Kuortaneen sivistyshistoriaa, lehdistön leviämistä ja postin toimintaa n. 100 v. aikana, poliittista jakaantumista, radion saapumista esittelee maisteri Paavo Sippola. Kiintoisia ovat fil. lis. Raija Ranta-Knuuttilan tutkielma lasten leikkikaluista ja leikeistä ja ylioppilas Tapani Annilan Kuortaneen nuorisoon sosiaalisia suhteita ja harrastustoimintaa koskeva tutkielma. Mainittakoon vielä, että allekirjoittanut on koonnut kirjallisia lähteistä ja kansan kertomuksista kuvauksen Suomen sodan aikaisista taisteluista ja kahakoista Ruonalla, Salmella ja pitkin Kuortanetta. Harvinaisen paljon on täällä säilynyt suorastaan maastossa näkyviä muistoja ja esineitä noista Suomen sodan kaukaisista ajoista.

Lopuksi: Kuortaneen Kirja on arvokas kotiseudun menneisyyden ja nykyisyyden kuvaus, kirja, jonka soisi kuuluvan jokaiseen kuortanelaiseen kotiin ja kuluva vanhan ja nuoren kansan käsissä. Erinomaisen joululahja!

Reino Ala-Kulju

Osta onnenlehtiä! Ala-Kuljun pihalta.

HAAPANIEMI, hiippakunnan opintokeskus

Kuortane on aina ollut Etelä-Pohjanmaalla monin tavoin suosiossa. Ei ole ollenkaan ihme, että tänne on tahdottu rakentaa Pohjanmaan Urheilupuisto. Samoin oli paikkakysymys luonteva, kun Lapuan hiippakunnalle ajateltiin opintokeskusta. Jo hiippakunnan kokonaisuutta ajatellen on Kuortane edullisessa asemassa. Seudun hengellinen ja henkinen perintö täydentävät tätä. Lisäksi Kuortaneen luonnonkauneus ei ole vain "mutaeläjiä", vaan myös hiippakuntaan kuuluvien järvisuomalaistenkin hyväksymää.

Kuitenkin tarvittiin myös muuta. Ja tässäkin on nähtävissä ihmeellistä johdatusta. Etelä-Pohjanmaan Naisten Huoltosäätiö lähetti viime vuoden lopulla Lapuan tuomiokapitulille kirjeen, missä tarjottiin ostettavaksi Haapaniemen toimintansa lopettanutta invalidikotia. Kauppa tehtiin. Ja niin Haapaniemi siirtyi 1. 2. 1968 alkaen Lapuan hiippakunnan hiippakuntatalosäätiön omistukseen. Tämä säätiö omistaa myös Lapualla olevat tuomiokapitulin toimintatilat ja asunnot. Säätiön muodostavat hiippakunnan 65 seurakuntaa, päättävänä elimenä on valtuuskunta, mihin kuuluvat eri rovastikuntien lääninrovastit ja hallituksena ovat tuomiokapitulin jäsenet.

Opintokeskuksen avajaiset pidettiin elokuun 29 päivänä. Tilaisuuteen oli kutsuttu edustajat jokaisesta hiippakunnan seurakunnasta. Piispamme luonnehti avajaispuheessaan opintokeskuksen tulevaa toimintaa seuraavasti: "Kirkko ei voi nykyisessä koulutusyhteiskunnassa tyytyä enää jatkamaan vanhoillaan ilman määrätietoista ja laajalle ulottuvaa koulutusta. Seurakunnan viran- ja toimenhaltijat, niiden luottamushenkilöt ja seurakuntatyön eri aloilla mukana olevat tarvitsevat uudenlaista ja jatkuvaa koulutusta, jos seurakunta ja kirkko mielivät elää ja vaikuttaa tulevaisuuteen . . . Juuri nyt on aika rakentaa Jumalan valtakuntaa voimalla, ja sen tähden me tahdomme erottaa tämän Kuortaneen vanhan pappilan hiippakunnan käyttöön."

Avajaistilaisuudessa esitteli arkkitehti Touko Saari myös Haapaniemen rakennussuunnitelman. Sen mukaan sinne tultaneen rakentamaan kappeli, luentosalitiloja, ruokailutilat ja asuntoja. Piispamme sanojen mukaan nämä ovat tällä hetkellä vain "unia", mutta suunnitelmahan täytyy olla. Nykyisissäkin tiloissa voidaan jo kyllä pitää yllä vähäistä toimintaa. Kokemukset kuluneelta kaudelta ovat olleet yllättävän hyvät. Ja vielä on

Piäntä pakinaa ja muutamia muistovärssyjä

Ennemmaailamas oli kaikilla nuarilla tytöillä ka-
marinsa pöyrällä jonkullaane muistokirja, toisilla
suurempi, toisilla piäntä ja tiätysti teroitettu lyi-
jyknä korvalla. Siihen sitte pyyrettihi kaikkia ka-
veria, jokka sattuu huanehes käymähä, poikia niinku
tyttöjäki, jotaki kirjoottamaha. Minä ny löyrin kaa-
pin periltä sellase vanahan kirjani ja tuumasi, jot-
ta tuastapa pitää jotaki jäljentää Kuortanes-Seuran
Jouluhu. Kirja o kyllä kauhiasti ränstyny, eikä oo
kummakaa, ku siinä o tua vuasilukuki tuallaane.
Kannet o höhömällä ja leheret ruskettunu, mutta se
o hyväpuali ku ei oo värsyt sisältä puronnu.

Niitä värsyjä o sitte monellaasia. Toiset o nauretta-
via, toiset muutoo mukavia ja vakavia aina välis.
Montaki niitä o, jotta murto-osa vaa mahtuu tähä
pakinani jatkoksi. Äläkää ny hyvät lukijat tykääkö
pahaa, jos täs tuloo kaikkia vähä sekametaa. Niin ne
o täällä kirijaski. Värsyt olis meininki kirjoottaa kir-
jakiilellä. Ensukaa minä justihi osaa, mutta vähä
sinne päi ja täs tulooki heti yksi:

"Kun nuoruudelle parhaalle olet jo ehtinyt
ja lapsuudelle rakkaalle hyvästi jättänyt,
niin muuta en voi toivoa
kun ikuista elon onnea."

Eikös vaa oooki koriaasti onniteltu silloa ku minä
oon tullu aikuuseksi. Toiselle sivulle o yksi lapsuu-
re ystävä kirjoottanu näi:

"Etsi aina elämässä puhdasta ja hyvää,
puhtahassa sydämessä kasvaa kultajyvää."

Kiitoksia vaa hyvästä neuvosta. Lehti kääntyy ja
tuloo tälläne värsy:

sanottava, että ulkonaisesti ja taloudellisesti tu-
lee opintokeskus aina olemaan köyhä. Varoja ei
tällaiseen toimintaan ole ja rahoitus on tähän
saakka ollut kokonaan lainojen varassa. Tästä
on ollut ja tulee olemaan paljon hankaluutta.
Mutta kuitenkin katsotaan Haapaniemessä luot-
tavasti tulevaisuuteen ja toivotaan rukoillen, että
Lauri Stenbäckin ja monen muun kuortanelaisen
koti saisi edelleenkin olla se "kaunis, pyhä asu-
mus", missä Jumalan evankeliumi saa vapauttaa,
valaista ja johtaa meitä arkisia ihmisiä uskon-
elämässämme ja tehtävissämme.

KAUKO KANGAS

"Me yhdessä ennen leikkittiin
ja kaarnalaivoja tehtiin,
kun kunnahat puhkes kukkasiin
ja puut ja pensahat lehtiin.
Tuota aikaa armasta muistellen
mä laitan sinulle terveisin."

Tämä oli yhyren koulukaverin kirjoottama. Sitte
harpataha kirijan keskiaukiamalla, ja siinä o tua
eriskummalline häihinpyyttö:

"Ajatukset suuret valtasivat pääni:
Huomenna aion viettää häini,
ne alkavat aamulla kello kuusi.
Vedäppä sinäkin sinne luusi!"

Ei tuallaasella pyytöllä oikeen tiärä häihi lähtää,
vaikka haastaja olis kuinka luotettava ihmisenä. Sa-
mallia sivulla o prääntätyä tälläneenki viisaus:

"Hyöri, pyöri tyttö nuori
niin kuin rukin rulla.
Taitapa ne akanpäivät
sinullekin tulla!"

Tulihan ne, mutta mistä ihimeestä kirjoottaja sen
silloo jo täisi? Monta vuotta enemmä.
Nyt seuraa yhyre Ylipään tytöön kirjoottama värsy:

"Jos minä joudun kulkeelle
niin voitkos minua auttaa?
Annatko leivänpalasen
jos tulisin teidän kautta?"

Ei oo tyttö kääntäny piaksujensa noukkia meillepäi,
vaikka minä sanoon silloa ku viimeksi nähtihi toi-
sensa jotta: Ku kulijet siälä meilläpäi, nii mee sitte
meiränki sivuu!

Etehe aukes taas uusi sivu ja siinä pari kysymystä.
Onneksi o valamihit vastaukset peräs, jottei trenkää
omaa päättänäsä vaivata.

"Miksikä tähtöset taivahalla
noin ovat vieretyksin?
Miksikä ihmiset etsivät toistaan
eivätkä viihdy yksin?
Tottapa tahtovat taivaan tähdet
loistaa kirkkahemmin.
Tottapa tahtovat ihmislapset
elää ihanemmin."

Kirijootti eräs, jonka nimiä ei nähy peräs.
Loppulauseeksi jäljennän Elle-ystäväni kirjootta-
mat sanat, jokka sopii miälestäni neuvoksi jokahit-
telte:

"Enemmän kuin itsensä
rakasta isänsä; äitiänsä.
Vielä maata isien
vaan Luoja yllä kaikkien."

Ar. Am.

KUORTANEEN TAPAHTUMIA VUOSISADAN VAIhteessa

MARIA ALA-RANTALAN
MUISTELMIA:

Joululehden toimitusta on muistanut kuortanelainen vanhaemäntä Sanna Elorinta useilla mielenkiintoisilla lehtileikkeillä. Niistä kahdessa on tunnetun, jo manan majoille siirtyneen emäntä Maria Ala-Rantalan muistelmia, jotka koskevat pitäjän tapahtumia vuosikymmenien ajalta. Niinpä toimitus päätti julkaista oheisen kertomuksen, joka on suora lainaus vuodelta 1949 ja se kertoo seuraavaa:

Kuortanelainen vanhaemäntä Maria Ala-Rantala on lähettänyt toimitukselle muistelmiaan 75 vuoden ajalta kotipitäjästään. Näin hän kirjoittaa:

Seitsemänkymmentä viisi vuotta sitten oli maanviljelystä tehtävä koneita. Akeet olivat pieniä, mutta oli niissä silloin jo ratauppiet. Sahroilla kynnettiin, jonkin verran myös välteillä. Kun kotoja kaadettiin, ajettiin edellä toisella hevosella niittopiikkiä, joka leikkasi kedon ja vältti käänsi. Vasta v. 1880 ostettiin ensimmäinen auri, jota sai ajaa kahdella hevosella. Heinät niitettiin viikatteilla ja kannettiin lautoon takkavitsoilla. Viljat leikattiin sirpillä ja laitettiin kuhilalle. Ne ajettiin riiteen ja riihet kuivattiin ja puittiin varstoilla jo pohdettiin viskurilla. Perunat kaivettiin kivi- vuokukilla ja puusta tehdyillä teikeillä. Tervaa poltettiin ja vedätettiin hevosilla kaupunkeihin.

Toinen tapa oli saada metsästä rahaa. Ajettiin metsästä tukkeja (leveranssipuita) jokirantoihin. Niitä osti silloin Kepon saka ja Lapuan saha. Kevällä tukit leimattiin ja vierteltiin jokeen. Joki oli ai-

van täynnä tukkeja ja jos sattui tulemaan vastatuuli, viipiyvät tukinlaskijat kauan jokirannoilla. Jokivarren emännät saivat usein tyhjätä viilikuppinsa tukinlaskijoille. Silloin oli viiliä kaapeissa kun ei ollut meijereitä.

Käsitöitä tekivät naiset talvisin. Ja kun miehet tulivat metsätöistä tehtiin varsinkin ennen joulua rekiä, korvoja, ämpäreitä ja kiuluja. miehet veistivät, vuolivat, höyläsivät ja kiskoivat päreitä, joita sitten laitettiin päreorsille kuvumaan. Pärevalkea valaisi senjälkeen, kun takan tuli oli sammunut. Takassa poltettiin koivupuita. Naiset kehräsivät tavallisesti pitkässä rivissä takan paisteessa. Kevällä tuli kangaspuitten vuoro. Saivat helskyäkin, kun kaikilla oli siihen aikaan kotikutoiset vaatteet. Ne oli käsin myös ommeltava. Tavittiin paljon ahkeruutta ja työpäivä oli pitkä.

Kun jokin asia oli kiireesti tiedoitettava, lähetettiin "oltermannin sauva" talosta toiseen. Sen käskyä ei ehdottomasti toteltava. Silloin oli myös kirkonkellojen soitto vuorotyönä sunnuntaisin. Kirkonkelloja osattiin siihen aikaan soittaa miltei joka talossa. Jos joku ei osannut, piti pyytää sijainen. Muistan myös vanhan tavan, kun äiti laittoi papin palkaksi juustoa, voita ja lampaan lihaa. Silloin oli virkaatekevänä kirkkoherrana K. E. Hohenenthal. Kanttori oli Herman Klemetti ja suntio Isak Ojala. Kinkereillä oli vanhainkin luetava ja kinkereitä peljättiin kovasti. Kirkko oli silloin siivoustuksen kehto. Siinä sivussa oli kiertokoulu toiminut vuodesta 1870. Opetta-

jana toimi suntio Ojala. Hän oli ahkera ja lahjakas ja opetti paljon virsiä, mm. "Oi jos oisit, sydämeni" ja "Herra taivahan". Kirjallisuutta oli silloin Aapinen, Katkimus, Virsikirja, rukouskirjoja ja Pyhä Raamattu. Siihen aikaan viestattiin paljon "arkkiviesteitä", joita on otettu paljon virsikirjaankin, esim. "Ah, mi autuus onpi siellä valituilla taivaassa", "Oi herättää te hitaat sielut juuri" ja monta muuta, joita isoäitini niin kauniisti lauloi. Lainakirjasto oli Isak Ojalan luona. Kirkkomatkat oli tehtävä hevosilla, jalkaisin tai veneillä. Kirkkotalleja oli pitkät rivit kirkonmaalla. Kirkkovenheitä oli paljon ja isoja. Hiidan vene oli 12-hankainen, Vasun vene 10-hankainen, Seppälän 9-hankainen, samoin Kanttelin ja Latvalan, Koskelan ja Hynnälän yhteinen vene oli 9-hankainen. Pienempiä oli Peltoniemen, Kiviniemen, Puorinkedolla ja Haapaniemen pappilassa (nykyinen Invalidikoti) ja monella muulla. Venematkat olivat hauskoja. Hynnälän vene meni jokea pitkin niin vinhaa vauhtia, etteivät lapset yrittämälläkään saaneet tavoitteluksi joesta liinaupukan (lumpeen) kukkia. Järven pinta oli usein kuin kristallilasi. Auringko kultasi kirkon kukkoa, päänakaton ja tapulin kultamaalista ristiä. Tapulin luukut avautuivat ja huomenkellot kumisivat. Vesi kantoj kauiin kauniisti veneessä oljoiden korviin. Veneet suuntasivat kulkunsa Kuortaneen kirkon kauniiseen hiekkarantaan ja mentiin kirkkoon. Kirkon saarnatuolin seinällä oli kello joka näytti vain tunnin ajan. Kun pappi nousi saarnatuoliin, niin hän laittoi kellon käymään. Papin oli näet saarnattava tunti. Kirkon ovi- seinällä oli taulu, jossa oli: V. 1777 Kustaa Vaasan aikana on tämä kirkko rakettu". Kanttorin penkki oli seinävierellä lähellä numerotaulua. Siinä seisasi Herman Klemetti. Lämmityslaitteita ei ollut.

Lapset kastettiin talvella kanttorin huoneissa. Jouluna oli kirkossa kynttilät. Joulukirkkoon mentiin hevosilla ja laitettiin paljon kuluja. Oli toisilla asakelajakin.

V. 1879 muutti kirkkoherra Hohenenthal Raippaluotoon ja Alavetelin kappalainen Vilhelm Johanson vihittiin Kuortaneen kirkkoherraksi. Silloin oli seurakunnan väkiluku puolta pienempi kuin nyt. Matkustajat kulkiivat silloin kevarirykdyillä. Kevaritalo oli Kahrassa ja Haaviston talossa. Kevaritalojen lisäksi täytyi olla kaikkien talojen talissa määrääpäivinä mies ja hevonen, koska kevaritalojen hevoset eivät ehtineet kaikkia matkustajia kyydittää.

Sotapalvelusta ei silloin ollut. Venäjän sotaväen meni suosiosta Pekka Heikki Wettberg, josta tuli everstiluutnantti ja J. Mäenpää, josta tuli kapitulanttikersantti. Sodan käynti tiedotettiin siihen aikaan kalentereissa ja sotaviisissa.

Amerikkaan lähti Kuortaneelta ensimmäisin Maanuksen pojat. Elias Maanuksen, joka kävi viime vuosisadan lopulla Suomessa, vaimo oli Kaisa Hynnä.

Säätyvaltiopäivillä oli silloin Heikki Ylinen. V. 1881 määräsikin keisari uuden asevelvollisuuden. Kyllä sitä silloin ihmeteltiin ja siitä tehtiin viisuja. V. 1885 laitettiin tietä kuntaan länsipuolelle jokea ja järveä Palomäeltä Salmen sillalle ja tehtiin Koskelan silta. Yleinen laillinen maanjako Kuortaneella oli v. 1887, jolloin jaettiin kaikkien talojen maat.

Karja kävi laitumella metsissä ja parhaalla lehmällä oli vaskinen kello kaulassa. Hevoset saivat olla jouten heinäaikana ja vietiin metsälaitumelle. Kerrankin vietiin hevoset 3 virstan (7,5 km.) päähän halmeseen, jossa ennen oli ollut kaski kaadettuna. Hevoset oli vietävä soiden yli. Suot oli porrastettu kahdella isolla puulla, jotka oli veistetty päältäpäin tasaiseksi. Hevoset kahlasivat porrasten sivua. Halme oli kuin kukkatarha. Siellä kasvoi heinän lisäksi sinistä horsmaa ja villimansikoita. Nyt kulkee soiden yli maantie.

V. 1882 alkoi ensimmäinen kansakoulu toimintansa Rasinperän ylistuvassa. Opettajana oli Eveliina Haavisto (Paavonkallio). Sitten rakennettiin kansakoulu kirkon lähelle. Rakennusmestarina oli maanviljelijä Juho Ylikuha. Hän oli juuri rakentanut Ylikuhan komean tuparakennuksen. Koulu valmistui v. 1885. Opettajana toimi aluksi Isak Tamminen. V. 1887 muutti khra Johansson pois ja hänen seuraajakseen tuli Natanael Elfing, joka oli Kuortaneella vuoteen 1894. Hänen jälkeensä tuli uudelleen Wilhelm Johansson, jolla oli paljon raamattusuuntaisia ystäviä. Kuortaneella on vieläkin "raamattusuunta". V. 1893 korjattiin kirkko ja lai-

tettiin lehterit ja lämmityskammiot ja kirkko maalattiin ulkopuolelta valkoiseksi. 33 vuoden jälkeen se maalattiin jälleen nykyiseen asuunsa.

V. 1890 käytettiin maanviljelyksessä jo parempia läikkeitä, niittokoneita ja puimakoneita. Matkustajien enää tarvinnut kulkea yksinomaan hevoskyydillä, kun sai jo matkustaa junassa. V. 1898 alkoi Mäyrän kansakoulu. Ensimmäinen opettaja oli Matti Luukko.

Nyt on 15 kansakoulua ja Keski-koulu. Viisikymmentä vuotta sitten v. 1899 maaliskuulla, kun lähetys-toi yritti käydä keisari Nikolai II puheilla, oli Kuortaneella lähetystössä kauppias Siimon Kokkila. Hän laski seppeleen kuortanelaisien puolesta Aleksanteri II muistopatsaalle 13. 3. 1899. Seppeleen nauhoissa oli kirjoitus: "Sinun valtakuntasi valtikka, oli oikeuden valtikka". Samana keväänä vappuna oli niin suuri lumituisku, että ei seläistä ole ollut mies muistiin. Lumi peitti kaikki aidat tienverillä ja tuiskusi isoja niotoksia kaikkialle. Niinä vuosina lopetettiin asevelvollisuus. V. 1901 muutti kirkkoherra V. Johansson Jaakkimaan ja seuraajaksi tuli Hausjärveltä nykyinen Tyrvään rovasti Hjalmar Svanberg. Hän oli lahjakas mies ja jäännyt kuortanelaisien muistoon hengellisen laulun elvyttäjänä. Hänen puolisonsa Aili Svanberg johti hengellistä kuoroa.

Samoihin aikoihin tuli Kuortaneelle polkupyöriä ja v. 1896 tuli ensimmäisiä puhelimia Kuortaneelle. Vuosisadan vaihteessa alkoi Säästöpankki toimintansa 30 vuotta sitten Kansallispankki ja 20 vuotta sitten Osuuskassa. Kuortaneen maamiesseura aloitti toimintansa vuosisadan alussa. Kuortaneen Ylijoen maamiesseura 199199 ja naisosasto viittiä vuotta myöhemmin. Nyt on

Kuortaneella 6 maamiesseuraa ja 4 naisosasto.

Kuortaneen musiikkiharrastus on kuortanelaisyyntisen professori Heikki Klementin alkaansama. Ollensa väliaikaisena kansakoulunopettajana Kuortaneella viime vuosisadan lopulla, hän johti laulukuoroa. Kun hän meni opintojansa jatkamaan, johti kuoroa silloinen kanttori Matti Rännäri (Rainervirta). Kesällä taas johti Heikki Klemetti ja myöhemmin hänen puolisonsa Armi Klemetti. Mm. Kuortaneen 300-vuotisjuhlassa lauloi Kuortaneen Laulajat rouva Klemetin johdolla Kuortaneen kirkossa. Melkoiset ovat Kuortaneen Laulajain saavutukset vieläkin.

Osuusmeijeri alkoi toimintansa v. 1906. Ennen sitä oli Kuortaneella toiminut meijeri yhtiömeijerin nimellä vuodesta 1887 ja sillä oli kuorima-asema Kokkilassa, Filp-pulassa ja Alavuden Hemmingissä. Isännöitsijänä oli A. Ala-Kulju. Meijerin lähelle laitettiin yhtiöpuoti. Osuusmeijerin ensimmäinen isännöitsijä oli Kansallispankin johtaja H. Kuho.

V. 1913 muutti Kuortaneelle nykyinen Alavuden rovasti Kansanaho, joka jäi hyvänä ja ystävällisenä sielunpaimenena kuortanelaisien muistiin. V. 1817 laitettiin urut kirkkoon. Silloin oli juuri suojelukunta lähtenyt vapaussotaan. Pian alkoi tulla surunviejä ja tuotiin kotiin kaatuneita. Sankarihautaisissa soitti silloinen kanttori W. W. Pekuri ja sankarit siunasi rovasti Kansanaho.

V. 1919 valmistui Kuortaneen kunnalliskoti ja loppui se surkea ihmishuutokauppa. Pian senjälkeen tuli ensimmäisiä autoja Kuortaneelle. V. 1920 saatiin kirkkoon sähkövalo, samoin kuin suurimpaan osaan pitäjää. Siihen aikaan muutti seurakuntaan rovasti Evert Soini.

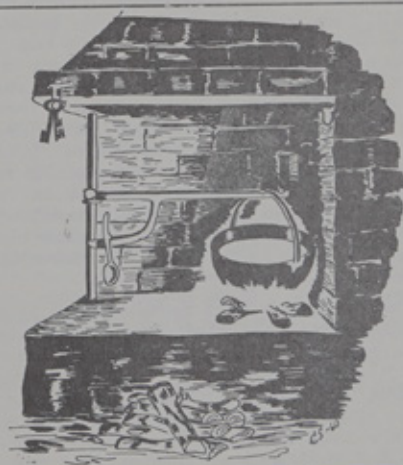
Kuortanes-Seura vastaanottaa edelleen vanhaa esineistöä

TALOMUSEON

kokoelmiin.

Asiasta pyydetään ottamaan yhteyks museotoimikunnan jäseniin.

Kuortanes-Seura

MAAOTTELUMARSSISTA ja vähän muustakin

Tämä maaottelumarssi oli ensimmäisiä suurempia kuntosuorituspaikkoja ja se pidettiin Ruotsia vastaan vuoden 1941 toukokuussa. Eihän 30-luvulla ja sitä ennen puhuttu koskaan kuntosuorituspaikoista, mutta kilpaurheilijain kunto kyllä oli kansan keskustelun aihe, elihän silloin Suomen urheilu loistoaikaansa. Mitä sitten tulee tavallisen kansalaisen kuntoon, oli se myös silloin varmasti hyvä. Koneet oli silloin harvinaisuuksia, ihminen ja hevonen olivat ne, jotka maa- ja metsähommissa työn tekivät. Auran perässä päivän kulkeva maamies sai varmasti kyllä liikuntaa, mitä sitten metsämiestä pokasahoinen. Kulkuvälineistä olivat polkupyörä ja talvella sukat mitä parhaimpia kuntosuoritusvälineitä. Syksyisin luistimet olivat nuorten parhaimpia iloja kun kaikilla ei ollut edes polkupyörää.

Palaan taasen tähän maaottelumarssiin. Matka oli miehillä 15 km ja aika 2 tuntia 20 minuuttia oikeutti merkin saantiin. Naisilla oli 10 km:n matka ja aikarajaa en jaksa muistaa. Urheiluseurat hoitivat nämä suoritukset. Minäkin jouduin silloin Ruonalla mukaan, koska satuin olemaan kyläpäällikkönä. Palkeinnotkin oli toimikunta saanut lahjaksi, vanhimmalle mieshenkilölle kävelykepin ja naiselle kahvikilon. Sitten oli vielä Nuijan haaste Ylijoen Nuorisoseuralle siitä kumman jäsenet saavat parhaimman osanotto-prosentin.

Epäillän aluksi, että Ruonalla jää pieneksi marssi-joutien luku, mutta toisin meni. Innostus oli hyvä niin nuorten kuin erikoisesti vanhempienkin kohdalla. Olihan opittu aina kokoontumaan Nuijalle kesä- ja urheilujuhliin, hiihtokilpailuihin ja suurempia näytelmiä katsomaan ja nyt sai jokainen itsekin ottaa osaa. Kai tähän vielä vaikutti se lumoava voima, jonka sai aikaan Väinämöisen soitto. Tuo esiripun aihe on syöpynt alkeisjoittaneenkin mieleen. Saman vuoden syksyllä kun samoititiin Vienan saloilla, tuli vastaan usein sellaisia hongikkoja, että kaipasi Väinämöistä kantaleensa kanssa istumassa. Ruonalaisille pieni toivomus, että pitääkö huoli, ettei missään myöhemmissä vaiheissa joudu tuo arvokas taideteos kaatopaikalle.

Nytkin sai ensimmäinen marssisunnuntai hyvän osanoton. Nuijan luona katseli joita oli vähän, koska kaikki paikalle tulleet lähtivät kävelemään Lapuan rajaa kohti. Tälle 15 km:n matkalle lähti moni vanhempi ikänsä miehen, koska rupeivat toisilleen antamaan haasteita. Sitten oli tiistai-iltana meille toimitsijoille tämä lenkki ja olihan siinä mukana muitakin. J. V. Honkolan kevyt askel on jäänyt miele-

ni, sillä se sai monen nuoremman mukana olleen hymyn hyttymään.

Torstai-iltana oli Herojalla tavallaan ennätyskoe, sillä siellä lupasi kaksi vanhempaa naishenkilöä kävellä tämän matkan, kahvikilo toivossaan. Pataman Miina vanhempana voitti tämän kävelyn. Helppo reisu se ei kyllä hänelle ollut, mutta määräajassa hän kuitenkin saapui perille. Lopit siinä ajelivat pyörillä ja toivat väliaikoja Lappakankaan maastosta kellomiehille. Vauhti rupeasi lopuksi uhkaavasti hiljennemään. Loppuvetona tästä kaikesta: Suomi voitti Ruotsin, Nuija voitti Ylijoen seuran. Pataman Miina voitti kahvikilon, Talkkarin vanhaisantä kävelykepin sekä Rantasen Jalmari sai parhaan ajan koko pitäjässä. Nykyisin olisi hyvä monelle, että kokeilisivat kuntosuorituspaikkaa. Seisämmat pitävät sitä parempana kuin mikä se todellisuudessa on. Siitä on hyvä tarkistus Kuortaneen-hiihdon 40 km lenkki, ei parempaa kuntosuorituspaikkaa tarvita. Sitten tästä kuntosuorituspaikasta erottuvat kuntosuorituspaikka ja sairausvoimistelu. Näistä antaa ohjeet asianomaiset hoitavat lääkärin. Kaikille urheilijoille tytöille ja pojille pieni kehoitus: Hankkikaa nuorena hyvä fyysillinen kunto. Se voi vanhempana korvata vaivannäön hyvällä kestäväällä terveydellä ja monilla elonpäivillä.

L. R.

VANHAN RIIHEN

Avasin kerran ohikulkiekseni lapsuuskotini vanhan riiden oven. Sieltä tulvahti vastaan kylmä ja ummehtunut ilma. Vedin syvästi henkeeni vanhan noen ja kiuas-savun tuttua tuoksua. Kävelin muutaman kierroksen tervetulla, jo hiukan rikkoutuneella lattialla ja tarjosin kättäni tutulle nokiselle pylväälle. Yhtäkkiä musta ystävällinen riidi alkoi kuin elää. Korvissani soi kaukainen, aivan tavallisen riidipäivän aito sinfonia jostakin -30 luvun takaa. Soi äidin ääniä ja isoisän sanoja: "Kuivia on ja hyvin karttuu". Parsien kolinaa, lyhteitten lyöntiä seinähiirtehen. Höyhenen kevyitä sipaisuja jyväkasaan. Ja kaikkeen sekoittuneena voimakas luuvaihmisten riemullinen lyömistähti. Kuivien olkien kahinaa — joustavia askeleita — siteitten katkomista katkenneella sirpillä. Ja kuin välisoihtona: nuorta naurua. — Joskus yksinäinen varstan harhalyönti paljaalle lattialle ja

KURUN REISSU

Sen muistavat vielä keskipolven ja sitä vanhemmat ihmiset ja varsinkin mukana olleet eräänä surkuhupaisana tapahtumana 1918-vuoden raskailta ajoilta.

Kevättalvella tuli määräys, että mies ja hevonen talosta piti lähteä Alavudelle joihin kyyditystä varten. Kokoonnuttuun aseman koululle aamuhämärissä ja odotettiin, mitä tuleman piti. Juna puuskutti asemalle ja sieltä alkoi painua pitkät jonot miehille kiivärit olalla, mutta siviilipuvuissa. Tämä joukko oli koottu rannikon ruotsalaisista ja Keski-Pohjanmaalta käsivarsinauhujen merkeistä päättäen. Nyt ilmoitettiin, että joukko oli vietävä Virroille apujoukoksi parhailaan raivoavaan Vaskiveden taisteluun.

Niin sitä mentiin kohti etelää pitkässä jonossa. Niitä olikin paljon, sillä kyytihevosia oli myöskin Töysästä. Totinen oli tunnelma ja sitä lisäsi vielä se, että ohitimme erään tykistöasaston, joka oli matkalla samaan suuntaan.

Kun saavuttiin Virroille, niin tilanne muuttui, sillä Vaskiveden taistelu oli päättynyt ja meidät määrättiin jatkamaan matkaa Kurun suuntaan. Mentiin pitkin järvenselkiä ja metsäisiä oikoteitä. Jännitys alkoi lisääntyä ja pian huomattiin, että alkaa joihin tapahtua. Erästä rakennuksesta lähti joku vartiomies hiihtäen sanaa viemään, että nyt sieltä tullaan.

Ylitettiin vielä eräs kapea järvi ja jäätien odotamaan pimeän tuloa. Edessä oli synkkä kuusimetsä,

jonne vei kapea tie ja sinne sitä vain painuttiin ilman mitään tiedustelua pimeään yöhön.

Sitten se repesi. Kuului ensin kaksi laukausta ja sitten komento ketjuun oikealle ja vasemmalle. Kyytimiehet jäivät hevosineen siihen kapealle tielle. Nyt alkoi paukkua ja rätistä, mutta kai ne ampuivat liian korkealle, koska kuusen oksia tippui hevosten niskaan, kun nämä jätettiin turvattomana tielle.

Kun ammunta oli jatkunut jonkun aikaa, käskettiin kääntää hevoset takaisin päin, mutta se oli vaikea tempu paksussa lumessa ja kapealla tiellä. Monelta katkesi aisa taikka rikkoontuivat valjaat. Miehiä alkoi juosta metsästä jo rekiä kohti ja kuului huuto, eteenpäin. Tämä komento kuului kai vastapuolelle, ja se kai luuli, että nyt sieltä tullaan koska sieltä lähettiin etelään ja meikäläiset taasen pohjoiseen. Nopeasti siinä aukeni ei kenenkään maa. Näin kertoivat ne, jotka eivät hevoskyytiin ennättäneet, vaan jäivät ihmettelemään kahden pakenevan joukon välimaastoon.

Näinkin voi käydä, kun tottumattomat joukot saavat väärinkäsityksen komentosanoista. Monta kertaa on naurettukin sillä, kuinka vakavakin tilanne voi saada humoristisiakin piirteitä.

J. H—la

LAULU

sitten taas pehmeille pahoille. Kahlimista — välipäämistä. Vedetään pohdinta lattialla, siirretään viskuria. Pohtamisen valtavaa jyrinää ja joku lukee 17, 18, 19 kappaletta. Lähes 6 hehtoa! Meidän tulee kiittää! Se oli jälleen isoisin ääni. Kahville, kahville, soi väliin äidin toistoja. Puheen sorinaa, juoksevia askeleita — naurua! Ja kaiken yllä syyskesän leppeä tuuli, joka hyväili hikistä, mutta riemullista ihmislasta.

Silloin vanha riipi eli yhdessä meidän kanssamme. Nyt se soitti vain muistojen sinfonian vanhalle ystävälleen, joka tunsi sen arjen tarinan. Tänään sen kiuas oli kylmä. Hyvin kylmä ja savu ei tuprunnut enää sen akkunoista. Seinässä oli jo jäkälää ja katolla kasvoi sammal. Jostakin syystä oli pääskynenkin jättänyt sen harjan. Se seisoi yksinäisenä sen aukean keskellä, jonka viljan se oli punnut

vuosikymmenien ajan. Silloin se oli hyvinvoinnin merkki palstatilallisen pellolla. Parhaat päivänsä se eli Maijojen, Sannojen, Elojen ja Masojen aikaan. Se kuului saumattomasti heidän elämänsä menoon. Mustilla parsilla kuivui sen ajan ihmisen leipä ja eläinten suurus. Mustassa sylissä se suojeli suvun kylmenneitä jäseniä, aina isoäidinsästä lähtien, heidän viimeiset hetkensä tämän maan pinnalla. Nyt sen omakin olemus oli painunut jo lähemmäksi lakeuden multaa. Ja sen rähtettyä hahmo harmistutti pikitien kulkijaa. Se oli yksin lastenlastenlastensa keskellä. Aivan kuin vanhus, joka tuntee joutavansa pois. Vielä se jaksoi laulaa oman arkensa sävelen, tutun, rakkaan ja riipaisevan, kun silitin sen vanhaa hirttä.

Eeva M.

Leppälintu

Klemetin kesämökki, jonka kuistin ovilaudalle pieni leppälintu pesinsä rakensi.

Se oli sievä lintu: aivan pieni, miellyttävästi pehmeän harmaa, ja rinta yhtä miellyttävän hillitysti punainen. Ja sen silmissä, ainakin siinä tilassa, jossa minä sen oikein kädestäpitäen näin, liikuttava avuttomuus kuin orpolapsen.

Mutta se olikin erikoistapaus. Oikein luonnossa en sitä nähnyt kuin pyrähtämältä. Teki näet pesänsä kesämökkinen pienen kuistin ovilaudalle molempien uistimieni väliin, ehkäisten näin sekä kalanpyyntini että vihdoin pahasti häiriten ulos- ja sisällekäymiseni. Enhän näet saattanut pitkän päälle nähdä sitä, että lintu aina pelästyneenä pyrähti pesästään, kun minä avasin kitisevän oven. Se pianakaa hylkäisi pesänsä ja minä joutuisin vikapääksi pienen leppälinnun onnettomuuteen. Ettei tottunutkaan, vaikka näki, ettei sille pahaa tehdä! Mutta ne ihmiset aina pettävät, enköspä minäkin. Ei, paras pyrähtää männyn oksalle, aina kun se tulee, minä, harmaa keppiniekka, mikä mahdoin ollakin leppälinnun mielestä.

Ja niin minun piti järjestää sisällekäyntini siten, että kuljetin ikkunani alle Jussilan käsitikapuut ja kiipesin niitä myöten sisälle. Se oli kyllä aika hankalaa, ja minä, vähän jo kömpelö mies, olin monta kertaa vähältä horjahtaa, mutta en kumminkaan pudonnut, niinkuin parhaassa iässä oleva, 20-vuotias kotiapulaisemme. Ja sitten kun ne nauroivat: professori kulkee ikkunasta sisälle! on niitä professoreita! Mutta minä vain kuljin, ja yhtenä päivänä oli munankuori kuistini lattialla: ahaa, pesä on pojilla! Ajattelin ensin katsoa sinne, se kun helposti olisi käynyt pänsä penkiltä, mutta pelkäsin, että se vainuaa vieraan sekaantumisen ja pakenee vieläkin. Ja niin minä kuljin ja kiipesin.

Sitten kävi kehitys nopeasti eteenpäin: pesään ilmestyi jonkin odottaman perästä uusi elo: sieltä alkoi näkyä päitä. Miten paljon, tuskin nyrkinkokoisessa, sisältä sitäkin pienemmässä majassa! Mikä ahatus, mutta nähtävästi myös: mikä sopu! Ja nyt minä jo rohkenin ruveta kulkemaan oven kautta. Emo ei enää mahtunutkaan linnunlinnaan, se istui vain hongan oksalla ja katseli, kuinka käy, kun keppiniekka kulki alitse. Mutta ei käynyt kuinkaan. Vaikka se tikapuitten kiipijä joskus pysähtyi huvikseen katsoamaan, kun poikasot, pikkuleppäset, aukoivat suutaan suurelle joka kerta, kun kopsahdus ja oven kitinä kuului, ei tapahtunut tuon kummempaa. Mentiin

ja tultiin taas ja rauha oli männikössä, järven aallon hiljaisessa loiskeessa.

Niin sitten eräänä aamuna kaikki oli autiota, tyhjää. Menneet. Olivatko menneet itse vai kissako vei, vai muutamat epäilyttävät barbaaripojat matkailijahotellista. En saanut selvää. Surinpa oikein. Minä kun olin puolen kesää kulkenut ikkunan kautta, en yhtään haukea saanut, ja kaikkiko turhaan? Tulinkin sitten perin iloiseksi, kun opettaja-naapurini sanoi apilapellossaan nähneensä perin pienen peukaloisen, linnunpojan avuttomana hyppivän, lihoittamaan yritellen. Se se oli varmaan, minun ovenpäilykseni asukinalokas. Kiipeilemiseni ei ollut mennyt turhaan. Salus, salutatio linnun sielulle! Sielu kuin sielu ja henki kuin henki, vaikka siinä muodossa, visseryyksen, pyrähdysten hahmossa.

Sitten tuli molli, suru suorastaan. Menimme verkoille, niin minä hiedalla linnun jälkiä, somia siropolkua tarkastellessani äkkään merrassani kuolleen olion. Lintuparka, pieni pyrähdieniekka! Kuolleen se oli, punarinta, harmaavaippa, pieni, pieni poloinen. Ja sen silmät oli sammuneet ihmeelliseen, avuttomuuteen. Nöyryys on liian painava, se oli sitä hennotpi, kuin pienen virven poisolentänyt henki, kuin yksinäisen värittömän yrtin sielu korven viltillä mättäällä. Ja minun syyni: mitä mitä jätin sen merran siihen hiedalle, vaikka minua varoitettiin! Miksen vienyt latoon; olisi säästynyt tämä säästetty henki lepän oksalle laulamaan, viimeiseksi illoiksi. Karistin vainajan merran sokkeloista. "Tule nyt, pimeä tulee!" Todella: ilta jo hämärsi, aurinko alennut ja ruskokin riutunut. "Tulen, tulen!" Mitä minä olin tekemässä? Kaivoi vain kädelläni pienen kuopan ladon seinustalle, panin sinne punarinnan ja ajattelin jonkin lapsellisen ajatuksen.

Kumma, kun tuo taivaanranta punottaa aivan päinvastaisella puolen kuin mihin aurinko painui. Sieltä jostakin kajastaa, jota emme näe. Huomaatko? Me katsoimme sinne, ja taas sinne, jonne aurinko painui, silloin kun leppälintu teki pesänsä ja minä rupeisin ikkunan kautta kulkemaan. Ei sen enempää kestänyt tämän pienen turvatun vaellus. Ehtikö vielä suutaan avata visseryykseen.

Saa nähdä, tuleeko emo taas ensi keväänä. Mutta kyllä minä vain silloinkin kuljen ikkunan kautta, jos vielä tekee pesänsä ovilaudalleni, uistimien väliin.

Kuortanes-Seuran toimintaa v:lta 1967

Merkittäessä vuosilukua 1967 tiedämme, että tänä vuonna tulee Suomi täyttäneeksi 50 vuotta itsenäisenä valtiona. Puhuttaessa isänmaallisuudesta se parhaiten ilmenee kotiseudun rakkaudesta, jonka järjestöllinen ilmenemismuoto on mm. Kuortanes-Seura. Menneenäkin vuotena voimme sanoa tehneemme pienen palveluksen kotiseudulle ja samalla olleemme patriootteja.

Erikoispiirteenä toiminnallamme on se, että se alkaa keväällä, kesän kynnyksellä, kuten muukin elämä luonnossa. Tällöin talomuseolla pidettiin jokavuotiset kevätseivokset, järjestettiin päivystys ja muuta asiaan kuuluvaa. Matkailukauden alkaessa kaksipäiväiset viikonloput tuovat museolle yhä enemmän kävijöitä, ja siksi vaaditaan museoväeltä yhä enemmän tarmoa ja valppautta, että pitäjän tällä hetkellä ehkä eniten käyty "kyläpaikka" olisi aina edustuskunnossa.

Kuortane on vanha tervahautapitäjä, jossa 1800-luvulla tuotettiin tuhansia tynnyreitä tervaa; siinä sai työtä koko pitäjän maanviljelyksen ohella. Prof. Aulis J. Alanen oli ottanut asiakseen tallettaa TV 2:n kanssa vanhaa tervakulttuuria. Lähtökohdina tälle oli J. Saarelan vielä käytössä ollut tervahauta, joka - ehkä viimeisen kerran - ladottiin ja poltettiin. TV 2:n filmimiehet tekivät ohkeasti työtä noin toista viikkoa, saadakseen talteen tämän Kuortaneen vanhan elinkeinon. Tässä TV-kuvauksessa riitti näyttelemistä myös Kuortanes-Seuran toimihenkilöille. Kaiken kaikkiaan siihen osallistui 40 henkilöä. Päätapahtumat kuvattiin Saarelan tervahaudalla. Pääohjajana oli Mikko Anttikoski.

Valtakunnallisilla kotiseutupäivillä, jotka pidettiin kesäkuussa Keuruulla, sei seuramme puheenjohtaja Kotiseutuliiton ansiomitalin. Tämä oli huomionarvoinen kunnianosoitus Heikki Mäki-Hallilalle, hänen kotiseudun eteen tekemästään työstä.

Kuortanes-Seura on saanut arvokkaan lahjoituksen seurakunnalta, vanhan kirkkoveneen katosuojineen. Toistaiseksi se on vielä entisellä asuinsijallaan.

Kesäkuussa kutsuttiin Kuortaneen Karjalaiset juustokahville talomuseolle. Ilta kului viihtyisästi takkatulen loimutessa. Makkaran paistaminen ja kansanlaulujen laulaminen kuuluivat myös ohjelmaan. Myöhemmin talvella Karjala-Seura kut-

sui Kuortanes-Seuran vastavierailulle yhteiskoululle. Tämänkin ilta kului rattaisti kahvinjuonin ja laulukilpailujen merkeissä. Kiitokset tästä Kuortaneen Karjalaisille.

Museissa kävijöiden määrä oli kuluvana vuotena lähellä 3000 henkilöä. Valtakunnallinen kotiseutututustuskunta kävi tutustumassa museoihin ja samalla kirkkoon ja Suomen sodan muistomerkkeihin. Jokavuotisia vieraita museolla ovat myös Länsi-Saksan rautatieläisten lapset, jotka kuluvana vuotena kävivät majapaikastaan urheiluopistolta käsin tutustumassa museoihimme. Myöskin muita retkikuntia ja koululaisia on käynyt runsaasti. Englannista kävi eräs tutkija, joka tutki Kuortaneella olevia myllyjä sekä myöskin talomuseon tuulimyllyä.

Kuluvana toimivuotena olemme anoneet Ruonan vanhan kivisillan rauhoittamista. Tämä vanha silta on historiallisesti arvokas ja nähtävyytenäkin mielenkiintoinen.

Kuortanes-Seuran joululehti ilmestyi taas vuonna 1967 vanhan tavan mukaan. Siitä on tullut erittäin suosittu joululukemisto kuortanelaisille.

Johtokuntaan ovat kuuluneet seuraavat henkilöt: Puh. joht. Heikki Mäki-Hallila, varapj. Iivari Honkola, rahastonh. Arvo Laaja, muina jäseninä Matti Honkola, Eeva Peltola, Toivo Saari, Jussi Kukkola, Anton Rasinperä, Sakari Keski-Hynnilä, Sirkka Kantola, Paavo Nurmi ja Reino Lepistö. Sihteerinä on toiminut Paavo Vainiotalo. Talo- ja Klemetti-museotoimikuntiin ovat kuuluneet seuraavat henkilöt: Heikki Inkeri, Eeva Virtaniemi, Erkki Koivisto, Emil Ala-Myllymäki, Eino Kantola, Helmi Kortemaa, Heikki Sarvikas, Kauko Kokkila, Maija Timoharju, Olli Saari, Kerttu Kokkila, Viljam Mäkelä, Juho Hakola, Jenny Mäki-Hallila, Helena Niemi, Reino Kokkila, Hilma Keski-Hallila, Antti Yli-Leppälä, Helmi Ala-Honkola, Teuvo Harju, Sakari Ylinen, Jussi Viitamäki, Toimi Yli-Mäyry, Matti Mikkilä, Mikko Yli-Kaatiala, Pekka Korpela, Reino Sippola, Vija ja Martti Kivi-Porkkunen.

Yleisiä kokouksia on ollut yksi, johtokunnan kokouksia kuusi sekä erilaisia neuvotteluja.

Tuokoon uusi toimintavuosi meille kotiseutuvälle jatkuvaa intoa ja uusia virikkeitä, sekä todellista työn iloa.

Paavo Vainiotalo

KOULUASIOIDEN KEHITTÄMISESTÄ KUORTANEELLA

MUUTTUVA YHTEISKUNTA

On yleisesti tunnettu ja tunnustettu tosiasia, että me elämme nopeasti muutuva yhteiskunnassa. Monilla aloilla tämän muutosnopeuden mittaaminen on kuitenkin osoittautunut jокseenkin vaikeaksi tehtäväksi. Koulutustarpeesta puhuttaessa asia on kuitenkin toisin. Teknologisen vallankumouksen seurauksena me olemme ajautuneet koulutusyhteiskuntaan. Tämä näkyy niistä vaatimuksista, joita elinkeinoelämä koululle asettaa, lisääntyvästä halukkuudesta korkeampaan sivistykseen, nopeasti paisuvasta yliopilastulvasta jne. Nämä ovat kuitenkin siinä määrin yleismaailmallisia kysymyksiä, että niiden käsitteilyllä tällaisessa yhteydessä on lähinnä ainoastaan orientoivaa merkitystä. Tunnustaessamme muutoksen olemassaolon, meillä on paremmat edellytykset tehdä ratkaisuja myös niistä olosuhteista silmällä pitäen, jotka todella vallitsevat tulevassa yhteiskunnassa.

TULEVA KOULU-UUDISTUS

Näyttää niin ikään siltä, että meidän on tässä vaiheessa jокseenkin hedelmätöntä kuntatasossa pohdiskella esim. sellaista vastakkain asetelmaa kuin nykyisen järjestelmä vai peruskoulu. Kysymyshän on ennen kaikkea valtakunnallisesta ratkaisusta. Sen sijaan meillä on hyvin paljon keskusteltavaa niistä keinoista joiden avulla me päämäärään pyrimme sekä ennen kaikkea siitä aikataulusta, joka meidät paikallisissa olosuhteissamme on tarkoituksenmukaisinta. Toiset esittävät vaatimuksia siirtymisestä uuteen järjestelmään heti, kun taas toiset väittävät Kuortaneella siirryttävän uuteen järjestelmään aivan viimeisenä. Asialliset perustelut ovat tässä yhteydessä kuitenkin varsin merkityksellisiä. Omasta puolestani näkisin, että nopea ratkaisu ei missään olosuhteissa olisi paras mahdollinen, koska kustannukset saattaisivat näin pienen kunnan taloutta ajatellen keskittyä liian suppealle aikavälille. Vastaavan kokoisessa Kiikan kunnassa on laskettu kustannusten merkitsevän 1,5 pennin korotusta äyrin hintaan. Tämä saattaisi aiheuttaa arvaamattomia seurauksia Kuortaneen väestökehityksessä. Näissä olosuhteissa saattaisi määrätietoinen, asteittainen kehitys tuottaa parhaan tuloksen.

UUDISTUKSEN ERÄS TAVOITE

Koulu-uudistus on lähtenyt siitä ajatuksesta, että

ns. lahjakkuusreservit on saatava liikkeelle. Lahjakkuusreserveillä tarkoitetaan sitä väestön osaa, jolla olisi lahjakkuuden puolesta edellytykset tiettyyn oppivelvollisuuden ylittävään koulutukseen, mutta joka ei tätä koulutusta ole saanut. Tavoitteena siis on, että jokainen voisi taloudellisesta asemasta riippumatta saada kykyjään ja taipumuksiaan vastaavan koulutuksen. Tavoite on hyvä ja kaikin puolin hyväksyttävä. Mutta kysymyksellä on myös toinen puolensa, johon ei ymmärrettävistä syistä ole juuri lainkaan kiinnitetty huomiota. Kun koulutusmahdollisuuksien erot rikkaiden ja köyhien välillä on tasoitettu, nousee erittäin ongelmallisena eteen kysymys älykkyyden ja lahjakkuuden aiheuttamista eroista. Ongelma on varsin arkaluonteinen, koska on kysymys mitä suurimmassa määrin ihmisen perinnöllisistä tekijöistä. Voiko esim. eriytyvä opetus tuoda ratkaisun, vai onko se ehkä omiaan korostamaan juuri näitä eroja.

Kuortaneen kohdalla näyttää siltä, että tällä hetkellä lähes kaikki voivat saada kykyjään vastaavan koulutuksen ainakin mitä oppikouluun pyrkimiseen tulee. Hylkääminen on varsin vähäistä. Taipumusten ja erikoislahjakkuuksien huomioon ottamisen kohdalla tullaan kohtaamaan kenties vaikeuksia. Tämä saattaisi edellyttää kunnallisen ammatinvalinnanohjauksen järjestämistä jo varhaisessa vaiheessa. Korostetusti tulee eteen myös kysymys yhteistoiminnasta naapurikuntien kanssa varsinkin ammatillista opetusta koskevilla kysymyksillä. Eriytyvän opetuksen järjestäminen taas puolestaan edellyttää riittävän suurta oppilasmäärää.

TUTKIMUKSEN TARPEELLISUUS

Keskustelemalla asiat selviävät, sanotaan. Tämä pitää varmasti paikkansa. Päätöksen tekoon liittyy kuitenkin paljon muutakin. Kun tavoite on asetettava realistiselle tasolle ja on löydettävä tarkoituksenmukaiset keinot, joilla asetettu tavoite on saavutettavissa, tarvitsevat päätöksentekijät myös riittävästi asiantietoja. Tietojen hankkiminen on mahdollista vain tutkimusten avulla. Tämä ei kuitenkaan välttämättä merkitse sitä, että olisi kysymys suurista rahoista, joita tutkimukseen on uhrattava. On muistettava, että usein on olemassa runsaasti valmiita tutkimuksia, joita voidaan soveltaen käyttää hyväksi (Skolans sociologi-teos, käsittelee perusteellisesti Ruotsin koulu-uudistusta; tutkimukset koulu-uudistuksen aiheuttamista kustannuksista, Kiikka ym; kokemukset, joita

on saatavissa lukion erikoislinjoista muualla Suomes-
sa tai esim. USA:ssa jne.)

Varmaa kuitenkin on, että Kuortanetta koskevia erityistutkimuksiaakin tarvitaan. On suorastaan mahdotonta ajatella esim. investointeja opetustiloihin, ellemmä tiedä sitä oppilasmäärää, jolla me olemme sinä aikana, jolloin investointeja kuoletetaan. Meitä ei voi tyydyttää pelkästään ne ennusteet, joiden mukaan Kuortaneen väkiluku alenisi lähimpien vuosikymmenien aikana n. 4.000:een. Kehitys ei ole tapahtunut valtakunnansuunnittelutoimiston odottamalla tavalla tähänkään asti. Tämä johtuu siitä, että ennusteissa ei ole otettu riittävästi huomioon paikallisia olosuhteita. Koulusuunnittelua ajatellen meidän on välttämättä selvitettävä Kuortaneen väestön ikä- ja sukupuolirakenne, sen muutokset tähän asti, sen tuleva kehitys, luonnollisen väestömuutoksen aiheuttama kehitys oppilasmääräiä ajatellen, koulutus- tarve eri asteilla, muutosten alueelliset erot kunnan eri osissa jne. On huomattava, että Kuortaneelta on suuri joukko opiskelijoita maan eri yliopistoissa opiskelemassa ja he ovat varmasti valmiita suorittamaan harjoitustöinään tällaisia tutkimuksia varsin taloudellisesti. Nyt heistä hyötyvät pääasiassa vain niiden alueiden suunnittelijat, joilla yliopistot sijaitsevat.

Elleivät ratkaisut perustu tosiseikkoihin, saattaa käydä, kuten valitettavan usein on käynyt, että suunnitelmat ja todellisuus eivät kohtaakaan toisiaan.

KOKONAISVALTAISUUS

On selvää, että Kuortaneen kokoisessa kunnassa oppilasmäärä muodostaa operatiivisesti rajoittavan tekijän silloin, kun tehdään ratkaisuja. Ei ole enää varaa tehdä erillisratkaisuja koskien erikseen kansakoulua, erikseen kansalaiskoulua, erikseen keskikoulua, erikseen lukiota, erikseen kansalaisopistoa jne. Erityisesti uusia investointeja ajatellen on tämä kokonaisnäkemys otettava vakavasti huomioon. Me voimme luonnollisesti tehdä osaratkaisuja, mutta niiden on palveltava yhteistä tavoitetta.

PITKÄJÄNTEISYYS

Kun me teemme ratkaisuja vuonna 1968, meidän on nähtävä, että vuonna 2000 eletään siinä yhteiskunnassa, jonka perustuksia me olemme rakentamassa tai tuhoamassa. Jos sanotaan, että naapurikunnissa tehdään koulupolitiikassa virheinvestointeja, ei meidän tarvitse tehdä samoin. Ei ole oikein, että me teemme virheitä ja tuleva yhteiskunta joutuu maksamaan laskut.

YHTEISTOIMINTA

Koska koulu-uudistus liittyy myös tulossa olevaan kuntauudistukseen, on ehkä paikallaan kosketella myös tätä kysymystä. Keskustellessani Kuntauudistuskomitean jäsenten kanssa siitä, miten Kuortaneen kohdalla olisi meneteltävä, esitin tieteellisesti perustellun käsitykseni niistä ongelmista, joita liittäminen johonkin kuntaan toisi mukanaan, kun otetaan huomioon tämän hetken tilanne. Kuortane on nyt esitetty säilytettäväksi itsenäisenä kuntana. Voidaan sanoa, että Kuortaneella on eräänlainen etsikkoaikansa.

Kaikki riippuu siitä, pystymmekö hoitamaan itse asiamme. Eräs tällainen asia on juuri koulukysymys. Meidän on valppaasti seurattava kehitystä myös naapurikunnissa. Onko ehkä näköpiirissä niin pieniä oppikouluja, että niillä ei ole mahdollisuutta perustaa omaa lukiota. Tällöin on meidän pystyttävä tarjoamaan apuamme. Tai onko kenties lähitulevaisuudessa lähikuntiin kasvamassa liian suuria, ns. mammuttikouluja, joiden painetta me voisimme helpottaa. Liikuntalinjan osalta yhteistoiminta-alue luonnollisesti kättäisi paljon laajemman alueen.

Katikaivulle

Sinut siihen istutti taatontaatto
oli silloin kai juhannusaatto
— sä kertoa tietäisit paljon.

Sä siinä seissyt oot sata vuotta,
et seiso siinä sä aivan suotta.
Olet kodin vartija vankka.

Monet tuiskut ja tuulet oot kestänyt
ja kotia myrskyiltä suojannut
ja seisonut uljaana aina.

Sä kesällä ritvoin riippuv
ja talvella lehvoin huerteisin
kotipihan oot koriste parhain.

Ja taas kun on Suomessa kevään vuoro
sun oksillas soittaa lintuin kuoro,
ja tuuli latvoissa laulaa.

Ja syksy kun synkkänä maillemme entää
sun keltaiset lehtesi tuulehen lentää,
jää silmuihin kevään toivo.

Kun arkiset huolet raskaana painaa,
sun suojassas hetkisen viivähdän aina
— saan lohdun kuin ystäväiltä.

Jos joskus sun varteesi kiroes löisi
niin suru mun mieltäni kauvan söisi,
— kuin kaatuisi ystävä hyöä.

Siinä vieläkin seisot vakaana,
vaikka vuosia sata on takanas,
elon ilta kai sullekin ehtii.

A—i K—a

50=vuotiaalle Väinälle 30.5.1951

Keski-Kuljun veljessarjan lapsuudesta muistelmia, jonka maanviljelijä Martti Keski-Kulju on laatinut veljensä, edesmenneen kansakoulunopettaja Väinö Keski-Kuljun 50-vuotispäiväksi.

Muistoissa taakse neljän vuosikymmenen, nyt aikomus on astua ja tuosta eletystä elämästä saada veistetyksi vähän lastua.

Kuurtaneella, Keski-Kuljun talossa kasvoi yksitoistapäinen sisarusten sarja, jolle pelto antoi leivän, maidon tuotti karja.

Väinö, veli veikeä, oli eräs tämän sarjan jännittävä jäsen, siksi t ä n ä p ä i v ä n ä lienee syytä entisaikojakin myös muistella täten.

Poikavuodet oli vallattomat, leikit toisinaan vallan somat. Tanssilla aina jotain jännää oli nousemassa, kuka ressuukaa vain kulloinkin ol' satimessa.

Kaikki leikkiä vain oli viatonta, niinpä kalastuskin oikein luvallista meininkiä. Uudet housut siinä työssä kerran kastui, äitteen vähän vinosti nyt eteen astui.

Housut jaloista komennettiin pois, kuka onnellinen leikistä pelastua vois. Siinä oli paljon villiä poijan torvia, Väinö sai märkiä housuja ympäri korvia.

Toiset karkua heitti lujaa pitkin pihaa ja mutkaista kujaa. Väinö miehekkäästi kurituksen kesti, näin sijaiskärsijänä toisten kurituksen esti.

Suutar Eetu Akselin komensi kerran oikeen kaukaa hakemahan pois merran. "Saat kalat

kaikki itte pitää, minä en halua yhtään mitään".

"Vaatteet pois, ei saa kainostella mitään, kun minä käsken, se tehdä pitää."

Lähti Aksu, vaivalloisen matkan päästä nosti merta. Itku kurkussa huusi: "Se on tyhjä — tällä kertaa". Mutta putos, oli vierellä rapahauta, uimaan piti lähtä, muu ei auta.

Pääsi pois viimein veden alta. Suutari huusi ei vaieta malta: "Karhu tuloo, se on peto kauhia, juoskaa pakoon, se levittää vesikauhua!"

Siihen aikaan ensimmäiset yksinlaulukilpailut pidettiin olkiladon suojissa. Se paikka oli suosittu ja kovasti muodissa.

Vanhin veli palkintotuomarina hääräsi, laulut ja järjestyksen määräsi. Osanottajia kilpailuun tuli kolmeen asti. Kaikki yritti laulaa hartahasti.

Palkinnonjakotilaisuus oli ylen juhlaa, sen palkintotuomari heti ilmaisi, kun palkintoja jakaessaan joka kilpailijan "filmasi".

Ystävämme Väinö tässä kilpailussa palkinnon toisen sai, siitä lauluinto koko elämäksi tulikin kai.

Hilpeä soitto haitarin, kerran lastenkärjyllä alkoi. Pihan yli kärryt vinosti tuulta halkoi. Loppui soitto kesken aikojaan, kärryn pyörät meni kiertoon kokonaan.

Kärryt särkyi, leikki loppui, äkilähtö tuli pihasta ja kova hop-

pu. Ei toisilleen kannettu kaukaa, pelättiin omistajalta selkäsaunaa.

Parkkia irvishampain kuorittiin, rahaakin niinikään tarvittiin. Parkkiporvarina Valon ukko oli kuustis, piti huolen, että rahat käytettiin korvapuustis.

Tehtiin pyörän pumpusta vesiruutua. Se antoi pojille leikkiäintoa uutta. Sen käytössä ei ollut mitään määrää, vuoron perään joku ruutan kans häärää.

Oli siskolla vieras kerran. Menivät "pihan perillä" käymään sen verran. Erehdyksessä ruutamies sinne suihkut säästi. Tyttöpari kauhean huodon päästi.

Piilopaikasta puute sen päivän riitti, kun sai olla piilos, luojansa kiitti. Illalla kuitenkin piti esiin tulla, kovan läksyn ja uhkauksen sai kuulla.

Varkahin vaarainsoppaa syötiin. Varooksi Selmaa lyötiin, ettei Kaisalle tietoa anna ja ääreille kieliä kannaa.

Huonosti soppa vatsassa suli. yön aikana pois kahta päätä tuli. Sopan syöntihalu siihen lakkasi, ylenantaa pitkän aikaa pakkasi.

Saapui vävy jouluvierahaksi kerran, komiasti ajoi kuluissa, voi yhyren kerran. Huus eräs: "Mustalaasia tuloo, ovet kiinni pankaa, ei niitä sisälle saa tulla antaa".

Ovet lyötiin lukkoon nenän eteen. Vieraat istui allistyneinä rekeen. Kuka pani matkaan tämän konin leikin. Syy oli toisen vävyn ja Heikin.

Erehdys kohta huomattiin ja "hyvän päivän" kättä lyötiin ja joulupöydässä kohta täydellä teholla syötiin.

Niemen Jussi tämän leikin kekeä sai. Vuosikautia muisti tämän koltosen, naurua pidellen vain.

★ ★ ★

Sitten alkoi uusi vaihe elämässä koulutiellä. Lukuhuolet seurana jo oli siellä.

Kuudenkymmenen vuoden takaa meitä oli kaksi naapurusta ja minä meiltä. Harrastuksia oli hyviä sekä huonoja, niinkuin pikkupojilla tah-too olla. Me olimme vähän yli 10-vuoden, mutta sitä piti olla jo työs-sä mukana, muun muassa paimen-nessa. Naapurin pojat olivat kans ja siellä kuorittiin pajuista parkkia ja kuivattiin ne auringossa. Kun niitä vähän suuree nippu saatiin niin me naapurin poikaen kans vietiin ne Sysilammin Karvariin. Naapurissa oli sopivat pikkukärret, jolla ne vietiin ja saatiin sitten joku lantti rahaa. Me vietiin niitä monta kertaa kesäs.

Hävitettiin myös variksenpesiä ja niistä kunta maksoi tapporahaa 10 penniä varikselta ja piti ottaa kynnet todisteeksi. Piti ottaa selvää koska on kuntakokous ja kunnan esimies maksoi niistä rahat. Ei sitä rahaa malttanut haaskata, se oli niin lujassa. Välistä ostettiin juntaa.

Meillä pojilla oli aikaa pajunkuorintaan ja variksenpesien hävittä-miseen kun oli sisaria kans paimen-mukana. Me jätimme lehmät niiden paimennettavaksi vaikka ei ne oikeen siitä tykänny. Kun lehmii ei tarvinnu paimentaa muuta kun viedä ja taas hakea niin sitten mentiin ongelte. Lukuksat onkireisut me kolmikko teimme. Siinä tuli tuntemaan mistä saa kaloja. Piti saada vähintään kolme kalaa, muuten joutui vähän naurettavaksi. Kyllä sitä välistä sai suuria nippuja.

Sitä oli muutakin harrastusta, kiekonlövöti maantiellä. Suuret pojat olivat edes ja pienemmät takana. Siinä sitä koitettiin kumpi

=====

Lapsuusajan huolettomat koltto-set ja leikit jäivät vähitellen pois. Hauskaa, että muistella näin niitä vielä joskus voi.

Nyt, kun mies, miehuusijän täytät, toivomme, ett' lapsuusmuisto-jasi hyväksesi käytät. Onnellis-na tänään muista aikaa onnellisen, huolettoman lapsuuden. Hohde muistoin noiden, valaiskoot myös päiväs västaiset.

Kuortanes-Seuran Jouluun 1963 julkaistavaksi antanut Helmi K-K.

Poika-kolmikko

hakemaan taas keppiä ja toiset piiloon. Koputtaavaasilla oltiin kans. Se oli sellainen leikki, että kun se, joka oli koputtamassa luki, että joka ei oo piilos olkoon pois, niin kaikki meni piiloon ja koputtaja lähti etsimään. Jonka se ensin löysi se taas joutui koputtamaan.

Syksyisin käytiin naurisvarkais-sa ja missä oli puutarhassa marja-pensaita, siellä käytiin varastamas-sa marjoja. Sitä mentiin pitkin ojia ryörimällä ettei kukaan nähnyt. Välistä oltiin hyppöillä liian myöhään, ettei tohtinut tulla tupaan kuin puusylyksen kans, ettei oltu kovin ylypeetä. Koululäksyt oli vielä illalla luettava.

Kerran oli kirkkokentällä joku-t juhlat ja kolmikko oli siellä mu-kana. Naapurin poika löysi sieltä takapihalta vanhan keisarin kuvan, aivan hyvän, se otti sen ja sanoi, että tällä saa jotakin. Siellä oli Ton-tin Sanna niskaupalla ja me suunnittelimme sen kuvan myymistä. Ajattelimme, että eikö Sanna siitä meille anna nisua kun se oli niin komia kuva. Me suunnittelimme, että pannaan se kuva aivan sen eteen, että se ei näe nisukoppaa ollenkaan ja yksi meistä ottaa ko-pasta korvapuustin. Se onnistui ja Sanna antoi vielä yhden korvapuus-tin siitä kuvasta, että me saatiin kaksi, mutta minä jäin ilman. Mut-ta minä sain haukata yhden kerran molemmista ja minä haukkasin suun täydeltä. Kun minä kävin myöhemmin Sannan tavalla niin se keisarin kuva oli parahalla paikalla seinäs.

Kerran kun joulu lähestyi niin me kolmikko päätimme, että men-

puoli voittaa. Keppinakkoosilla ol-tiin. Se joka ensin löydettiin joutui nään joulukirkkoon aivan rehelli-ses mieles. Sitten kun joulu tuli, minä menin polkia hakemaan. Mi-nä menin varahin, että vaan kerkiäisimme, mutta pojat vielä nukkuivat. Pian he pukeutuivat. Poikaen äitee sanoi, että ottakaa sarvi-kelkka mukaan ja kootkaa heinäin jäännökset kun kirkkolaaset ovat menenät. Niin me otettiin iso kelkka mukaan, mutta kun päästiin kirkkopihaan niin kaikki hevoset olivat jo tulleet. Me tuumattiin, ru-vetaan heti kokoamaan heiniä ja otettiin kaikki heinät hevosten edestä ja reestä ja toimme heti yh-den kelkkakuorman kotia. Joutua lähdimme hakemaan toista ennen-kuin kirkkolaaset tulee pois kirkos-ta ja kerkiäisimmä justiin toisenkin kuorman tehdä kun kirkonmeno päättyi. Joutua me lähdimme oiko-tietä pois ja välillä sovitimme, että uuden vuoden pyhänä tehdään sa-moin. Mennään Ruonankylästäen puolelle niin me saadaan paljon heiniä.

Minä tapasin pojat välipäivinä ja kysyin, että sitäkö mennään uuden vuoden kirkkoon niinkuin on päätetty, mutta pojat sanoivat melkein yhteen ääneen etteivät he mene ja olivat hyvin vähäpuhelsia. Minä ymmärsin mistä oli kysymys. Taisi poikaen takapuoli olla vähän hellä joulukirkkoreisusta. Niin ruonalaaset säästyivät heinäin pakko-otosta. Tämä tuli vähänpäästä meidänkin äiteen tietoon, että minäkin olin olut mukana joulukirkkos. Minä aavistin heti kun naapurin äitee kävi meillä, mistä oli kysymys. Naapu-rin äitee oli sanonut, että pojat sai niin keppiä, että eivät toiste tee sitä ja minäkin jouduun selittämään niinkuin taisin. Sanoin, että olin vaan samas joukos eikä meille oo tuotu niitä heiniä yhtään ja kelk-kakin oli naapurin. Minä säästyin selkäsäunalta kun isä ei sitä tullut tietämään. Ehkä myöhemmin taisi tulla tietämään mutta se jo lauh-tuu kun asia vanheni. Siitä tuli suuri juttu, melkein kuin olisimme pankin ryöstäneet. Se ainakin jäi mulle päätös, että tämän tapaasista harrastuksista on päästävä eroon, muuten ne tulevat tavaksi, joka johtaa rikollisuuteen, josta on val-kia päästä eroon. Näin taisi asiasta ajatella koko poikakolmikko.

Kuortaneen maineikkaat painijapoijat.

MESTARIEN MUKANA menestyksekkäs vuosi 1968

Kun Heinola-ottelu päättyi Urheiluopiston palloiluhallissa Kuortaneen täpärään voittoon, aloin jo silloin vähitellen uskoa, että painijapoikamme ovat selvittäneet tiensä painin valtakunnalliseen cup-mestaruuteen. Tämä hetki on jäänyt mieleeni ikimuistettavasti. Se yleisön valtava suosio, mitä he osoittivat omillemme, nosti suorastaan palan kurkkuun ja kasteli vieläpä silmäkulmat. Tilanne toistui vielä muutamia viikkoja myöhemmin, tällä kertaa maapohjahallissa, kuitenkin sen "syväällisyys" ei yltänyt vastaavalle tasolle.

Viime kertaista painicup'ia lähdimme ottelemaan ilman mitään ennakkoluuloja. Peräseinäjoen Toiveen voitimme erittäin selvästi, kuten 8-0 osoittaa. Seinäjoen Painimiesten kanssa oli tilanne täpärin. Lähdimme matkaan varamiehisenä ja lisäksi yksi "varma" petti ja tuloksena oli tasatulokset 4-4. Nyt katsottiin nopeimmat seljätukset ja nehan puolsivat meitä noin 10 sekunnin

turvin, joten arvata saattaa kuinka tiukkaa se piti.

Lapuan pojat olivatkin sitten paljon vaisumpia ja voitimme heidät pistein 5,5-2,5. Haukiputaan Heitto kaatui luvuin 5-3. Tämä ottelu oli varsin vaiherikas heti alun perin, sillä haukiputaalaiset eivät meinanneet lainkaan otella. Se littelivät vain, että ei ole ajoissa ilmoitettu vapaapainisarjaa ja aikoivat kylmästi poistua paikakunnalta. Meillä oli yleisöä palloiluhalli täynnä, joten emme voineet tällaista tekoa hyväksyä. Ehdin jo hakea poliiseja apuun tarkoituksenani vaatia korvausta seurалlemme ottelukiellosta aiheutuvasta vahingosta, kun pojat sitten viimein tulivat miehiin ajatuksiin. Ja näin pääsimme aloittamaan ottelut.

Haukiputaan jälkeen kohdattiin Suolahden Urhot täällä kotikentällä ja voitonumeroiksi kirjattiin 5-3. Heinolan Isku, kaksinkertainen cup-mestari edellisvuosilta, oli eräs vaarallisimmista

vastustajista, kuten edellä ilmeni. Poikamme painivat heidän kanssaan tasapisteet 4-4, mutta selkävõiton turvin Kuortane kirjattiin voittajaksi.

Painijoukkueemme vahvin valtti on ollut sen ehdoton yksimielisyys ja hyvä joukkuehenki. Se on ollut meidän kaikkien kannattama aate ja tulokset ovat myöskin sen mukaisia. Lisäksi poikamme ovat pystyneet yksilöinä keskittymään erinomaisesti kaikkiin näihin 64 otteluun, jotka tällä cup-kierroksella jouduimme läpikäymään.

Mieleeni muistuu erikoisesti vielä valmistumisen tähän viimeiseen ja ratkaisevaan koitokseen Viipurin Voimailijoita vastaan. Helsingin käynnillä meillä oli pisteen johtoasema ja uskoimme säilyttävämme sen vuoren varmasti. Olimme Nuijalla viimeisenä harjoitusiltana potkimassa palloa. Tällöin Tuuri kaatui ja satutti kätensä lasinpalaan saaden sormeensa melkoisen viiltohaavan. Ei auttanut muu kuin turvautua lääkärin apuun ja tikkeihin. Parin päivän kuluttua oli edessä tuima loppuottelu ja joukkue oli saatava silloin terveenä matonreunalle. - No näinhän loppujen lopuksi sitten kävikin, mutta varsin monta mukaa oli matkassa ennen tätä hetkeä.

Ottelun alussa laastaroitiin Tuurin sormi tukevasti eikä se sittemmin ottelua häirinnytkään. Kaikki painin ystäväst muistavat nämä voitolliset hetket, jolloin sinetöimme mestaruuden yhteis-

pistein 9,5-6,5 vastaan. Kuortaneella voitimme ottelun peräti 5-3. Näin mestaruuteen yltäneitä painijoita muisti Kuortaneen kunta lahjakellolla, Kunto antoi lahjashekin ja lisäksi heille ojennettiin eri liikelaitosten lahjat. Kiitokset vielä kerran lahjoittajille.

Kunnon joukkueessahan painivat koko cupin aikana seuraavat: Reino Salimäki, Risto Björln, Yrjö Syrjä-Kokkila, Seppo ja Juhani Hakola, Pauli Tuuri, Erkki Haapala, Aulis ja Tapani Keisala, Tapani Häkkinen ja Jussi Järvikangas. Pojilahan on henkilökohtaisesti niin paljon lukuisia mestaruuksia ym. voittoja, ettei niihin ole näissä puitteissa mahdollisuutta lähemmin paneutua. Syyskuussa joukkue teki kilpailumatkan Ruotsiin, jossa se kohtasi kolme seuraa voittoa niistä jokaisen. Erittäin miellyttävä matka, jonka muisto säilyy kauan mukanaolien mielissä.

Näiden hajanaisten ajatusten saattelemana valmistauduimme uusiin koitoksiin osittain uudella joukkueella. Toivon sen kuitenkin säilyttävän entisen joukkuehengen ja keskittymiskyvyn, joita tarvitaan ja alkaneella uudella painikierroksella. Toivomme vain Joulun Ruhtinaalta menestyksellistä painivuotta 1969.

Jouko Sippola

ORVON MUISTOJA

Olin joskus lapsi laitamilla,
Kuortaneen kulmakunnilla,
jolla oli orvon osa
suotu maisella matkalla.

- Ei syliinsä mua isä istuttanut,
eikä äitini hypäillyt.
Jouduin vieraille veräjille
ja outojen omaksi.

Yksinäni illat itkin,
kunnes uni uuvutti - -
Oli osani onneton,
ja kovasti kohdeltiin.

Ovat vierineet vuodet virtana,
vuosikymmenet kuluneet
vaan viivyn vielä muistoissa,
ajoissa ankeissa lapsuuden.

- Jäi mieleen monet sanat,
tylyinä työnnetty
aiheettomasti annetut,
lapselle lausutut.

Mutta oli orvonkin osalle,
Luoja lahjansa varannut
aikanaan annettavaksi
yli toivottujen toiveiden.

Antoi sisua säkin suuren
toisen tiedon janoa jatkuva,
joilla varusti vaeltamaan,
nuoren ihmisen elämään.

Antoi ystävään yksinäiselle,
miedon tiellä matkaajalle.
Ohjaaajaksi oikealle
sanon seuraan saattajaksi.

Löytyi yhteys ylöspäin
uusi elämä eteen aukes.
Sain Vapahtajan vierelleni,
maisella matkalleni.

Hän johdatteli jalkani,
askeleeni avusti,
sain ammittiini astua,
virkkaani valmista.

Kiitosmieli kumpuaa
jo raihnaisesta rinnastani,
miten hyvän osan omistaa,
Sä annoit Herra minulle!

Siks kiitän, kiitän, yhä ylistän
Sä kaiken annoit armostas,
sai orpo osan parhaimman
johdossa Hyvän Paimenen!

"Aline"

Jouluntienoita Louhella 1941

Miinalaiva Louhi oli laivastomme vanhimpia aluksia. Rakennettu I maailmansodan aikana. Laiva oli varsinaisesti tarkoitettu laskemaan torpedoverkkoja ja miinoja. Alusta voitiin käyttää myös moniin muihin tehtäviin. Se toimi milloin sukellusveneen emälaivana, milloin kadettien koulutusaluksena, myös joukkojenkuljetus- ja saattopalvelusaluksena. Mutta kuten jo alussa mainitsin, oli sen päätehtävänä miinojen lasku. Siinä oli 1000 hv:n moottori ja nopeus täydessä vauhdissa 10 solmua tunnissa. Aluksen ainoa heikkous olikin sen hitaus. Eniten se häittoi saattopalvelustehtävissä.

Toimin aluksella I konemestarina 1940-1944. Ensimmäisenä sotavuotena alus toimikin yksinomaan miinojen laskutehtävissä. Niitä levitettiin eri puolille Suomenlahtea. Välillä olimme myös partiotehtävissä. Vuosi -41 oli meneillään jo marraskuussa, kun jouduimme raivaajien emälaivaksi. Venäläiset olivat vetäytyneet Hangosta pois joko kolmannen tai neljännen päivän vastaisena yönä marraskuussa. Me saavuimme 6. päivänä Hangon edustalle. Tie satamaan ei ollut niinkään varma, sillä vihollinen oli miinoittanut sekä meret että maat. Alkoi kovat raivausoperaatiot vähän kaikkialla. Ensimmäinen oli väylät saatava puhdaksi, sillä talvi teki tuloaan.

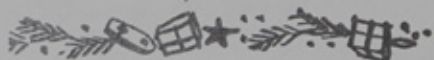
Raivaus oli lisäksi hiukan vaarallista niinkuin sota yleensä. Jännitystä riitti työn lisäksi vähän vuorokauden jokaiselle tunnille. Talvi tuli sinä vuonna vielä harvinaisen aikaisin. Hangon edustalle muodostui pysyvä jääkerros jo joulukuussa. Elettiin jo pitkällä joulukuun puolella ja 18 kauppalaivaa täydessä muonalastissa seisoi Hangon edustalla jäihin juuttuneena. Laivat odottivat Helsinkiin pääsyä. Ilmeisesti häitä ei lukenut lakia, koska miinalaiva Louhi sai hiukan erikoislaatuisen komennuksen. Komentajakapteeni Huima ilmoitti tehtävämme olevan tärkeä jättä,

että raivaajat voivat tulla perässämme ja raivata väylän selväksi. Ei siinä juuri vauhdin hurmaa ollut, kun rikoimme ehjää kiintojäättä. Syöksyillä ja hevosvoimilla etenimme hitaasti ja niin tulimme Helsinkiin. Myös muonalaiivat olivat ehtineet jouluksi perille. Sen huomasi kun Tapaninpäivänä pääsin pistäytymään kotona Pukimäellä. Näin siellä mm. appelsiinin kuoria.

Jäänsärkemismatkalla emme käyneet maissa Helsingissä. Meillä oli kova kiire jälleen Turkuun. Matka sinne päin sujui mukavasti vanhoja reittejä aina lähelle Hankoa. Mutta Hangon edustalle oli muodostunut suuri ahtojäävyöhyke. Ympäri vuorokauden teimme syöksyjä ja etenimme noin laivan mitan verran kerralla. Viimein pääsimme sitten Hiittisten saaristoon. Siellä oli sula vesi vastassa. Tapasimme jo muitakin laivoja, mm. rannikkolaiva Väinämöisen. Jouluaattona pääsimme Turkuun. Se oli Louhella jonkinlainen sanoisinko kotipaikka. Miehistö toivoi tietysti pientä pysähdystä, että pääsisivät käymään kotona, ohihan jouluaatto.

Monien perheet asuivatkin Turussa, mutta kukaan ei päässyt edes pistäytymään kotona. Uudet komennukset odottivat jälleen. Tällä kertaa Ahvenanmaalle hakemaan sotilaita. Louhella oli kovin hiljaista, kun komennus oli kuultu. Ei sopinut purnata koska tiesimme tarpeeksi hyvin itsekkin, että olimme sodassa. Alukselle oli laitettu, tosin hyvin pientä joulua. Miehet olivat hiljaisia ja viihtyivät enimmäkseen itsensä seurassa. Louhi kulki pimeässä yössä, milloin leveämpiä, milloin kapeampia salmia, kohti Ahvenanmerta. Taivas oli tähdessä ja musta vesi oli tyyni. Miesten ajatukset kulkivat ehkä kunkin omalla tahollaan. Omassa mielessäni kangastelivat Ruonankylän rakkaat kylämaisemat. Monet lapsuuden huolettomat joulut muistui silloin merisotilaan mieleen. Ja Louhi porskutteli pimeällä ja miinavaaraisella merellä.

Konekauden alkuajoilta

Kohta Vapaussodan jälkeen hankittiin Knuuttilan ja Herojan taloille yhteisenä "rysky ja lokomo" riihitöiden jouduttamiseksi. Kuten oheisesta v. 1922 otetusta kuvasta nähdään, oli se vaan aikamoista sähinää, kun riihittiin.

"Eltarina" toimi Metsärannan Kustaa (Jylhä), joka meitä pikkupoikia karhaili mukamas lokomon pesään pannaksensa. Tiänviären Helemi, sittemmin vanhojen sananparsien ja tapojen muistiinmerkitsijänä ansioitunut, sahailee siinä lokomolle puita. Vesilöörin päällä on tratti päissään Haaparannan Akseli, myöhemmin ampujana sekä kirves-, erä- ja juttumiehenä tunnettu henkilö. Syöttäjän paikalla on isäntä Jussi Keski-Heroja. Kahvin tuojana, ja pitikin olla iso pannu, emäntä Saima Yli-Heroja. Pöydälle panijana oikea vanhan ajan uurastaja, äskettäin manan majoille siirtynyt Liisa Haaparanta.

Näiden lisäksi oli puintipuuhiissa paljon muitakin, joita kaikkia tarvittiin siitäkin huolimatta, että koneilla riihittiin. Ja lisäksi oltiin me tenavat, joista esim. oikeanpuoleinen myssypäinen Heikki Yli-Heroja myöhemmin Taipaleenjoella kärsi sankarikuoleman.

Yksistään lokomon siirto vaati kelistä riippuen onnistuakseen 2-4 hyvää hevosta ja lisäksi vielä "ooppaheijajaa", ennekuin se oli paikoilleen vivuttu. Juhallisia hetkiä olivat ne lokomon alkajais- ja lopettajaisviihellyksetkin.

Mahtaakohan olla niin, että on saavutettu jonkinlainen kehityksen päätepiste tässä viljanpuinnissa, kun tuo edellä kuvattu joukko on supistunut yhteen, kahteen henkeen ja kuitenkin sitä "ryskytään" samassa kuin leikataankin.

T. Yli-Heroja

Välähdys valoa

harmaita päiviä
välissä öitten nojaavat
puut selkäänsä kylmängangistamaan
verenpunainen
aurinko sumusta viikkoja
sitten viimeksi nähtiin
äkkiä valoa
syttynyt tähti!
Merkkinä Herran pölveen
peittyi se jälleen ja valo källana
käärinyt askelen ajan äsken tässä
sekosi sumuun
harmaata taas vain valos
muistan ja loisteesi lämmön
se niinkuin kevät ol kaunis ja
niinkuin onni ja elämän alku
ja perhosenlennon rata

E. K.

Tuulten tuomaa

Ne tuovat muistoja vuosikymmenten takaa. Elettiin vuotta 1915. Kesä silloin oli kauneimmillaan ja I maailmansota oli päässyt täyteen vauhtiin. Suomi oli julistettu sotatilaan. Venäläistä sotaväkeä oli kaikissa huomattavimmissa asutuskeskuksissa.

Moni täälläkin oli peloissaan, mitä tuleman pitää. Miesjoukot kokoontuivat iltasella ryhmiä. Mitä tästä seuraa ja kuka lopullisesti sodan voittaa. Vanhemmat miehet uskoivat luvasti Venäjän voittoon, mutta nuoremmat luottivat saksalaisten lopulliseen voittoon.

Kun Venäjä alkoi täällä ottaa hevosia, heinää ja muita elintarvikkeita, moni alkoi pelätä, että pian se ottaa täältä miehiäkin.

Tosin alkoihan se miehiäkin ottaa, mutta ei rintamalle, vaan Ahtariin juoksuhautojen kaivamiseen, alkoivat sinne tehdä puolustuslinjaa. Joka talosta määrättiin mies 2 viikoksi kerralla, toinen 2 viikkoa kesällä, toinen talvella. Eihän siellä miehiä erikoisemmin työ rasittanut, mutta olla piti venäläisten sotilaiden valvonnan alla, työn tahti oli verokaista, varsinkin talvella oli tulen pito ja polttopuun hankinta suurin työ. Miesjoukot kokoontuivat tulen ympärille lämmittelemään yksi piti vahtia vuoron perään, koska paasi lähestyvä ja silloin miesjoukot hajaantuivat survomaan routaa, vain niin kauaksi kun vaara taas oli ohi. Ei tällä työllä ollut mitään merkitystä. Juoksuhautoja ei koskaan tarvittu. Metsiä niillä alueilla hävitettiin ja pilattiin perusteellisesti, joita Tuomarniemen metsäkoulu on joutunut vuosikymmenten ajan korjaamaan ja hoitamaan näiden metsien hävityksen.

Mutta vielä sotaisempaan alkoi kuulua, tuli tieto: kasakoita on tulossa Alavuden asemalta Kuortaneen läpi, pysähdyspaikkana Lapua. Oli lauantai päivä. Odotettiin ja tä-

hystettiin kohti etelää, niin alkoikin nelirivissä tulla kasakkaa tien täydeltä. Keihäät välkkyivät aurinkoa vasten, sehän oli monelle ihmeellisen näkemys, noin 2 km pitkä rivistö nelijonossa alkoi vyöryä Kuortaneen läpi.

Naiset ja osa miehiäkin pelkäivät, monelta meni maha sekaisin. Oli joukossa, jotka heiluttivat nenällinään tien vieressä, kaiketi pelosta.

Tässä vaiheessa tuli renki Eemeli kuvaan mukaan. Eemeli kun oli hyvin hevosrakas mies, niinpä hän varas itsensä tien varteen, kumarteli koko pitkälle kasakajoukolle, heilutti samalla lakkireuhaansa tahdittin mukaan. Yksi kasakoista pysähtyi Eemelin tykö, taputti olalle ja sanoi: "hyve poika, hyve poika". Tästäkö Eemeli innostui, huuti viroa: "teil on hyviä hevosia ja komioita miehiä", osas muka venäjää. Näin alkoi kasakan ja Eemelin ensi tuttavuus.

Kasakat majoituivat kirkonkylään, näin oli lauantai-ilta eletty ja jännityksessä eletty päivä oli vaihtunut illaksi.

Me kloipit menimme luttiiin nukkumaan. Sunnuntaiaamuna klo 5 alkoi kuulua lutin solasta kovaa kolinaa. Me heräsimme tähän outoon kolinaan, olimme peloissamme, mitä nyt on tekeillä. Avaimen reijästä tirkistimme, siellä oli samoja kasakoita kiviärit mukana. Viimein meille selvisi asia: niillä oli taisteluharjoitus. Olivat tulleet lutin solaan tähystelemään. Emme uskaltaneet lutista pois tulla, seurasimme lasista, kun toiset tuli ryömien pellon ojaan pitkin, niin lähtivät tähtästäjät pakoon, toisten ajassa perään Haaviston harjulla oli lopullinen yhteenotto ja siellä päättyi taisteluharjoitus. Joukot majoituivat leirintäpaikkoihinsa.

Tuli sunnuntai iltapäivä, kasakat pisti tanssit pystyyn kolmessa eri paikassa. Haaviston, Saaren ja Mäenpään pihamailla. Nyt Eemeli tuli jälleen kuvaan mukaan, hän oli seurannut kasakajoukkoa aamusta asti. Eemeli oli käynyt apteekissa hakemassa ison pullon hokmannin tippoja, oli iloisella päällä. Tapas saman kasakan Haaviston tarhalla, jonka kans oli eilispäivänä ensi tuttavuus saatu. Kohta ystävykset kulkiivat käsikaulaa ja tanssipaikalla kasakka meni kyykkyryssä. Eemeli yritti kans, mutta eihän se

tapahtunut, hojaantuu omiin jalakoihinsa, kaveri nosti ylös ja taas käsikaulaa pihatartua kohti, jossa oli kenttätehtävä täynnä kaalisoppaa. Kasakka otti saapasvarresta lusikan, antoi Eemelille ja niin alkoivat samasta kulhosta syömisen. Tästäkö Eemeli innostui ja huuti: "Tällaista se on ison taloon homma, täällä ei olla mitään naukumaijan poikia!" Kaverukset ottivat palan painikkeeksi hokmannia. Kaalisoppa alkoi tehdä Eemelille tehtävänä, se rupees antamaan ylen. Tunkion laidalle lopuksi meni se ihailtu soppa ja kova ääni kuului kahdesta päästä.

Tanssi kun vaan jatkuu. Kasakka veteli 2 rivistä ja toinen vierellä lauloi. Olipa uskaltanut likkojakin tulla tanssipaikalle mukaan ja kaksi uskaltanut lähteä iltakävelylle kasakan manttelin suojassa kohti Haaviston harjua. Kaiketi haaveilivat kesäillan kauneudesta, ihailan kun aurinko laski länteen, odotellen, kunnes se taas idän taivaalle nousi. Joka tapauksessa ensi lempi oli leimahtanut, mene ja tiedä tämän kesäyön salaisuutta.

Eemeli oli kovan monivaiheisen päivätyön jälkeen väsähtänyt, hokmanni oli tehnyt tehtävänsä. Väsynyt matkamies jäi tarhalle vetelemään yöunia. Säskiparvi kirmasi pään päällä lauloi univirttä, näin Eemeli näki unissaan uudelleen päivän vaiherikkaat tapahtumat.

Aamulla mies heräsi. Pää jonkun verran kipeänä asteli kortteeritaloon maanantaiaamuna, töihin vaan, ei Eemelin tapana ollu kohmeloita sairastaa. Hän muisteli niitä hetkiä, joita oli viime vuorokauden aikana saanut kokea. Ne olivat hetkiä, jotka olivat hänelle hyvin muistorikkaita, olihan löytynyt tosi kaveri vierailta maalta.

Seuraavana päivänä kasakkaparvi lähti kohti Lapuaa ja siellä tämä joukko majaili koko kesän. Tuli syksy, sama joukko palasi samaa reittiä takaisin Alavuden asemalle, siellä lastattiin junaan. Heille oli tullut komennus. Lähtö rintamalle.

Joukko lastattiin laivaan laivan ollessa matkalla Suomenlahdella tuli tieto, että saksalainen sukellusvene tavoitti laivan ja torpedoi sen täysosumalla. Koko kasakajoukko vajosi Suomenlahden syvyyksiin, josta löysivät kohtalonsa ja meren aalloista muodostui heille viimeinen iltahuuto.

SINIKKA SULIN
KYK I A

TUOMAS TIITINEN
KYK I A

ja painuivat sänkyihinsä. Valot sammuvat. Vain tähdet tuikkivat taivaalla. Oli jouluyö.

Tonttulasassa

Kuljin kerran suuren suuressa metsässä. Metsä oli tunturilla, jonka nimi oli Korvatunturi. Kulkieksani metsässä tulin pienen mökin luokse. Kun menin lähemmäksi näin, että ovelle luki: TONTTULA. EI SAA HAIRITA! JOULU ON TULOSSA!

Sisältä kuului monenlaisia ääniä: paperin kahinaa, huudahduksia, kilinää, kolinaa, ynnä muuta.

Aioin totella ovelle olevaa käskyä, mutta en voinut. Uteliaisuus voitti.

Koputin oveen, mutta kun vastausta ei kuulunut, menin sisään. Ja voi mikä näky minut kohtasi. Kauhea sekasorto tuli eteeni. Latialla oli kirjavia käärepapereita, nukkeja, autoja, nalleja, nauloja, vasaroita ja vaikkapa mitä. Kaikki sekaisin. Siellä oli myös pieniä poikia, joilla oli punaiset nutut, pitkät punaiset lakit ja jaloissaan harmaat poronnahkatossut.

A-anteeksi, että häiritse. Nimeni on SSS.

Kyllä minä tiedän, mikä nimesi on. Keskeytti suurin tonttuista. Minä tiedän kaikkien Suomen lasten nimet.

Miten ihmeessä? Minä sanoin. Miten muistat kaikkien nimet?

Enhän minä niitä muista, mutta kun näen jonkun lapsen, tulee mieleeni hänen nimensä. Mutta eikö sinun pitäisi olla jo kotonasi. Huomenna on jouluaatto, etkä sinä ole kirjoittanut meille yhtään ainoasta kirjettä. Näin tonttu sanoi.

Kyllä, minä menen nopeasti kotiin ja kirjoitan oikein pitkän listan. Hei, hei!

Hei, hei! Vastasivat kaikki tontut yhteen ääneen.

Juoksin kotiin niin nopeasti kuin pääsin.

Kotona kirjoitin jopa 20 toivomusta paperille. Vein kirjeen ulos ikkunalaudalle ja menin nukkumaan. Yöllä näin unta joulukirkosta.

Aamulla menin katsomaan ikkunasta ulos.

Kirje oli hävinnyt ja pienet jäljet veivät ulos metsään.

Illalla tontut toivat minulle melkein kaikki toivomani lahjat.

Olin onnellinen, kun olin löytänyt tonttujen mökin ja suurin tonttu oli muistuttanut minua kirjeestä.

Joulusatu

Joulupukin työpajassa oli kuumainen kiire. Parin tunnin päästä täytyisi viedä lahjat kaikille kilteille lapsille.

Tipsu ja Tapsu valjastivat poroja pulkkien eteen. Lahjoja ruvettiin kantamaan niihin. Mutta kesken kaiken kuului kirkas vihellys. Se oli joulupukin sireeni. Kaikki kiiruhtivat joulupukin majan eteen. Joulupukki työnty i ovesta suuriin ruhoineen. Hän pyysi kymmenen vapaaehtoista mukaansa. Kaikki nostivat kätensä. "No, sitten kai täytyy arpoa", arveli joulupukki.

Kun kaikki lahjat oli kasattu pulkkiin. Lähti suuri pulkkakolonna liikkeelle. He ajoivat yli tuntureiden ja läpi metsien. Tähdet tuikkivat ja lumi leijaili pehmeinä hiutaleina maahan.

Niemisen perheessä olivat kaikki jännityksen vallassa odoteltiin joulupukkia. Kuusi oli kynttilöillä varustettu. Kynttilät valaisivat kirkkaasti. Mutta lasten silmät kiilsivät vielä kirkkaampina. Silloin kuului tuttu koputus. "Sisään!" huusivat kaikki yhdestä suusta. Joulupukki astui sisään ja istahti tuolille. Silloin kaikki lapset kerääntyivät hänen ympärilleen ja lauloivat hänelle. "Nyt saatte lahjat", joulupukki sanoi. Liisa sai luistimet. Timo löysi paketistaan sukset. Isä sai piipun ja äiti keittokirjan. Sitten joulupukki lähti ja ajoi joulukuun hämyiseen iltaan. Kun joulupukki tuli takaisin oli pata jo nostettu tullelta. Jokainen sai ison kauhallisen puuroa. Sitten joulupukki istahti keinuoliin. Mutta tontut rupesivat telmimään kuusen ympärillä. Viimein kaikki väsyivät

KATARIINA RANTA-RUONA
KYK I A

Lumiukon joululahja

Kun joulupukki eräänä jouluaattona lähti lahjoja jakamaan, tuli hän Herra Lumiukon talon kohdalle. Kummisaan hän otti säkin selkäänsä ja meni sisään. "Kylläpä siellä oli kylmä, aivan kuin olisi pihalla", ajatteli hän. Pukki tiedusteli missä muu väki oli, koska ei nähnyt lapsia, joille antaa nuku tai auton. Ilmeisesti talon isäntä oli kuuromyökkä, koska ei päivätyään sanonut. Eihän pukin passaa jäädä muita odottamaan, sillä ei tiedä koska ne palaavat ja muut lapset jäisivät ilman lahjoja. Hänellä oli paperia ja kynä, että hän voisi tiedustella, mitä isäntä haluaa. Pukki odotti hetken, eikä saanut vastausta. Sitten hän keksi hienon lahjan. Reessä oli nimittäin öljylämmitin. Parempaa lahjaa ei voisi saada, tuumi pukki. Sitten hän haki reestä öljylämmitimen ja tilkan öljyä. Sitten hän asensi sen paikoilleen ja pani palamaan. Sitten joulupukki lähti hyräillen pois, koska ei Herra Lumiukon tarvi enää palella. Kenties muut olivat naapurissa lämmittelemässä. Mutta Herra Lumiukko ja hänen talonsa sulivat hiljalleen, kun öljylämmitin kuumensi niitä. Ainakin se hyvä puoli oli tällä asialla, että joulupukilla oli hyvä tarkoitus. Pian oli Lumiukko taloineen sulanut. Seilainen oli Lumiukon joululahja.

TÄHDENVÄLEJÄ

Aloitetaanpa jälleen nämä tähdenvälit varsin ajankohtaisilla asioilla. Heti alkajaisiksi voimme todeta, että tällaisina "maaltapako-vuosien" aikoina on melkoinen saavutus, kun pienen Kuortaneen väkiluku kasvaa sentäs 14 hengellä vuodessa. Kuivat tilastotiedot kertovat, että vuoden 1967 aikana syntyi 40 poikaa ja 45 tyttöä ja kuolema kohtasi 51 seurakuntalaista. Pitäjään muutti 11 henkilöä ja täältä poistui 133. Väkiluku on näin ollen 2881 miestä ja 2872 naista eli yhteensä 5.753 henkeä.

★ ★ ★

Entinen Kuortaneen pappila, Haapaniemi Ruonalta, siirtyi tamikuussa Lapuan Hiippakunnan Hiippakuntatalosäätiölle. Se merkitsi sitä, että EP:n Naisten Huolto-säätiön ylläpitämä invalidikoti lakkautettiin pienen asukasmäärän johdosta. Tilalle tulee nyt hiippakunnan koulutuskeskus, jossa pidetään erilaisia seurakuntien vaki-naisten virkailijain jatkokoulutus-tilaisuuksia ym. Lisäksi paikkaa käytetään erilaisten neuvottelujen pitopaikkana. — Näin jatkaa erittäin kaunis Haapaniemi kirkollisia palveluksiaan.

★ ★ ★

Helmikuussa aloitettiin rakennustyöt Kuortaneen uuden kunnalliskodin aikaansaamiseksi. Rakennusliike Veljekset Männikkö tekee rakennusteknilliset työt ja talon piti valmistua marraskuun loppuun mennessä, kuten sitten kävikin. Harjannostajaisia vietettiin syyskuussa ja ensi vuoden alussa voivat ensimmäiset asukkaat muuttaa kotiin.

★ ★ ★

Maaliskuussa sai Kuortanes-Seura vastaanottaa Viiskunta-säätiön lahjavaroja 400 markkaa. Luovutus tapahtui Viiskunta-lehden toimitiloissa Alavudella ja sen vastaanotti seuran puheenjohtaja Heikki Mäki-Hallila.

★ ★ ★

Navakan tuulen ansiosta ei Kuortanes-hiihtoon uskaltanut viime kerralla ennätysmäärää suksittelijoita, mutta päästiin sentään yli 500 osanottajan lukemiin. Hiihtäjien määrä oli kyllittäin seuraavainen: Kirkonkylä 138, Ylijoki 88, Leppälä 88, Mäyry 47, Salmi 37, Heikkilä 31, Länsiranta 23, Heroja 21, Isomäki 16, Ruismäki 16, Ruona 21, Haarakärvi 7 ja Löy 10. Käytävissä oli kuusi hiihtolenkkiä.

★ ★ ★

Maaliskuun lopussa suoritettiin vesikelin vallitessa valtaisan puulaakihiihdot urheilupuiston maastossa. Mukaan oli ilmoittautunut peräti 60 joukkuetta, jotka kilpailivat A- ja B-sarjoissa. Ensimmäiseen kuuluivat liikelaitokset ja toiminimet sekä jälkimmäiseen eri yhdistykset. Joukkueeseen kuului neljä hiihtäjää ja heistä jokainen kiersi kahden kilometrin lenkin. A-sarjassa oli Leppälän Saha ja Mylly vahvin kun taas Ylipään maamiessseura kiersi kilpailulenkin nopeimmin B-sarjassa. — Näin onnistuneet olivat Kuortaneen järjestyksessä toiset puulaakihiihdot.

★ ★ ★

Pohjanmaan Urheilupuisto-säätiön valtuuskunnan vuosikokouksessa maaliskuussa tuotiin julki uimahallin rakennussuunnitelma. Asiaa on kehitelty eteenpäin ja niinpä piirustukset ovat jo valmiina ja töidenkin odotetaan alkavan tämän hankkeen osalta viimeistään keväällä 1969. Monipuoliset harjoitus-tilat — joita varmasti urheilupuistolla tarvitaan — luovat yhä enemmän mahdollisuuksia Suomen urheilulle ja miksei myöskin Kuortaneen?

★ ★ ★

Ensimmäinen matkailuviikko järjestettiin Kuortaneella 22.-26. 4. kansalaisopiston toimesta. Kansalaiskoulun suojiin oli eri liikelaitokset sijoittaneet näytteille tuotteita, minkä lisäksi viikon avauksen yhteydessä oli ohjelmaa ja mm. naiskuoron lauluesityksiä. Tämä "Matkailukesä 1968 Kuortaneella" -nimellä pidetty viikko oli samalla kansalaisopiston työkauden päätöstilaisuus.

★ ★ ★

Huhtikuussa istutettiin Kuortaneenjärveen noin 15.000 ankeriaan poikasta. Istutus tapahtui järven molempiin päihin. Noin 10 sm:n mittaiset ankeriaat muistuttivat paljoita onkimatoja, mutta kun jaksamme odottaa 7—10 vuoteen, saat-taa Kuortaneenjärvestä tavata jopa

Savupirtti on nyt "entisöity" lopullisesti museoalueelle. Tämä kesä se sai suojaksi aidon malkakaton, joka on aitoudessaan vartaansa vaillo. — Tässä näette maakunnan tiettävästi ainoan savupirtin aidossa loistossaan.

3-kiloisia ankeriaita.

Näiden lisäksi istutuksiin kuului 4000 siianpoikasta, jotka kalastusseuran toimesta Ruovedeltä hankittiin.

★★★

Hiippakunnan piispa Eero Lehtisen kolmipäiväinen tarkastus päättyi Kuortaneella Helatorstaina. Tänä aikana hän tutustui mm. Kuortaneen vanhainkotiin, Urheilupuistoon ja kouluihin. Lisäksi oli järjestetty yhteinen neuvottelutilaisuus seurakunnan luottamushenkilöille, kirkkokuorolaisille, kansakoulunopettajille sekä seurakunnalliseen työhön osallistuneille henkilöille.

★★★

Ilman kruunuhäitä ei vietetty Kuortaneella mennyttä kesäkkään. Järjestelyvuorossa olivat Ylijoen

Nuorisoliitto ja Kuortaneen Kuntary. Viimeksimainitulla oli pitopaikkana KuKun Maja. Hyvin järjestettyjä ohjelmaesityksiä seurasi molemmissa häissä tuhatpäinen yleisöjoukko.

★★★

Kuortanelainen tervahauta esiintyi televisiossa heinäkuun 26 päivänä. Tämä 45 minuutin ohjelma kokosi katselijoita "tölliittimen" ääreen kuvauspitäjässä melkoisesti. Halusivathan kaikki nähdä tuttuja henkilöä esittelemässä tervanpolttoon liittyviä kansanperinteitä ja tutkimuksia. Varsin onnistunut "ensiesitys".

★★★

Heinäkuussa pidettiin Pohjanmaan Urheilupuistolla kaksi viikkoa kestänyt kansainvälinen nuorisoleiri, joka edusti peräti 14 eri maata. Järjestäjänä esiintyi Lions-

järjestö. Tämä vierasjoukko loi runsaasti väriä kuortanelaiseen ympäristöön ja samalla leiri teki varmasti Kuortanetta tunnetuksi.

★★★

Kuortaneen Talomuseolla oli jälleen ennätysellinen vuosi yleisömäärässä. Kävijöiden määrä nousee ainakin kolmeen-neljään tuhanteen ollen joukko varsin kansainvälistä luokkaa. Kuortanes-Seuran "uhraukset" museolle ovat jatkuneet edelleen tänäkin vuonna, mutta siitä huolimatta voitiin elokuussa maksaa viimeisetkin velat pois. Tähän ovat yhteiset ponnistukset johtaneet ja täytyypä tässä näin julkisesti vielä todeta, jotta Kuortanes-Seuran Joulu on joka vuosi tuottanut sen verran "nettoa", että sen avulla on myös velkoja voitu pois maksaa.

★★★

Nyt on vanha Ruonan silta ollut "eläkkeellä" ensimmäisen kesän. Sen näytävä olemus on kuitenkin pilattu uudella pikitiellä. Osittain tästä ja muustakin johtuen on Kuortanes-Seura katsonut parhaaksi rauhoittaa tämä historiallinen silta. Anomus tämän toteuttamiseksi on jätetty ja aikanaan selviiä miten seura on näissä pyrkimyksissään onnistunut. — Kuvassa sillan läntinen pää.

Juuri ilmestynyt Kuortaneen kirja on varmasti sopiva joululahja vietäväksi kenelle tahansa kuortanelaiselle. Tämä Kyrönmaa-julkaisusarjaa järjestysnumerolla XIV kuuluva teos on tehty etelä-pohjalaisen osakunnan tänne muutama vuosi sitten tekemän tutkimusretken tuloksien perusteella. Päätösmittajana on ollut rehtori Antti

Ranta-Knuuttila. Lisänä on kirjassa runsaasti muitakin kirjoituksia, joten uskon sen täydentävän hyvin Kuortaneelta aikaisemmin tehtyä kirjallisuutta.

★★★

Kuortaneen tieolot kohenivat kuluneena kesänä oikein miehen harpauksen mitalla. Päälystys ulotettiin nyt välille Mäyry-Salmi joten

Salmenkylän asukkaiden on varsin kivuton poiketa täällä kirkolla ja vaikkapa tuolla "esikaupunkialueella" Alavudella saakka. — Tode-taan vain, että Kuortane on paloiteltu pikitiellä ristiin siten, että kartalta on nähtävissä neljä melkein yhtäsuurta aluetta. Ne ovat Kuortaneen havainnollistettuja maakuntia. — J u n n u.

Koivikkomäen ja Sirkkalänmäen taistelut "jännittäviä kokemuksiani sodassa"

I komppania kävi raivokkaita taisteluja tien suunnassa. II komppania oli sivusta varmistus tehtävissä ja joutui partio kahakointiin. Alik. Suomalainen partio törmäsi viholliseen. Alik. Hyyppä ja korpraali Kuusela kaatuivat partioreissulla. 23. 7. klo 22 jouduin partionjohtajaksi ottamaan yhteyttä Bäckmanin pyöräjoukkueeseen. Luutn. Jaskari määräsi alik. Kokkilan ryhmän johon kuuluu, maantien suunnassa 600 askelparia eteenpäin, mutta ei saa poiketa tielle, sillä oletetaan tien toisella puolella olevan vihollisia. Olimme kulkeutuneet tavoitteen asti, mutta ei ollut sovittu partiota vastassa. Korpraali Koivuniemen kanssa kuljimme vielä 200 m., silloin alkoi kuulua pultusta ja molotusta. Vihollisia, arviolta n. pataljoonan verran. Kaikesta päätien aikeissa hyökkäsi linjojemme läpi. Korpr. Koivuniemi sai päähänpiston ja sanoi: Mitä jos minä ammun tuohon hietapenkkaan ja pk oli ojnennettu. Alä hyvä mies tee sitä, sanoin. Hän hyvin veittikamaisesti nauroi, sanoin: Olisi niin kivaa kun pojat pötkisivät pakoon. Ei tässä ole leikin varaa, toisikin on kyllä työtä, oli vastaukseni. Pojat jännittyneinä odottivat. Mitä kuuluu? kysyttiin. Sanoimme vihollisia olevan edessä.

Kuljettuamme maantietä takaisin päin 150 metriä, niin äkkiävarma avasi vihollisosoasta tulen. Nyt leikinlaskut jäi. Ja meidän aseemmeikin toimi jo maahan syöksyessä. Kun vihollinen hellittiä tulen niin lähdimme viemään ilmoitusta havainnoistamme. Yön pieni hämärelä pelasti, ettei partiosta jäänyt ketään reissulle.

Aamuyöllä kävi vihollinen vahvalla joukolla tiedustelemassa asemiamme. Valkeni 24 päivä heinäk. aurinkoisena. Jo aamun sarastuksessa vihollinen koetti murtaa tien suunnalla I komppanian linjoja ja sen yksi joukkue jättikin aseman. Luutn. Jaskarin määräyksestä kers. Yli-Mäenpää otti vastaan linjan ja pysäytti hyökkäyksen. Luutnantti Pekuri otti määrityksen mukaan kers. Yli-Mäenpään kukkulan haltuunsa.

Kovasti oli vihollinen saanut tarkasti ylös asemamme. Klo 13 oli vartiovuorossa korpraalit Koivuniemi ja Haarakärvi. Silloin alkoi vihollinen kovan tykkitylensä. Ammukset putoilivat juuri siihen maastokohtaan, missä II joukkue oli vartiointia pitämässä. Ei haku-

ammuntaa haettu kauan, kun korpr. Koivuniemi tuli täysosuma. Voi sentään kun meni hyvä mies tuolla lailla. Urhoollinen sotilas oli kirjoista poissa. Hän vaistosi tarkalleen kaatumispäivänsä.

Taas ulvoo kranaattit ja putoaa joka toiselle neliölle. Jätkälä syttyy. Tässä kallioisessa maastossa syttyy metsäpalo. Sammuttaa tuli, kuuluu kompp. pääll. luutn. Jaskarin ääni. Nyt vasta vihollinen innostuu ampumaan. Koko maasto kumajaa, sirujen vinkuessa kranaattien kanssa kilpaa, mutta männyn vesat myös heiluvat. Pian on tuli sammutettu, mutta menetyksiä alkaa tulla.

Toisen joukkueen miehet ovat pian kaikki pelistä poissa. Luutn. Pekuri haavoittuu, samoin alik. Kuha ja Kokkila, sotam. Hautala ja monia muita. Tykkityl on saonin kuvaamaton. Maahan, komennan. — Itsesäilytysvaistoni toimii oikealla hetkellä sillä koko kallio-maasto taas heljää. Menetän taintani. Kun jonkun ajan kuluttua herään, niin korvani humajaa kun yritän nousta niin pyöräytää. Olen saanut pommiträhdäyksen, korvas-tani tulee verta ja jalkaani koskee. Korpr. Haarakärveen on sirpale löyryntä kypärän läpi päähän ja 2 joukkueen miehiä on taas useampia haavoittunut, alik. Pikusaari, sotam. Hissa ym.

Mieleni valtaa masennus koko joukkue hajalla haavoittuneina tai kaatuneina ja itse olen sekapiisena. Väkinin tulee kyneleet silmiini ja mieleeni virren sanat: »Taivaaseen käy matkamme — maa ei viihdytää saa meitä, kaanaan maahan kuljemme kolejoita korpiteitä, täällä täytyy taivaltaa, taivaassa on isänma.»

Onneksi on vihollinen jättänyt bunkkerinsa ja paennut kovan tykkitylensä suojassa ja näin on Vannisen mäki lopullisesti vallattu. Lähden täältä kuoleman kalliolta, kalpeana, hoiperrellen, korvissa humisee, en kuule kranaatin vinkua. Luotan ihmeelliseen varjelukseeni, vaikka nyt olikin hengen meno jo täällä. Etsin komentopaikkaa. Tämä oli jännittävä ja järkyttävä kokemukseksi sota-ajalta.

Yli 25 vuotta on kulunut aikaa näistä taisteluista. Vuodet vierivät yhä eteenpäin, mutta muistikuvat säilyvät. Voikin sanoa: Vannisen mäki jää Vasaman pataljoonan miesten ja upseerien, kovien, mutta kunnakkaiden taistelujen muistopaikaksi.

Toinen komppania lepäsi siiprikona Vannisen mäen rinteellä. Komppanian päälliköksi on määrätty kapteeni Kämäri. Härmän joukkue, johtajanaan kersantti Kuoppala, sai haltuunsa kolmannen joukkueen paikan ja kolmas joukkue sai toisen joukkueen paikan. Edellisen päivän taistelusta oli jäänyt viisi miestä jällele siitä mihin kuuluin, ne yhdistettiin. Luutnantti Jaskari on nyt toisen joukkueen johtaja, varajohtaja kersantti Yli-Mäenpää. Ensimmäisen joukkueen johtajaksi määrättiin kunnostautunut korpraali Ala-Kurikka. Neljännen joukkueen johtajaksi luutnantti Vartio. Värikiti Niemi ja Kajava ovat haavoittuneet. Joukkueet jäi vielä vaa-jaaksi, mutta nyt tuli lisää täydennysmiehiä ja joitakin haavoittuneita takaisin joukkueisiin. Minä jouduin ryhmäjohtajaksi ja myöhemmin luutnantti Jaskarin lähetik-si. Vasemmasta korvasta meni minulta kuulo edellisen päivän taistelussa, lisäksi pienen pieniä pinta-avaoja.

Kapteeni Kämäri ja luutnantti Jaskari jakoivat komppanian kah-tia aina pahan paikan tullen.

Alikersantti Kolehmainen juttelee alikersantti Hakomäelle: Nyt kun tämä komppania on näin ha-jonnut ja joukkueen johtajia kaa-tunut, saat olla varma siitä, että meistä tulee joukkueen johtajia ja jos hyvin käy, voi meistä tulla komppanian päälliköitäkin. Kyllä me urhoollisesti taistellen vie-dään joukot voitosta voittoon. Hän istui kalkeissa ylhäisyydessään ja katse oli veikeä. Hän ei tiennyt vielä mitään komppanian kokoonpa-nosta. Kuule alikersantti Hakomäki, juodaan korvikkeet sen päälle. Korpraali Mattilan kanssa pyrkähdimme raukavaan nauruun. Pian alikersantti Kolehmainen haavoit-tuihin ja komppanianpäällikön haaveet jäivät.

Ensi pataljoona majuri Vasaman johdolla lähti liikkeelle 27. 7. -41. Haravoitiin maastokohtia Koivikkomäkeen päin. Heinäkuun loppu-päivinä välhelti, sekä tykkien jyl-inä yhdessä luonnonvoimien kans-sa kilpaili, niin ettei aina tiennyt, mitä jymäin se on. Tämä jymäin on jotakin erikoista? Mutta nyt kuuluu selvästi jo telakettun ääni. Vihollinen ei hellitä, vaan käy rat-kaisevaan taisteluun.

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

KUORTANEEN PALOVAKUUTUSYHDISTYS

Toim. joht. A. Timoharju
Puh. Kuortane 103

AINO HAUTA-AHON KAMPAAMO-PARTURI

Mäyry, puh. 3

VELJEKSET ALA-MUTKA

Om. Väinö Ala-Mutka
Leppälä, puh. Leppälä 22

LIIKENNOITSIJÄ A. KORPELA

Kuortane kk, puh. 133

PARTURI JA KAMPAAMO

RAUHA MÄKINEN
Kuortane kk, puh. 126

KUORTANEEN ELÄINVAKUUTUSYHDISTYS

Toimitusjohtaja A. Peltokangas
Kuortane kk, puh. 9

KUORTANEEN MUOTI-ASU LIISA HEIKKILÄ

Kuortane, puh. 157

SEKATAVARAKAUPPA A. KAJANDER

Kuortane, puh. 46

HUVILAVEISTAMO JUHO TAKANEN

Ruona 57

KUORTANEEN METSÄNHOITOYHDISTYS

Kuortane kk

KAHVILA - MATKABAARI M. MÄKINEN

Puh. Ruona 77

T:MI RANTA-SILTA SEKATAVARAKAUPPA

Om. J. Rantala
Puh. Lentilä 60

KUORTANEEN SEMENTTIVALIMO OY

Puh. Mäyry 13

ALAVUDEN TEHDAS OY Alavus as, puh. 20 451

KAMPAAMO - PARTURI RIITTA BJÖRLIN

Kuortane kk, puh. 140

Suosikaa
paikallista
rahalaitosta

“Se on
kaikki
kotiinpäin”

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta

**Kuortaneen
Säästöpankki**

Nyt markkinoilla uusi

KUORTANEEN KIRJA

joka on sopiva jokaisen kuortanelaisen kodin kirjahyllyyn. Arvokas lahjaksi.

Kirjan artikkeleiden enemmistö perustuu EP:n Osakunnan kotiseuduntutkimusretkikunnan v. 1965 Kuortaneelle tekemän retken tutkimusaineistoon. Lisänä muita kirjoituksia.

Kirjaa on saatavana paikallisesta kirjakaupasta sekä kaikista rahalaitoksista ja niiden konttoreista.

Tue Kuortanes-Seuran toimintaa hankkimalla Kuortaneen kirja!

KUORTANES-SEURA

Hyvää Joulua sekä
Onnellista Uutta Vuotta

TOIVOTTAA

UUSI TALOUSKAUPPA
KUORTANE

MARTTI VAINIOMÄEN perikunta

**KANNATTAA SUUNNATA
OSTOSMATKA MEILLE!**

- Myymme maamme parhaiten suurvalmistajien PUKIMIA edullisesti!
- Housubaaristamme housut jokaiselle vartalo-tyypille

VESALAN PUKIMO
KUORTANE, puh. 30.

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta

JÄSENILLEEN JA ASIAKKAILLEEN
TOIVOTTA

KUORTANEEN OSUUSMEIJERI

A. ALA-SALMI

KUORTANE KK, PUH. 93

KUORTANEEN APTEEKKI

KUORTANE

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta

TOIVOTTAVAT SEURAAVAT

VUOKRA-AUTOILIJAT

AARO NIEMI

Kuortane, puh. 166

MARTTI LAITILA

Salmi, puh. 16

VALTO PIHLAJAMÄKI

Puh. Leppälä 15

VÄINÖ KOKKILA

Puh. Ruona 96

LIISA LAINE

Puh. Kaaranka 10

ARMAS LASSILA

Kuortane, puh. 88

VILHO VÄLIMAA

Leppälä, puh. Leppälä 25

TAUNO YLI-HONKOLA

Kuortane, puh. 75

LAURI VIITANEN

Lentilä, puh. 17

ARVO KOKKILA

Puh. Ruona 10

Hyvää Joulua ja

Onnellista

Uutta Vuotta

TOIVOTTAA

P. RINTA-RUONAN
HUOLTOKORJAAMO

KIITÄMME KULUNEESTA VUODESTA

TOIVOTAMME

Joulurauhaa ja
menestyksellistä Uutta Vuotta

KAIKILLE KUORTANELAISILLE

KUORTANEEN OSUUSKASSA

KIITTAEN HYVÄSTÄ YHTEISTYÖSTÄ
PAIKKAKUNTALAISTEN KANSSA TOIVOTAMME

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta

POHJANMAAN
URHEILUOPISTO

KUORTANE

TOIVOTAMME JÄSENILLEMME JA
ASIAKKAILLEMME

Rauhallista Joulua

ja

menestystä vuodelle 1969

KUORTANEEN OSUUSKAUPPA

KUORTANE

ARVOISAT KUORTANELAISET

Kiitämme Teitä kuluneesta vuodesta sekä
toivotamme Onnea ja Menestystä vuodelle 1969.

RAUHALLISTA JOULUA!

KANSALLIS-OSAKE-PANKKI

KUORTANE

J.K. Vanhemmat, mieluista ja sopiva joululahja
on nuorisotalletustilin lahjakortti. - Sen
saatte tietysti meiltä.

KODIN SISUSTUSTEKSTIILIEN
ERIKOISLIKE

Kuortaneen Kotikutomo

Lentilä, puh. Lentilä 40.

Om. MARTTI JA VIOLA
KIVI-PORKKUNEN

toivottaa työntekijöilleen ja asiak-
kailleen

RAUHALLISTA JOULUA

Ravintola NOKIOTTA

Matkakoti-Baari

Kuortane - Puh. 177

Kuortaneen Ruoka-Puoti Kuortaneen Villa

Om. REINO ALA-SALMI
Kuortane - Puh. 36

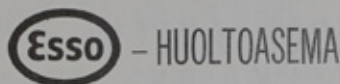
KIITTAEN kuluneen vuoden aikana
saamastamme luottamuksesta toivo-
tamme asiakkaillemme

**RAUHALLISTA JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA**

OSTAMME TUKKEJA
SUORITAMME JAUHATUSTA

LEPPÄLÄN SAHA JA MYLLY

KUORTANE - Puh. Leppälä 30

HUOLTOA JA TARVIKKEITA

P. VESTI, Kuortane kk - Puh. 117

Luhtasaaren Autokorjaamo

Alavus kk - Puh. 1856

MORRIS, HONDA, RAMBLER, SIMCA
ja VALIANT PIIRIMYYNTI

Mäntytukkeja ostetaan erikoishinnalla
Kysymykseen tulevat erikoisesti vähä-
oksaiset pienemmät mäntymetsät.

Rakennamme hirsihuviloita - saunoja
ym. alaan kuuluvaa. - Huviloista lä-
hetetään maksuton esittelylehtinen
pyydettyessä.

Huvilaveistämö K. SAARI

Puh. Kuortane 11 tai Ruona 6

KUORTANEEN PUUSEPÄNLIKE

Lentilä - Puh. Lentilä 13

HUONEKALULIIKE MIKKILÄ

Kuortane - Puh. 154.

J. MYLLYNIEMEN LEIPOMO JA BAARI

Kuortane kk – Puh. 63

KESOIL-huoltoasema

on varautunut palvelemaan Teitä kaikissa alan asioissa.

Toivotamme asiakkaillemme

Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta

JASKARI & POJAT

Mäyry – Puh. 156

Kotimainen öljy-yhtiö

KESOIL

Alavuden kautta metsästä markkinoille

VALMISTAMME:

- ikkunoita
- ovia
- palo-ovia
- raakapuuvarestolta myös lahokyllästettyä

ALAVUDEN PUUNJALOSTUS- TEHDAS OY

Alavus as – Puh. vaihte 20 461

KUORTANEEN SÄHKÖ OY

Kuortane kk

VALOA – VOIMAA

● MYYMME VALAISIMIA ●

VAATETUSLIIKE VELJEKSET SILTALA

Tuuri – Puh. 23 105

KONE- JA URHEILULIIKE
MATTI SEPPONEN

MÄYRY 26

Sekatavarakauppa
HEIKKI LUOMA

MÄYRY 46

Ajanmukaista palvelua
paikkakunnalle

VIISLEIPÄ OY

KESKI-NISULAN
HUVILAVEISTÄMÖ

LÄNSIRANTA 10

KAIKENLAISTA VALOKUVAUSTA

suorittaa tavallisina- ja värikuvina.
Myös suurennukset edullisesti.
Saattavana mustavalko- ja väri-
filmejä, kameroita, salamalaitteita,
valokuva-albumeja, kehyksiä ym.
Kanavatiöiden ym. kehystyksiä, uusia
listamalleja.

Kuortaneen Valokuvaamo

P. VALKAMA, Kuortane - Puh. 132

**KUORTANEEN
POLTTOTURVE OY**

TAUSNEVA OY

Kuortane - Puh. Alavus 1847

PAKKASET LÄHESTYVÄT - TURVE
LÄMMITTÄÄ TEHOOKAASTI JA
TALOUDELLISESTI

EDULLISESTI ERIKOISLIIKKEESTÄ

**Ala-Honkola
& Kumpp.**

Kuortane - Puh. 4.

NIILO VESALA

Ruoka- ja Huonekaluliike

Kuortane kk - Puh. 150

Sekatavarakauppa

Eino Salminen

Ruona - Puh. 45

**Hyvä varasto
joulukirjallisuutta**

**KUORTANEEN
KIRJAKAUPPA**

Kuortane kk - Puh. 59

LEIPOMO

ARMU HUHTAMÄKI

Kuortane - Puh. 56

**Kihlat - kellot - korut
palkinnot**

edullisesti

L. I. PÄÄKKÖSELÄ

Kuortane kk - Puh. 128

KARJAKUNTA

Lapuan konttori

kiittää kuluneesta vuodesta ja toivottaa onnea ja menestystä tulevalle vuodelle!

KUORTANEEN KELLO

P. Tienhaara

Kuortane, puh. 180

Saatavana kaikkea alan tavaraa.

Kellojen korjaukset suoritetaan ammattitaidolla ja takauksella.

LIKENNÖITSIJÄ

VILJO MYLLYMÄKI

Alavus as – Puh. 20 130.

RUONAN OSUUSMEIJERI

RUONA, PUH. 49

Liittykää jäseneksi

HAKALAN HIRSISAUNA- JA HUVILAVEISTÄMÖ

Ruona – Puh. 101, työmaa puh. 103.

AIMO HAAPAMÄKI SEKATAVARAKAUPPA

Salmi

Hyvää Joulua liikeystävillesi!

T:MI JUHANI MUTKA

Alavus – Puh. 20 123

HAUTAUSTOIMISTO LAURILA

Kuortane – Puh. 178

ALAVUDEN AUTO

Om. OSSI TAKALA
Alavus kk - Puh. 1088

HUSQVARNA-tuotteet:

mootorisahat, lämpöautomaatit,
ompelukoneet, ruohonleikkurit ym.

Kiittäen luottamuksestanne ja kitkat-
tomasta yhteistoiminnasta

HYVÄÄ JOULUA toivoen

Kuortaneen Laatumetalli Oy

Metallituotteiden ja alaan liittyvien
töiden erikoisvalmistaja.

Tekstiili- ja Kenkäkauppa T:mi KESKI-KULJU

Kuortane - Puh. 85

PIHLAJAMÄEN HUOLTOKORJAAMO

Suoritamme korjaukset ja maalaukset

Puh. Mäyry 103.

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

toivottaa kaikille asiakkaille

ALAVUS - LAPUA - VIRRAT

TV ja MUOVI

Kuortane - Puh. 96

*Jouluteervehdys
Kuortaneelta*

KUORTANEEN SISÄJOHTO-
ASENTAJAT TOIVOTTAVAT
ITSELLEEN JA ASIAKKAILLEEN

Valoisaa Joulua ja Hyvää Uutta Vuotta

EERO RANTA-RUONA
VILLE RANTA-RUONA
EINO FRÄNTILÄ

Kuortanes-Seuran Joulu

toivottaa lukijoilleen Hyvää Joulua

ja

Onnellista Uutta Vuotta